

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

2002-2003
2022-2023

2003'ten 2023'e
MİLLÎ EĞİTİM

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

2002-2003

2022-2023

2003'ten 2023'e
MİLLÎ EĞİTİM

2003'ten 2023'e MİLLÎ EĞİTİM

Bu yayının tüm hakları T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı'na aittir. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

HAZIRLAYANLAR

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANLIĞI

Ercan TÜRK

Nezir ÜNSAL

Didem DEMİRKAYA

Ufuk Önder SERDAR

Cengiz SARAÇOĞLU

Özlem YILMAZ

ISBN

978-975-11-7441-3

SUNUŞ

Yaşanan toplumsal gelişmeler, oluşan talepler ve değişen yaşam koşulları neticesinde öğrencilerimize çağın gerektirdiği temel yetkinlikleri, fikrî temelleri ve toplumsal değerlerimizi kazandırmak durumundayız. Eğitimin, Türkiye Yüzyılı'nı muştulayan en önemli unsur olduğu bilinciyle, hedeflerimize ulaşmak adına, ülkemizin her sathında üretken olan, eleştirel düşünebilen, iletişimi güçlü ve iş birliğini özümseyen nesillerin gelişimi için var gücümüzle çalışmakta; eğitim sistemimizi, iyi insan olmanın ve kendini tanımanın tüm koşullarını içerecek bir özgürleşme süreci olarak yapılandırmaktayız. Kendi medeniyet değerlerimiz ekseninde dünyayı daha iyi anlayan ve okuyan güçlü bireylerin; kültür, sanat ve teknoloji odaklı gelişimleri üzerine oturan yepyeni bir sistematik oluşturma çabası içerisindeyiz.

Türkiye'nin bugün olduğu gibi yarın da ideal mefkuresini tanımlayabilmesi bakımından hayati bir öneme sahip olan ve maddi altyapısı büyük oranda tamamlanmış bir zemine oturacak olan bu yeni eğitim öğretim sistemi, maarif çağı olarak tecelli edeceğine inandığımız Türkiye Yüzyılı idealinin gerçekleşmesi için büyük bir önem arz edecektir.

Genç nesillerimizin, toplumumuzun ve istihdam piyasası aktörlerinin dünyaya bakışları, eğitime yükledikleri anlam ve öğretim sürecinden beklentileri her geçen gün farklılaşmaktadır. Yarını bugünden inşa etmenin evrensel gerçekliğinde nesilleri her bakımdan çağımızın şartlarına göre hazırlamak için son yirmi yıldır eğitim ortamlarımız fiziksel, bilimsel ve teknolojik altyapı açısından geçmişle mukayese edilemeyecek derecede geliştirilmiş ve çağdaş dünya standartlarını yakalamıştır.

Güçlü ve Büyük Türkiye hayaliyle Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'ın liderliğinde çıktığımız millete hizmet yolunda; bıkmadan, usanmadan, aynı aşk ve heyecanla Türkiye'nin yarınlarını geleceğe hazırladık. Eğitimde ülkemizi hak ettiği yerlere taşımak, çocuklarımızı dünyadaki yaşlılarıyla rekabet edebilir düzeye çıkarmak için zengin bir medeniyet birikimini temsil eden, genç ve dinamik bir nüfusa sahip ülkemizi Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında daha büyük hedeflere taşıma gayretini sürdürmeye devam ediyoruz.

Eğitim ve öğretimdeki her olumlu gelişme bir milletin varlığının devamlılığı, kalkınması, güçlenmesi ve müreffeh yarınlara ulaşmasında hayati öneme sahip olduğundan son 20 yıla ilişkin değerlendirme ve ilerlemelerin yer aldığı çalışma kamuoyunun istifadesine sunulmuştur.

Yusuf TEKİN
Millî Eğitim Bakanı

ÖN SÖZ

Eğitimde genel amaç bireylerin bilgi, beceri, değer ve davranışlarını geliştirmek; onları topluma, hayata hazırlamak ve potansiyelini en üst düzeye çıkarmaktır. Türkiye Yüzyılı vizyonu doğrultusunda; çocuklarımızın ve gençlerimizin dünyayı görme vizyonunu ve perspektifini geliştirip karşılaştıkları sorunlar için doğru ve etik kararlar alabilmelerini ve bu kararları uygulayabilen bireyler olarak yetişmelerini hedefliyoruz.

Başarılı bir geleceğin ve hayatımızda karşılaştığımız sayısız fırsatın anahtarı olarak gördüğümüz eğitimde; okullarımızın finansmanı, altyapılarına yapılan yatırım, taşınabilir eğitim, yardımcı kaynaklar, eğitimde teknolojinin kullanımı, uzaktan eğitim gibi birçok girdiye yapılan

iyileştirmeler ile erişim, eşitlik, kapsayıcılık, kalite ve verimlilik gibi ilkelere ulaşılmasında önemli gelişmeler elde edilmiştir. Çabamız, herkese iyi bir eğitim sunmayı ve eğitim sistemini biçim ve içerik olarak geliştirmeyi hedeflemek üzerinedir.

Millî bir mutabakatla büyüyen maarif davamız, bugün bizden değişen dünyaya karşı yeni hedeflere yönelmede güçlü argümanlar, sahici hedefler ile uygun ve sürdürülebilir planlamalar beklemektedir. İnsan yetiştirmek, maarif davası ve medeniyet inşa etme sorumluluğudur; Bakanlığımız geleceğimizin teminatı olan öğrencilerimizin kaliteli bir eğitime erişebilmesi için seferberlik anlayışı ile çalışmalarına devam etmektedir.

Bakanlığımızın son yirmi yılda eğitim politikalarına ve belirlenen hedeflere ulaşmak üzere gerçekleştirmiş olduğu çalışmalara ilişkin verilerin yer aldığı bir doküman hazırlanmıştır. Yedi bölümden oluşan bu çalışmada; Sayılarla Eğitim, Eğitimin Finansmanı ve Bütçe İmkânı, Öğretim Programları ve Eğitimin Niteliği, Sosyal Yardımlar, Teknolojik Altyapı ve Eğitimde Teknolojinin Kullanımı, Hayat Boyu Öğrenme ve Diğer Çalışmalar başlıkları altında son yirmi yıllık gelişmeler yer almıştır.

Bir dönemin tanıklığı niteliğindeki bu yayının eğitimcilere, eğitim araştırmacılara ve eğitim camiamıza kaynak teşkil etmesini ve fayda sağlamasını dilerim.

Ercan TÜRK
Strateji Geliştirme Başkanı

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	4
ÖN SÖZ	7
TABLolar VE GRAFİKLER.....	12
KISALTMALAR.....	14

1. BÖLÜM

SAYILARLA EĞİTİM	16
1.1. GİRİŞ	17
1.2. KADEMELERE GÖRE ÖĞRENCİ SAYILARI	17
1.2.1. İlköğretim ve Ortaöğretimde Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı	20
1.2.2. İlköğretim ve Ortaöğretimde Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	21
1.3. OKULLAŞMA ORANLARI	22
1.4. YILLARA GÖRE ÖĞRETMEN SAYILARI.....	28
1.4.1. Yıllara Göre Ataması Gerçekleştirilen Öğretmen Sayıları	30
1.5. OKUL SAYILARI	31
1.6. DERSLİK SAYILARI	36

2. BÖLÜM

EĞİTİMİN FİNANSMANI VE BÜTÇE İMKÂNI	38
2.1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI BÜTÇESİ.....	39
2.2. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YATIRIM BÜTÇESİ.....	41
2.3. EĞİTİM YATIRIMLARI	43

3. BÖLÜM

ÖĞRETİM PROGRAMLARI VE EĞİTİMİN NİTELİĞİ.....	46
3.1. 2003-2023 YILLARI ARASI ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA YAŞANAN GELİŞMELER	47
3.2. OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ, İLKOKUL VE ORTAOKUL ÖĞRETİM PROGRAMLARI.....	48
3.2.1. Ortaöğretim Programları	49
3.2.2. Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Programları.....	54
3.3. 2002-2023 YILLARI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI GELİŞTİRME SÜRECİ.....	56
3.4. EĞİTİMDE DEMOKRATİKLEŞME SÜRECİ.....	57
3.5. HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETLERİ	60

4. BÖLÜM

SOSYAL YARDIMLAR.....	64
4.1. ÜCRETSİZ DERS KİTABI DAĞITIMI	65
4.2. KAPSAYICI EĞİTİM.....	68
4.3. SOSYAL, KÜLTÜREL, SANATSAL, BİLİMSEL VE SPORTİF FAALİYETLER	69
4.4. ŞARTLI EĞİTİM YARDIMI.....	69
4.5. 1416 SAYILI KANUN KAPSAMINDA YURT DIŞINA ÖĞRENCİ GÖNDERİLMESİ	71
4.6. TAŞIMALI EĞİTİM	73
4.7. BURSLAR	74
4.8. DESTEKLEME VE YETİŞTİRME KURSLARI	76
4.9. İLKOKULLARDA YETİŞTİRME PROGRAMI	79
4.10. KÜTÜPHANELER VE Z-KÜTÜPHANE	80
4.11. SOSYAL YARDIM UYGULAMALARI KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN HARCAMALAR (2002-2023)	82

5. BÖLÜM

TEKNOLOJİK ALTYAPI VE EĞİTİMDE TEKNOLOJİNİN KULLANIMI ..84

5.1. DİJİTAL EĞİTİM PLATFORMLARI	85
5.1.1. Eğitim Bilişim Ağı	85
5.1.2. Öğretmen Bilişim Ağı	86
5.1.3. Halk Eğitimi Merkezleri Bilişim Ağı	86
5.1.4. Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi	86
5.2. BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ SINIFLARI	88
5.3. E-DÖNÜŞÜM	90
5.3.1. Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurum Standartları	90
5.3.2. Millî Eğitim Bakanlığı İletişim Merkezi	90
5.3.3. Doküman Yönetim Sistemi	91
5.3.4. Engelsiz DYS Projesi	91
5.3.5. Kayıtlı Elektronik Posta	92
5.3.6. Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi	92
5.3.7. MEB Mobil Bilgi Servisi	92
5.3.8. e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi	92
5.3.9. e-Okul Sosyal Etkinlik Modülü	92
5.3.10. e-Denklik Modülü	93
5.3.11. Millî Eğitim Bakanlığı Coğrafi Bilgi Sistemi	93
5.3.12. e-Sınav Sistemi	93
5.3.13. e-Personel Modülü	93
5.3.14. Taşınabilir Öğrenci Modülü	94
5.3.15. e-Yaygın Sistemi	94
5.3.16. Açık Öğretim Öğrencileri İçin Mobil Uygulama	94
5.3.17. e-Özel Otomasyon Sistemi	94
5.3.18. Özel Barınma Hizmetleri Modülü	94
5.3.19. e-Mesem Modülü	94
5.3.20. e-Burs Modülü	95
5.3.21. e-Kurs Modülü	95
5.3.22. e-Pansiyon Modülü	95

5.3.23. Yurtdışı Teşkilatı Modülü	95
5.3.24. Yurtdışı Görev Takip Modülü	95
5.3.25. Kardeş Okul Modülü	95
5.3.26. Uluslararası Anlaşmalar Modülü	96
5.3.27. Resmî Burslu Öğrenci Sistemi	96
5.3.28. e-Konferans Sistemi	96
5.3.29. e-Talep Modülü	96
5.3.30. Ödenek Takip Modülü	96
5.3.31. İl Eğitim Denetmen ve Denetmen Yardımcılarına Ait Yolluk Bilgileri Giriş Modülü	96
5.3.32. MEB'de Öğren Uzaktan Eğitim Platformu	97
5.3.33. Okul ve Kurumlara Yakacak (Kömür) Dağıtımını	97
5.3.34. Kurumsal İnternet Sitesi Projesi	97
5.3.35. Türkiye'de Eğitimin Finansmanı ve Eğitim Harcamaları Bilgi Yönetim Sistemi	97
5.3.36. Öğrenci-Öğretmen Destek Sistemi.....	97

6. BÖLÜM

HAYAT BOYU ÖĞRENME	98
6.1. HAYAT BOYU ÖĞRENME FAALİYETLERİ	99

7. BÖLÜM

DİĞER ÇALIŞMALAR.....	104
7.1. PROJELER	105
7.1.1. IPA Projeleri	105
7.1.2. Diğer Projeler.....	107

SONUÇ.....	114
-------------------	------------

KAYNAKLAR.....	116
-----------------------	------------

TABLolar VE GRAFİKLER

Tablo 1. Okul Öncesi Eğitimde Öğrenci Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023).....	17
Tablo 2. İlköğretim Öğrenci Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023).....	18
Tablo 3. Ortaöğretim Öğrenci Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023).....	19
Tablo 4. İlköğretim ve Ortaöğretimde Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları (2002-2023).....	20
Tablo 5. İlköğretim ve Ortaöğretimde Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları (2002-2023).....	21
Tablo 6. Okul Öncesi Eğitimde Okullaşma Oranı (2002-2023).....	22
Tablo 7. İlköğretimde Okullaşma Oranı (2002-2023).....	24
Tablo 8. Ortaöğretimde Okullaşma Oranı (2002-2023).....	25
Tablo 9. Yükseköğretimde Okullaşma Oranı (2002-2023).....	26
Tablo 10. Okullaşma Oranları (2002-2023).....	27
Tablo 11. Eğitim Öğretim Yılları İtibariyle Öğretmen Sayıları (2002-2023).....	28
Tablo 12. Ataması Gerçekleştirilen Öğretmen Sayıları (2003-2023).....	30
Tablo 13. Bağımsız Anaokulu Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023).....	31
Tablo 14. İlköğretim Okulu Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023).....	32
Tablo 15. Genel Ortaöğretim Kurum Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023).....	33
Tablo 16. Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kurum Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023).....	34
Tablo 17. Pansiyonlu Okul ve Öğrenci Sayıları (2002-2023).....	35
Tablo 18. Derslik Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023).....	36
Grafik 1. Millî Eğitim Bakanlığı Bütçesi.....	39
Tablo 19. Eğitim Bütçesinin Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla (GSYH) ve Merkezî Yönetim Bütçesine Oranı (2002-2023).....	40
Tablo 20. Merkezî Bütçe Yatırım Ödeneğinden MEB Yatırımlarına Ayrılan Pay (2002-2023).....	41
Grafik 2. MEB Yatırım Ödeneğinin Konsolide/Merkezî Yönetim Bütçe Yatırım Ödeneğine Oranı (2002-2023).....	42
Grafik 3. MEB Yatırımı Ödenekleri (2002-2023).....	42
Tablo 21. Ders Materyalleri/Eğitim Araçlarına İlişkin Veriler.....	55
Tablo 22. Öğretim Programları Geliştirme Süreci (2002-2023).....	56
Tablo 23. Merkezî ve Mahalli Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri (2002-2023).....	61
Tablo 24. Öğretmen Dışındaki Ünvanlarda Görev Yapan Personele Düzenlenen Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri (2013-2023).....	62
Tablo 25. Ücretsiz Ders Kitabı Dağıtımını Kapsamında Dağıtılan Kitap Sayısı ve Gerçekleştirilen Harcamalar (2003-2023).....	66
Grafik 4. Ücretsiz Ders Kitabı Dağıtımını Kapsamında Gerçekleştirilen Harcamalar (2003-2023).....	67

Grafik 5. Ücretsiz Ders Kitabı Dağıtımı Kapsamında Dağıtılan Kitap Sayısı (2003-2023)	67
Grafik 6. Öğrenci Başına Düşen Kitap Sayısı (2003-2023)	68
Tablo 26. Şartlı Eğitim Yardımı Kapsamında Gerçekleştirilen Harcamalar (2003-2022).....	70
Tablo 27. 1416 Sayılı Kanun Kapsamında Yurt Dışına Gönderilen Bursiyer Sayısı ve Harcama Verileri (2002-2023)	71
Grafik 7. 1416 Sayılı Kanun Kapsamında Gerçekleştirilen Harcamalar (2002-2023).....	72
Grafik 8. 1416 Sayılı Kanun Kapsamında Yurt Dışına Gönderilen Bursiyer Sayısı (2002-2023)	72
Tablo 28. Taşımali İlköğretim İstatistikleri (2002-2023)	73
Tablo 29. Taşımali Ortaöğretim İstatistikleri (2011-2023)	73
Tablo 30. Burs Ödemelerinden Yıllar İtibarıyla Yararlanan Öğrenci Sayıları ve Gerçekleştirilen Harcamalar (2002-2023).....	74
Grafik 9. Burs Ödemeleri (2002-2023)	75
Grafik 10. Burs Ödemelerinden Faydalanan Öğrenci Sayıları (2002-2023).....	75
Tablo 31. Destekleme ve Yetiştirme Kursları Verileri (2019-2020).....	77
Tablo 32. Destekleme ve Yetiştirme Kursları Verileri (2020-2021).....	77
Tablo 33. Destekleme ve Yetiştirme Kursları Verileri (2021-2022).....	78
Tablo 34. Destekleme ve Yetiştirme Kursları Verileri (2022-2023).....	78
Tablo 36. Baskısı Yapılan Eser Sayısı (2003-2023)	81
Tablo 37. Millî Eğitim Bakanlığı Sosyal Yardım Uygulamaları Kapsamında Gerçekleştirilen Harcamalar (2002-2023).....	82
Tablo 38. İllere Göre Bilişim Teknolojileri Laboratuvar Sayıları	89
Tablo 39. Dijital Materyal Sayıları (2017-2023).....	100
Grafik 11. Yıllara Göre Kurs Sayıları (2008-2023)	100
Grafik 12. Yıllara Göre Kursiyer Sayıları (2008-2023).....	101
Grafik 13. Yıllara Göre Türkiye Hayat Boyu Öğrenmeye Katılım Oranları (EUROSTAT verisi) (2008-2023).....	101
Grafik 14. Yıllara Göre Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yararlanma Oranı (2016-2022)	102
Tablo 40. Resmî-Özel Ayrımında Yaygın Eğitim Kurum, Öğrenci, Öğretmen ve Derslik Sayıları (2002-2023).....	102
Tablo 41. Okul Sütü Verileri (2011-2018)	111
Tablo 42. Okul Üzümü Verileri (2014-2018)	111
Tablo 43. Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumları Tarafından Yapılan Başvuru ve Tescil Bilgileri (2019-2023)	113

KISALTMALAR

ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AÇEV	Anne Çocuk Eğitim Vakfı
ALES	Akademik Lisansüstü Eğitim Sınavı
ARGEM	Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Araştırma Geliştirme Eğitim ve Uygulama Merkezi
BEGEP	Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi
DAYM	Ders Aletleri Yapım Merkezi
DYK	Destekleme ve Yetiştirme Kursları
DYS	Doküman Yönetim Sistemi
EBA	Eğitim Bilişim Ağı
EÇE	Erken Çocukluk Eğitimi
FATİH	Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
FATİHPYS	FATİH Projesi'ndeki envanterlerin kaydının tutulması ve arızaların tek bir sistem üzerinden yönetilebilmesi için oluşturulan yazılım sistemi
GSL	Güzel Sanatlar Lisesi
GSM	Mobil İletişim İçin Küresel Sistem
GSYH	Gayrisafi Yurt İçi Hasıla
HEMBA	Halk Eğitimi Merkezleri Bilişim Ağı
HEM Otomasyon Sistemi	Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı kurumların kurslarla ilgili her türlü iş ve işlemlerinin yürütüldüğü otomasyon sistemi.
HİTAP	Hizmet Takip Programı
IPA	Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı
İYEP	İlkokullarda Yetiştirme Programı
KEP	Kayıtlı Elektronik Posta
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
KUPA	Kurumlar Arası Paylaşım Projesi
LGS	Liselere Geçiş Sistemi
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
MEBBİS	Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri
MEB CBS	Millî Eğitim Bakanlığı Coğrafi Bilgi Sistemi

MEBİM	Millî Eğitim Bakanlığı İletişim Merkezi
MEDA Programı	Avrupa Birliği'nin Akdeniz stratejisine mali destek sağlama amacı gütmekte ve bu çerçevede, Akdeniz ülkelerinin ekonomik ve sosyal reformlarına eşlik etmek üzere teknik ve mali destek imkânları sunmaktadır.
MEGEP	Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi
MGT	Mesleki Gelişim Toplulukları
MTAL	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
MTEM	Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi
MTSK	Motorlu Taşıt Sürücüleri Kursu
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
OTMG	Okul Temelli Mesleki Gelişim Programları
ÖBA	Öğretmen Bilişim Ağı
ÖDA	Öğrenci Değerlendirme Aracı
ÖDS	Öğrenci -Öğretmen Destek Sistemi
ÖSYM	Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
PIKTES	Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi
PTT	Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü
REBUS	Resmî Burslu Öğrenci Sistemi
ŞEY	Şartlı Eğitim Yardımı
TEFBİS	Türkiye'de Eğitimin Finansmanı ve Eğitim Harcamaları Bilgi Yönetim Sistemi
TEDP	Temel Eğitime Destek Programı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜSİAD	Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği
UDHB	Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
YDS	Yabancı Dil Sınavı
YLSY	Yurt Dışına Lisansüstü Öğrenim Görmek Üzere Gönderilecek Öğrencileri Seçme ve Yerleştirme
YSÖP	Yetiştirici Sınıf Öğretim Programı

1. BÖLÜM

SAYILARLA EĞİTİM

Bu bölümde; 2002-2003 eğitim öğretim yılı ile 2022-2023 eğitim öğretim yılları arasındaki yirmi yıllık sürede okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kademelerine göre öğrenci sayılarına, derslik başına düşen öğrenci sayılarına, ilköğretim ve ortaöğretim de öğretmen başına düşen öğrenci sayılarına, okullaşma oranlarına, öğretmen sayılarına, okul sayılarına ve derslik sayılarına ilişkin istatistikî verilere yer verilmiştir.

1.1. GİRİŞ

2023-2024 eğitim öğretim yılında resmî ve özel 18 bin 675 okul öncesi, 25 bin 216 ilkokul, 18 bin 88 ortaokul ve 12 bin 535 lise ile toplam 74 bin 514 okulumuzda, 1 milyon 170 bin 699 öğretmen ve 19 milyon 229 bin 677 öğrencimiz ile eğitim ve öğretime devam edilmektedir.

1.2. KADEMELERE GÖRE ÖĞRENCİ SAYILARI

Tablo 1'e göre 2002-2003 eğitim öğretim yılında okul öncesi eğitimde toplam öğrenci sayısı 320.038 iken bu sayı 2022-2023 eğitim öğretim yılında 2.055.350'ye ulaşmıştır.

Tablo 1. Okul Öncesi Eğitimde Öğrenci Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	Kız	Erkek	Toplam
2002-2003	152.617	167.421	320.038
2003-2004	171.582	186.917	358.499
2004-2005	207.811	226.960	434.771
2005-2006	263.799	286.347	550.146
2006-2007	306.597	334.252	640.849
2007-2008	335.553	366.209	701.762
2008-2009	383.732	421.033	804.765
2009-2010	469.527	511.127	980.654
2010-2011	535.522	580.296	1.115.818
2011-2012	562.504	607.052	1.169.556
2012-2013	515.754	562.179	1.077.933
2013-2014	504.301	555.194	1.059.495
2014-2015	549.414	607.247	1.156.661
2015-2016	575.757	633.349	1.209.106
2016-2017	632.944	693.179	1.326.123
2017-2018	718.442	782.646	1.501.088
2018-2019	749.992	814.821	1.564.813
2019-2020	783.471	846.249	1.629.720
2020-2021	588.546	637.435	1.225.981
2021-2022	909.998	975.006	1.885.004
2022-2023	991.261	1.064.089	2.055.350

Tablo 2'ye göre 2002-2003 eğitim öğretim yılında ilköğretim düzeyinde öğrenci sayısı (açık öğretim dâhil) 10.331.645 iken 2022-2023 eğitim öğretim yılında bu sayı 11.059.648'e ulaşmıştır.

Tablo 2. İlköğretim Öğrenci Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	Öğrenci Sayısı (Açık öğretim Dâhil)			Öğrenci Sayısı (Açık öğretim Hariç)			Açık ilköğretim*		
	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
2002-2003	4.828.218	5.503.427	10.331.645	4.734.643	5.377.396	10.112.039	93.575	126.031	219.606
2003-2004	4.921.343	5.558.195	10.479.538	4.784.059	5.387.295	10.171.354	137.284	170.900	308.184
2004-2005	4.977.614	5.587.775	10.565.389	4.858.578	5.440.068	10.298.646	119.036	147.707	266.743
2005-2006	5.058.344	5.615.591	10.673.935	4.940.020	5.468.422	10.408.442	118.324	147.169	265.493
2006-2007	5.162.321	5.684.609	10.846.930	5.034.956	5.524.624	10.559.580	127.365	159.985	287.350
2007-2008	5.193.698	5.676.872	10.870.570	5.053.913	5.504.026	10.557.939	139.785	172.846	312.631
2008-2009	5.156.049	5.553.871	10.709.920	4.996.925	5.366.520	10.363.445	159.124	187.351	346.475
2009-2010	5.284.315	5.632.328	10.916.643	5.101.813	5.424.882	10.526.695	182.502	207.446	389.948
2010-2011	5.357.624	5.623.476	10.981.100	5.148.363	5.427.858	10.576.221	209.261	195.618	404.879
2011-2012	5.356.640	5.622.661	10.979.301	5.040.820	5.330.591	10.371.411	315.820	292.070	607.890
2012-2013*	5.482.632	5.678.264	11.160.896	5.260.121	5.533.498	10.793.619	222.511	144.766	367.277
2013-2014	5.440.648	5.612.667	11.053.315	5.251.613	5.503.554	10.755.167	189.035	109.113	298.148
2014-2015	5.260.728	5.451.529	10.712.257	5.059.233	5.337.881	10.397.114	201.495	113.648	315.143
2015-2016	5.193.103	5.379.106	10.572.209	4.981.221	5.252.913	10.234.134	211.882	126.193	338.075
2016-2017	5.148.108	5.378.737	10.526.845	5.026.363	5.301.613	10.327.976	121.745	77.124	198.869
2017-2018	5.231.481	5.463.252	10.694.733	5.114.265	5.389.266	10.503.531	117.216	73.986	191.202
2018-2019	5.329.221	5.565.232	10.894.453	5.210.746	5.493.953	10.704.699	118.475	71.279	189.754
2019-2020	5.377.876	5.603.633	10.981.509	5.235.636	5.523.235	10.758.871	142.240	80.398	222.638
2020-2021	5.142.191	5.399.169	10.541.360	5.059.285	5.353.642	10.412.927	82.906	45.527	128.433
2021-2022	5.232.657	5.494.311	10.726.968	5.130.943	5.424.082	10.555.025	101.714	70.229	171.943
2022-2023	5.419.837	5.639.811	11.059.648	5.214.903	5.507.571	10.722.474	204.934	132.240	337.174

*2012-2013 eğitim öğretim yılı itibarıyla açık öğretim ortaokuludur.

Tablo 3'e göre 2002-2003 eğitim öğretim yılında ortaöğretim düzeyinde öğrenci sayısı (açık öğretim dâhil) 3.023.602 iken 2022-2023 eğitim öğretim yılında bu sayı 6.789.681'e ulaşmıştır.

Tablo 3. Ortaöğretim Öğrenci Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	Öğrenci Sayısı (Açık öğretim dâhil)			Öğrenci Sayısı (Açık öğretim hariç)			Açık Lise		
	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
2002-2003	1.232.900	1.790.702	3.023.602	1.045.504	1.425.057	2.470.561	187.396	365.645	553.041
2003-2004	1.286.339	1.728.053	3.014.392	1.156.338	1.542.522	2.698.860	130.001	185.531	315.532
2004-2005	1.305.803	1.733.646	3.039.449	1.176.332	1.548.344	2.724.676	129.471	185.302	314.773
2005-2006	1.402.513	1.855.741	3.258.254	1.266.580	1.662.855	2.929.435	135.933	192.886	328.819
2006-2007	1.469.528	1.917.189	3.386.717	1.321.686	1.711.135	3.032.821	147.842	206.054	353.896
2007-2008	1.456.084	1.789.238	3.245.322	1.313.078	1.598.098	2.911.176	143.006	191.140	334.146
2008-2009	1.757.223	2.079.941	3.837.164	1.537.710	1.791.412	3.329.122	219.513	288.529	508.042
2009-2010	1.937.598	2.302.541	4.240.139	1.668.909	1.970.192	3.639.101	268.689	332.349	601.038
2010-2011	2.162.439	2.586.171	4.748.610	1.808.127	2.162.270	3.970.397	354.312	423.901	778.213
2011-2012	2.229.858	2.526.428	4.756.286	1.796.753	2.019.265	3.816.018	433.105	507.163	940.268
2012-2013	2.352.209	2.643.414	4.995.623	1.890.314	2.090.900	3.981.214	461.895	552.514	1.014.409
2013-2014	2.560.696	2.859.482	5.420.178	1.975.439	2.137.745	4.113.184	585.257	721.737	1.306.994
2014-2015	2.702.143	2.988.928	5.691.071	2.055.565	2.165.072	4.220.637	646.578	823.856	1.470.434
2015-2016	2.760.501	3.047.142	5.807.643	2.094.763	2.176.745	4.271.508	665.738	870.397	1.536.135
2016-2017	2.723.948	3.126.022	5.849.970	2.071.136	2.223.896	4.295.032	652.812	902.126	1.554.938
2017-2018	2.704.248	2.985.179	5.689.427	2.121.699	2.172.107	4.293.806	582.549	813.072	1.395.621
2018-2019	2.635.522	3.014.072	5.649.594	2.053.200	2.206.457	4.259.657	582.322	807.615	1.389.937
2019-2020	2.645.534	2.985.118	5.630.652	2.053.008	2.216.477	4.269.485	592.526	768.641	1.361.167
2020-2021	3.002.601	3.316.001	6.318.602	2.330.774	2.535.497	4.866.271	671.827	780.504	1.452.331
2021-2022	3.084.612	3.458.987	6.543.599	2.364.331	2.613.013	4.977.344	720.281	845.974	1.566.255
2022-2023	3.229.628	3.560.053	6.789.681	2.295.352	2.484.849	4.780.201	934.276	1.075.204	2.009.480

1.2.1. İlköğretim ve Ortaöğretimde Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı

Eğitimin temel göstergelerinden biri olan derslik başına düşen öğrenci sayısı, eğitimin kalitesinde en önemli belirleyicilerdendir. Bu nedenle derslik başına düşen öğrenci sayısını azaltmak için eğitim altyapısı sürekli olarak güçlendirilmektedir. 2003 yılından bugüne kadar toplam 363 bin 662 adet yeni dersliğin yapımı tamamlanarak eğitim ve öğretimin hizmetine sunulmuştur. Tablo 4'e göre derslik başına düşen öğrenci sayısı; 2002-2003 eğitim öğretim yılında ilköğretimde 36, ortaöğretimde 30'dur (genel ortaöğretim ve meslekî ve teknik ortaöğretim). Eğitim öğretim hizmetine sunulan yeni derslikler ile 2022-2023 eğitim-öğretim yılında ise bu sayı ilköğretimde 23, ortaöğretimde ise (genel ortaöğretim ve meslekî ve teknik ortaöğretim) 22'ye düşürülmüştür.

Tablo 4. İlköğretim ve Ortaöğretimde Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayıları (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	İLKÖĞRETİM	ORTAÖĞRETİM		
		Ortaöğretim Toplamı	Genel Ortaöğretim	Meslekî ve Teknik Ortaöğretim
2002-2003	36	30	34	26
2003-2004	36	32	35	28
2004-2005	36	31	33	28
2005-2006	35	31	33	29
2006-2007	34	31	32	29
2007-2008	33	29	28	29
2008-2009	32	31	29	33
2009-2010	32	33	31	36
2010-2011	31	34	31	38
2011-2012	30	31	28	35
2012-2013	30	31	28	34
2013-2014	29	29	29	29
2014-2015	27	28	26	29
2015-2016	25	23	20	27
2016-2017	24	23	22	23
2017-2018	24	21	21	21
2018-2019	24	20	21	19
2019-2020	24	19	21	18
2020-2021	23	22	24	20
2021-2022	23	22	24	20
2022-2023	23	22	24	20

Not: İlkokul ve ortaokullarda derslik başına düşen öğrenci sayısı hesaplanırken; aynı dersliği ilkokul ve ortaokul birlikte kullandıktan, ilkokul ve ortaokul birlikte değerlendirilmiştir.

1.2.2. İlköğretim ve Ortaöğretimde Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı

Tablo 5'e göre 2002-2003 eğitim-öğretim yılında ilköğretimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 28, ortaöğretimde 18'dir. 2022-2023 eğitim öğretim yılında ise bu sayı ilköğretimde 16, ortaöğretimde 12'dir.

Tablo 5. İlköğretim ve Ortaöğretimde Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayıları (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	ORTAÖĞRETİM			
	İLKÖĞRETİM	Ortaöğretim Toplamı	Genel Ortaöğretim	Meslekî ve Teknik Ortaöğretim
2002-2003	28	18	21	15
2003-2004	27	18	22	14
2004-2005	26	16	18	14
2005-2006	27	16	18	13
2006-2007	26	16	18	14
2007-2008	24	15	16	14
2008-2009	23	17	18	16
2009-2010	22	18	18	17
2010-2011	21	18	18	18
2011-2012	20	16	16	16
2012-2013	20	15	16	14
2013-2014	19	15	16	14
2014-2015	18	14	14	14
2015-2016	16	13	12	13
2016-2017	17	13	13	13
2017-2018	16	12	12	12
2018-2019	16	11	12	11
2019-2020	16	11	12	10
2020-2021	15	13	14	11
2021-2022	15	13	14	12
2022-2023	16	12	13	11

Eğitim Öğretim Yılı	İlkokul	Ortaokul	Ortaöğretim Toplamı	Genel Ortaöğretim	Meslekî ve Teknik Ortaöğretim
2012-2013	20	19	15	16	14
2013-2014	19	18	15	16	14
2014-2015	18	17	14	14	14
2015-2016	18	15	13	12	13
2016-2017	17	17	13	13	13
2017-2018	17	16	12	12	12
2018-2019	18	15	11	12	11
2019-2020	17	15	11	12	10
2020-2021	17	14	13	14	11
2021-2022	18	14	13	14	12
2022-2023	18	14	12	13	11

1.3. OKULLAŞMA ORANLARI

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre 2022 yıl sonu itibarıyla, Türkiye nüfusu 85 milyon 279 bin 553 kişidir (İstatistiklerle Çocuk, 2022-TÜİK). Bunun 22 milyon 578 bin 78'ini çocuklar oluşturmaktadır. 0-17 yaş grubunu içeren çocuk nüfusu, 1970 yılında toplam nüfusun %48,5'ini oluştururken bu oran 1990 yılında %41,8'e, 2022 yılında ise %26,5'e gerilemiştir.

Millî eğitimin genel ve özel amaçları doğrultusunda, toplumun her ferdine yetenekleri ölçüsünde kaliteli eğitim ortamının sağlanması Bakanlığımızın öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır. Bu nedenle; %26,5'i 0-17 yaş arası nüfusa sahip ülkemizde, okullaşma oranlarının artırılmasına yönelik çalışmalar; öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını karşılarken aynı zamanda da eğitim öğretim hedeflerini gerçekleştirecek biçimde değerlendirilmektedir.

Bakanlığımız tarafından uygulanmakta olan politikalar neticesinde, tüm eğitim öğretim kademelerimizin okullaşma oranlarında önemli artışlar sağlanmıştır.

Okul öncesi eğitimde 4-5 yaş grubunda okullaşma oranı 2002-2003 eğitim öğretim yılında net %11,7'dir.

2022-2023 eğitim öğretim yılında ise 3-5 yaş gurubu net okullaşma oranı %51,38 4-5 yaş grubunda net %63,55 5 yaş grubunda 84,95'tir.

Tablo 6. Okul Öncesi Eğitimde Okullaşma Oranı (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	Yaş	BRÜT (%)			NET (%)		
		Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
2002-2003	4-5 Yaş				11,6	11,8	11,7
2009-2010	3-5 Yaş				26,48	27,34	26,92
	4-5 Yaş				37,91	39,17	38,55
2010-2011	3-5 Yaş				29,43	30,25	29,85
	4-5 Yaş				42,47	43,70	43,10
2011-2012	3-5 Yaş				30,49	31,23	30,87
	4-5 Yaş				43,50	44,56	44,04
	5 Yaş				65,16	66,20	65,69
2012-2013	3-5 Yaş	30,41	31,42	30,93	26,31	26,94	26,63
	4-5 Yaş	43,18	44,86	44,04	36,80	37,88	37,36
	5 Yaş	53,24	57,34	55,35	38,33	41,03	39,72
2013-2014	3-5 Yaş	27,42	28,61	28,03	27,15	28,23	27,71
	4-5 Yaş	36,98	38,84	37,94	36,59	38,28	37,46
	5 Yaş	41,49	45,38	43,49	40,72	44,27	42,54
2014-2015	3-5 Yaş	36,24	37,96	37,12	32,22	33,11	32,68
	4-5 Yaş	45,72	47,88	46,83	40,87	42,23	41,57
	5 Yaş	63,48	68,42	66,02	52,21	55,27	53,78

Eğitim Öğretim Yılı	Yaş	BRÜT (%)			NET (%)		
		Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
2015-2016	3-5 Yaş	37,78	39,40	38,61	32,87	33,63	33,26
	4-5 Yaş	48,30	50,20	49,27	42,36	43,53	42,96
	5 Yaş	67,99	72,28	70,19	54,16	56,74	55,48
2016-2017	3-5 Yaş	40,31	41,97	41,16	35,12	35,89	35,52
	4-5 Yaş	51,15	52,97	52,08	45,11	46,25	45,70
	5 Yaş	71,73	76,03	73,94	57,4	60,11	58,79
2017-2018	3-5 Yaş	43,93	45,49	44,73	38,18	38,84	38,52
	4-5 Yaş	56,82	58,43	57,64	49,95	50,87	50,42
	5 Yaş	81,78	85,62	83,75	65,75	67,95	66,88
2018-2019	3-5 Yaş	44,66	46,11	45,40	38,79	39,41	39,11
	4-5 Yaş	57,17	58,60	57,91	50,35	51,20	50,79
	5 Yaş	83,46	86,89	85,22	67,23	69,32	68,30
2019-2020	3-5 Yaş	42,78	43,89	43,35	41,44	42,10	41,78
	4-5 Yaş	53,83	55,28	54,57	51,99	52,82	52,41
	5 Yaş	74,05	76,89	75,51	70,39	72,00	71,22
2020-2021	3-5 Yaş	29,51	30,35	29,94	28,12	28,57	28,35
	4-5 Yaş	38,41	39,52	38,98	36,50	37,07	36,79
	5 Yaş	60,12	62,27	61,22	56,34	57,41	56,89
2021-2022	3-5 Yaş	48,38	49,29	48,84	43,96	44,14	44,05
	4-5 Yaş	60,64	61,69	61,18	55,80	55,94	55,87
	5 Yaş	91,02	93,27	92,17	81,41	81,85	81,63
	5+ Yaş	91,02	93,27	92,17			
2022-2023	3-5 Yaş	55,93	56,85	56,40	51,34	51,41	51,38
	4-5 Yaş	68,19	69,33	68,78	63,50	63,60	63,55
	5 Yaş	93,87	96,49	95,21	84,66	85,23	84,95
	5+ Yaş	93,87	96,49	95,21			

2002-2012 yılları arası okul öncesi eğitimde brüt okullaşma resmî istatistikleri üretilmemiştir.

Tablo 7'ye göre ilköğretimde okullaşma oranı 2002-2003 eğitim öğretim yılında net %90,98 iken 2021-2022 eğitim-öğretim yılında net %94,34'e, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında ise net %95,29'a yükselmiştir.

Tablo 7. İlköğretimde Okullaşma Oranı (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	BRÜT %			NET %								
	İlköğretim			İlköğretim								
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam						
2002-2003	91,91	100,89	96,49	87,34	94,49	90,98						
2003-2004	92,14	100,31	96,30	86,89	93,41	90,21						
2004-2005	91,85	99,48	95,74	86,63	92,58	89,66						
2005-2006	92,24	98,83	95,59	87,16	92,29	89,77						
2006-2007	93,37	99,21	96,34	87,93	92,25	90,13						
2007-2008	102,57	106,41	104,54	96,14	98,53	97,37						
2008-2009	102,71	104,91	103,84	95,97	96,99	96,49						
2009-2010	105,88	107,05	106,48	97,84	98,47	98,17						
2010-2011	107,81	107,36	107,58	98,22	98,59	98,41						
2011-2012	108,65	108,21	108,42	98,56	98,77	98,67						
2012-2013	108,54	106,67	107,58	98,71	98,88	98,80						
2013-2014	111,61	109,18	110,36	99,23	99,39	99,31						
2014-2015	104,93	103,07	103,97	97,12	97,08	97,10						
2015-2016	103,92	102,03	102,95	96,54	96,34	96,44						
2016-2017	101,18	100,29	100,73	96,63	96,39	96,51						
2017-2018	100,18	99,33	99,74	96,25	95,99	96,12						
2018-2019	99,80	99,02	99,40	96,18	95,92	96,05						
2019-2020	102,25	101,19	101,71	97,79	97,60	97,69						
2020-2021	97,00	96,50	96,74	93,81	94,04	93,93						
2021-2022	96,55	96,27	96,41	94,25	94,43	94,34						
2022-2023	98,73	98,08	98,39	95,25	95,32	95,29						
Eğitim Öğretim Yılı	İlkokul			Ortaokul			İlkokul			Ortaokul		
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
2012-2013	107,84	107,21	107,52	109,24	106,12	107,64	98,92	98,81	98,86	92,98	93,19	93,09
2013-2014	112,41	111,49	111,94	110,83	106,89	108,80	99,61	99,53	99,57	94,47	94,57	94,52
2014-2015	101,39	100,82	101,10	108,80	105,52	107,12	96,57	96,04	96,30	94,30	94,39	94,35
2015-2016	99,48	98,91	99,19	108,87	105,49	107,13	95,22	94,54	94,87	94,43	94,36	94,39
2016-2017	96,01	95,93	95,97	106,14	104,49	105,29	91,24	91,08	91,16	95,76	95,60	95,68
2017-2018	96,78	96,93	96,86	103,37	101,59	102,46	91,68	91,42	91,54	94,69	94,26	94,47
2018-2019	98,19	98,61	98,40	101,29	99,41	100,33	92,08	91,78	91,92	93,64	92,94	93,28
2019-2020	97,11	97,70	97,41	107,34	104,65	105,96	93,49	93,74	93,62	96,14	95,68	95,90
2020-2021	96,23	97,00	96,62	97,77	96,00	96,86	93,11	93,34	93,23	88,74	88,95	88,85
2021-2022	96,27	96,88	96,59	96,83	95,63	96,22	93,12	93,20	93,16	89,73	89,95	89,84
2022-2023	97,37	97,85	97,61	100,14	98,31	99,20	93,88	93,82	98,85	91,21	91,22	91,21

Tablo 8'e göre ortaöğretimde okullaşma oranı 2002-2003 eğitim öğretim yılında net %50,57 iken 2021-2022 eğitim öğretim yılında net %89,67'ye, 2022-2023 eğitim öğretim yılında ise net %91.70'e yükselmiştir.

Tablo 8. Ortaöğretimde Okullaşma Oranı (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı		ORTAÖĞRETİM			GENEL ORTAÖĞRETİM			MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM		
		Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
2002-2003	Brüt	67,52	93,36	80,76						
	Net	45,16	55,72	50,57						
2003-2004	Brüt	70,76	90,71	80,97						
	Net	48,50	58,01	53,37						
2004-2005	Brüt	71,08	90,29	80,90						
	Net	50,51	59,05	54,87						
2005-2006	Brüt	74,88	95,07	85,18						
	Net	51,95	61,13	56,63						
2006-2007	Brüt	76,66	96,24	86,64						
	Net	52,16	60,71	56,51						
2007-2008	Brüt	80,70	94,04	87,55						
	Net	55,81	61,17	58,56						
2008-2009	Brüt	72,05	80,96	76,62						
	Net	56,30	60,63	58,52						
2009-2010	Brüt	78,97	89,14	84,19	46,98	49,09	48,06	32,00	40,05	36,12
	Net	62,21	67,55	64,95	36,41	34,92	35,65	25,79	32,63	29,30
2010-2011	Brüt	84,73	94,42	89,70	49,87	51,59	50,75	34,86	42,83	38,95
	Net	63,86	68,17	66,07	36,63	34,66	35,62	27,24	33,51	30,46
2011-2012	Brüt	89,26	95,68	92,56	51,67	52,08	51,88	37,59	43,60	40,68
	Net	66,14	68,53	67,37	36,54	33,80	35,14	29,60	34,73	32,24
2012-2013	Brüt	93,77	99,60	96,77	52,78	52,82	52,80	40,99	46,78	43,96
	Net	69,31	70,77	70,06	36,26	32,78	34,47	33,05	37,99	35,59
2013-2014	Brüt	100,32	106,05	103,26	55,56	55,19	55,37	44,76	50,86	47,89
	Net	76,05	77,22	76,65	38,78	34,66	36,67	37,27	42,56	39,99
2014-2015	Brüt	104,77	109,82	107,36	54,68	54,84	54,76	50,09	54,98	52,60
	Net	79,26	79,46	79,37	37,47	33,34	35,35	41,79	46,12	44,02
2015-2016	Brüt	107,29	112,28	109,85	57,25	58,02	57,64	50,04	54,26	52,21
	Net	80,24	79,36	79,79	38,75	34,66	36,65	41,48	44,71	43,14
2016-2017	Brüt	103,73	109,99	106,94	56,27	56,70	56,49	47,45	53,30	50,45
	Net	82,38	82,69	82,54	42,19	38,24	40,16	40,20	44,46	42,38
2017-2018	Brüt	104,50	112,07	108,39	57,24	56,03	56,62	47,26	56,04	51,77
	Net	83,39	83,77	83,58	43,87	38,88	41,31	39,52	44,89	42,28
2018-2019	Brüt	105,32	112,24	108,88	62,07	58,82	60,40	43,25	53,43	48,48
	Net	83,88	84,51	84,20	47,81	41,51	44,57	36,07	43,00	39,63
2019-2020	Brüt	107,44	113,66	110,63	68,76	63,47	66,04	38,68	50,19	44,59
	Net	84,85	85,16	85,01	52,79	44,88	48,73	32,06	40,28	36,28
2020-2021	Brüt	121,13	126,94	124,11	80,46	71,94	76,08	40,67	55,00	48,03
	Net	87,79	88,05	87,93	56,25	46,35	51,16	31,55	41,70	36,76
2021-2022	Brüt	114,57	117,55	116,10	77,13	64,64	70,72	37,45	52,91	45,38
	Net	89,29	90,03	89,67	59,24	48,16	53,55	30,05	41,87	36,12
2022-2023	Brüt	117,00	121,94	119,54	80,84	70,11	75,34	36,16	51,83	44,20
	Net	91,57	91,82	91.70	61,98	50,13	55,90	29,59	41,69	35,80

Tablo 9'a göre yükseköğretimde okullaşma oranı 2002-2003 eğitim öğretim yılında net % 14,65 iken 2022-2023 eğitim öğretim yılında bu oran net % 46,02'ye yükselmiştir.

Tablo 9. Yükseköğretimde Okullaşma Oranı (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	BRÜT			NET		
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
2002-2003	23,04	31,00	27,12	13,53	15,73	14,65
2003-2004	23,88	32,23	28,15	13,93	16,62	15,31
2004-2005	26,63	34,79	30,61	15,10	18,03	16,60
2005-2006	29,94	38,78	34,46	17,41	20,22	18,85
2006-2007	31,89	41,07	36,59	18,66	21,56	20,14
2007-2008	33,56	42,62	38,19	19,69	22,37	21,06
2008-2009	39,28	49,05	44,27	25,92	29,40	27,69
2009-2010	48,48	58,14	53,43	29,55	31,24	30,42
2010-2011	54,04	62,65	58,45	32,65	33,44	33,06
2011-2012	61,68	70,58	66,23	35,42	35,59	35,51
2012-2013	70,01	79,51	74,86	38,61	38,40	38,50
2013-2014	76,96	86,24	81,70	40,93	38,90	39,89
2014-2015	84,24	93,44	88,94	41,10	37,95	39,49
2015-2016	91,04	100,55	95,91	42,62	39,21	40,87
2016-2017	97,65	106,17	102,01	43,90	39,62	41,71
2017-2018	103,59	111,05	107,40	47,36	43,99	45,64
2018-2019	107,38	111,44	109,46	46,37	41,93	44,10
2019-2020	112,14	113,39	112,78	46,32	40,56	43,37
2020-2021	119,29	116,33	117,77	48,46	40,53	44,41
2021-2022	123,20	117,62	120,35	49,20	40,31	44,66
2022-2023	103,94	93,69	98,71	51,19	41,06	46,02

Tablo 10'da son yirmi yılda brüt ve net okullaşma oranları ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kademelerine göre ayrı ayrı verilmiştir.

Tablo 10. Okullaşma Oranları (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	Okullaşma Oranı %	İlköğretim			Ortaöğretim			Yükseköğretim		
		Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
2002-2003	Brüt	91,91	100,89	96,49	67,52	93,36	80,76	23,04	31	27,12
	Net	87,34	94,49	90,98	45,16	55,72	50,57	13,53	15,73	14,65
2003-2004	Brüt	92,14	100,31	96,3	70,76	90,71	80,97	23,88	32,23	28,15
	Net	86,89	93,41	90,21	48,5	58,01	53,37	13,93	16,62	15,31
2004-2005	Brüt	91,85	99,48	95,74	71,08	90,29	80,9	26,63	34,79	30,61
	Net	86,63	92,58	89,66	50,51	59,05	54,87	15,1	18,03	16,6
2005-2006	Brüt	92,24	98,83	95,59	74,88	95,07	85,18	29,94	38,78	34,46
	Net	87,16	92,29	89,77	51,95	61,13	56,63	17,41	20,22	18,85
2006-2007	Brüt	93,37	99,21	96,34	76,66	96,24	86,64	31,89	41,07	36,59
	Net	87,93	92,25	90,13	52,16	60,71	56,51	18,66	21,56	20,14
2007-2008	Brüt	102,57	106,41	104,54	80,7	94,04	87,55	33,56	42,62	38,19
	Net	96,14	98,53	97,37	55,81	61,17	58,56	19,69	22,37	21,06
2008-2009	Brüt	102,71	104,91	103,84	72,05	80,96	76,62	39,28	49,05	44,27
	Net	95,97	96,99	96,49	56,3	60,63	58,52	25,92	29,4	27,69
2009-2010	Brüt	105,88	107,05	106,48	78,97	89,14	84,19	48,48	58,14	53,43
	Net	97,84	98,47	98,17	62,21	67,55	64,95	29,55	31,24	30,42
2010-2011	Brüt	107,81	107,36	107,58	84,73	94,42	89,7	54,04	62,65	58,45
	Net	98,22	98,59	98,41	63,86	68,17	66,07	32,65	33,44	33,06
2011-2012	Brüt	108,65	108,21	108,42	89,26	95,68	92,56	61,68	70,58	66,23
	Net	98,56	98,77	98,67	66,14	68,53	67,37	35,42	35,59	35,51
2012-2013	Brüt	108,54	106,67	107,58	93,77	99,6	96,77	70,01	79,51	74,86
	Net	98,71	98,88	98,8	69,31	70,77	70,06	38,61	38,4	38,5
2013-2014	Brüt	111,61	109,18	110,36	100,32	106,05	103,26	76,96	86,24	81,70
	Net	99,23	99,39	99,31	76,05	77,22	76,65	40,93	38,90	39,89
2014-2015	Brüt	104,93	103,07	103,97	104,77	109,82	107,36	84,24	93,44	88,94
	Net	97,12	97,08	97,1	79,26	79,46	79,37	41,1	37,95	39,49
2015-2016	Brüt	103,92	102,03	102,95	107,29	112,28	109,85	91,04	100,55	95,91
	Net	96,54	96,34	96,44	80,24	79,36	79,79	42,62	39,21	40,87
2016-2017	Brüt	101,18	100,29	100,73	103,73	109,99	106,94	97,65	106,17	102,01
	Net	96,63	96,39	96,51	82,38	82,69	82,54	43,90	39,62	41,71
2017-2018	Brüt	100,18	99,33	99,74	104,50	112,07	108,39	103,59	111,05	107,40
	Net	96,25	95,99	96,12	83,39	83,77	83,58	47,36	43,99	45,64
2018-2019	Brüt	99,80	99,02	99,40	105,32	112,24	108,88	107,38	111,44	109,46
	Net	96,18	95,92	96,05	83,88	84,51	84,20	46,37	41,93	44,10
2019-2020	Brüt	102,25	101,19	101,71	107,44	113,66	110,63	112,14	113,39	112,78
	Net	97,79	97,60	97,69	84,85	85,16	85,01	46,32	40,56	43,37
2020-2021	Brüt	97,00	96,50	96,74	121,13	126,94	124,11	119,29	116,33	117,77
	Net	93,81	94,04	93,93	87,79	88,05	87,93	48,46	40,53	44,41
2021-2022	Brüt	96,55	96,27	96,41	114,57	117,55	116,10	123,20	117,62	120,35
	Net	94,25	94,43	94,34	89,29	90,03	89,67	49,20	40,31	44,66
2022-2023	Brüt	98,73	98,08	98,39	117,00	121,94	119,54	103,94	93,69	98,71
	Net	95,25	95,32	95,29	91,57	91,82	91,70	51,19	41,06	46,02

1.4. YILLARA GÖRE ÖĞRETMEN SAYILARI

Tablo 11'e göre 2002-2003 eğitim öğretim yılında okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kademelerinde resmî ve özelde toplam 586.680 öğretmen görev yaparken, 2022-2023 eğitim öğretim yılında toplam 1.258.736 öğretmen görev yapmaktadır.

Tablo 11. Eğitim Öğretim Yılları İtibariyle Öğretmen Sayıları (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	Eğitim Kademesi	Resmî	Özel	Toplam
2002-2003	Okul öncesi	3.765	4.065	7.830
	İlköğretim	375.369	14.740	390.109
	Ortaöğretim	136.119	6.375	142.494
	Yaygın Eğitim	13.163	33.084	46.247
	TOPLAM	528.416	58.264	586.680
2003-2004	Okul öncesi	2.020	619	2.639
	İlköğretim	367.895	16.275	384.170
	Ortaöğretim	140.630	7.146	147.776
	Yaygın Eğitim	12.286	39.099	51.385
	TOPLAM	522.831	63.139	585.970
2004-2005	Okul öncesi	2.433	655	3.088
	İlköğretim	383.331	17.957	401.288
	Ortaöğretim	159.278	8.336	167.614
	Yaygın Eğitim	11.892	45.858	57.750
	TOPLAM	556.934	72.806	629.740
2005-2006	Okul öncesi	3.978	4.270	8.248
	İlköğretim	370.316	19.543	389.859
	Ortaöğretim	170.797	14.520	185.317
	Yaygın Eğitim	11.839	57.691	69.530
	TOPLAM	556.930	96.024	652.954
2006-2007	Okul öncesi	4.580	5.436	10.016
	İlköğretim	381.354	21.475	402.829
	Ortaöğretim	174.748	12.917	187.665
	Yaygın Eğitim	10.190	69.180	79.370
	TOPLAM	570.872	109.008	679.880
2007-2008	Okul öncesi	4.561	6.258	10.819
	İlköğretim	422.264	23.188	445.452
	Ortaöğretim	177.580	13.461	191.041
	Yaygın Eğitim	9.861	77.424	87.285
	TOPLAM	614.266	120.331	734.597
2008-2009	Okul öncesi	5.802	6.751	12.553
	İlköğretim	428.429	24.889	453.318
	Ortaöğretim	181.688	15.025	196.713
	Yaygın Eğitim	10.775	83.918	94.693
	TOPLAM	626.694	130.583	757.277
2009-2010	Okul öncesi	7.720	6.793	14.513
	İlköğretim	458.046	27.631	485.677
	Ortaöğretim	190.433	16.429	206.862
	Yaygın Eğitim	10.602	82.374	92.976
	TOPLAM	666.801	133.227	800.028
2010-2011	Okul öncesi	8.450	9.081	17.531
	İlköğretim	473.904	29.424	503.328
	Ortaöğretim	205.476	17.229	222.705
	Yaygın Eğitim	13.939	88.090	102.029
	TOPLAM	701.769	143.824	845.593

2011-2012	Okul öncesi	10.182	12.754	22.936
	İlköğretim	484.161	31.691	515.852
	Ortaöğretim	215.739	20.075	235.814
	Yaygın Eğitim	14.241	91.528	105.769
	TOPLAM	724.323	156.048	880.371
2012-2013	Okul öncesi	13.134	12.895	26.029
	İlköğretim	512.330	39.472	551.802
	Ortaöğretim	232.517	22.378	254.895
	Yaygın Eğitim	14.214	97.060	111.274
	TOPLAM	772.195	171.805	944.000
2013-2014	Okul öncesi	13.127	12.731	25.858
	İlköğretim	526.516	42.732	569.248
	Ortaöğretim	249.601	29.040	278.641
	Yaygın Eğitim	14.665	95.011	109.676
	TOPLAM	803.909	179.514	983.423
2014-2015	Okul öncesi	15.705	13.993	29.698
	İlköğretim	546.107	45.210	591.317
	Ortaöğretim	267.265	31.113	298.378
	Yaygın Eğitim	16.035	84.799	100.834
	TOPLAM	845.112	175.115	1.020.227
2015-2016	Okul öncesi	17.493	14.970	32.463
	İlköğretim	568.445	57.196	625.641
	Ortaöğretim	277.188	58.502	335.690
	Yaygın Eğitim	19.722	51.132	70.854
	TOPLAM	882.848	181.800	1.064.648
2016-2017	Okul öncesi	22.453	16.510	38.963
	İlköğretim	565.345	51.883	617.228
	Ortaöğretim	280.471	52.569	333.040
	Yaygın Eğitim	15.712	57.338	73.050
	TOPLAM	883.981	178.300	1.062.281
2017-2018	Okul öncesi	25.688	19.447	45.135
	İlköğretim	570.467	66.559	637.026
	Ortaöğretim	284.518	63.451	347.969
	Yaygın Eğitim	13.954	62.055	76.009
	TOPLAM	894.627	211.512	1.106.139
2018-2019	Okul öncesi	30.079	21.064	51.143
	İlköğretim	580.826	74.104	654.930
	Ortaöğretim	296.662	74.572	371.234
	Yaygın Eğitim	15.149	67.975	83.124
	TOPLAM	922.716	237.715	1.160.431
2019-2020	Okul öncesi	33.502	22.716	56.218
	İlköğretim	604.379	76.458	680.837
	Ortaöğretim	305.055	75.576	380.631
	Yaygın Eğitim	15.161	69.980	85.141
	TOPLAM	958.097	244.730	1.202.827
2020-2021	Okul öncesi	33.121	19.340	52.461
	İlköğretim	605.134	72.601	677.735
	Ortaöğretim	311.835	70.274	382.109
	Yaygın Eğitim	15.470	77.272	92.742
	TOPLAM	965.560	239.487	1.205.047
2021-2022	Okul öncesi	39.908	23.234	63.142
	İlköğretim	613.200	74.024	687.224
	Ortaöğretim	322.590	66.717	389.307
	Yaygın Eğitim	16.220	84.658	100.878
	TOPLAM	991.918	248.633	1.240.551

2022-2023	Okul öncesi	59.305	28.018	87.323
	İlköğretim	591.336	81.167	672.503
	Ortaöğretim	323.847	70.710	394.557
	Yaygın Eğitim	16.381	87.972	104.353
	TOPLAM	990.869	267.867	1.258.736

Not: Okul öncesinde bağımsız anaokulu öğretmen sayıları dikkate alınmıştır (MEB dışı kurumlar dâhil). Ana sınıfı öğretmenleri, kadrolarının bulunduğu kurumların öğretmen sayıları içerisinde gösterilmiştir.

1.4.1. Yıllara Göre Ataması Gerçekleştirilen Öğretmen Sayıları

2003-2023 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan kadrolu ve sözleşmeli öğretmen atama sayıları Tablo 12'de verilmiştir. Yirmi yılda toplam 799.467 öğretmenin istihdamı sağlanmıştır.

Tablo 12. Ataması Gerçekleştirilen Öğretmen Sayıları (2003-2023)

Yıl	Atama Sayısı
2003	22.814
2004	19.029
2005	20.777
2006	50.877
2007	45.420
2008	40.709
2009	30.216
2010	40.922
2011	39.945
2012	56.106
2013	41.579
2014	50.990
2015	52.736
2016	49.342
2017	23.496
2018	25.578
2019	41.379
2020	41.139
2021	21.433
2022	34.682
2023	50.298
Toplam	799.467

1.5. OKUL SAYILARI

Bu bölümde; resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim, genel ortaöğretim, meslekî ve teknik ortaöğretim kurumu ile pansiyonlu okul ve öğrenci sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 13'te son yirmi yılda resmî ve özel bağımsız anaokulu sayıları yer almaktadır. Buna göre; 2002-2003 eğitim öğretim yılında; okul öncesi eğitimde 2.354 olan bağımsız anaokulu sayısı, 2022-2023 eğitim öğretim yılında 18.244'e ulaşmıştır.

Tablo 13. Bağımsız Anaokulu Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	Resmî*	Özel	Toplam
2002-2003	915	1.439	2.354
2003-2004	880	1.383	2.263
2004-2005	958	1.512	2.470
2005-2006	1.079	1.742	2.821
2006-2007	1.267	1.955	3.222
2007-2008	1.413	2.187	3.600
2008-2009	1.346	2.179	3.525
2009-2010	1.396	2.481	3.877
2010-2011	1.570	2.639	4.209
2011-2012	1.799	2.848	4.647
2012-2013	2.005	3.013	5.018
2013-2014	2.196	3.234	5.430
2014-2015	2.380	3.555	5.935
2015-2016	3.074	3.714	6.788
2016-2017	4.089	4.630	8.719
2017-2018	4.855	5.218	10.073
2018-2019	5.317	5.352	10.669
2019-2020	5.830	5.655	11.485
2020-2021	5.232	5.320	10.552
2021-2022	7.878	6.246	14.124
2022-2023	11.716	6.528	18.244

*Resmî kurumlara, 657 Sayılı Kanunu'nun 191.maddesine göre açılan kurumlar ile toplum temelli kurumlar, özel kurumlara ise Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı olanlar ile İş Kanununa göre işletmelerde açılan kreşler dâhil edilmiştir.

Tablo 14'te son yirmi yılda resmî ve özel ilköğretim sayıları yer almaktadır. Buna göre; 2002-2003 eğitim öğretim yılında; ilköğretimde toplam 35.132 olan okul sayısı, 2022-2023 eğitim öğretim yılında 44.089'a yükselmiştir.

Tablo 14. İlköğretim Okulu Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	İlköğretim		Toplam
	Resmî	Özel	
2002-2003	34.524	608	35.132
2003-2004	35.503	614	36.117
2004-2005	34.905	676	35.581
2005-2006	34.262	728	34.990
2006-2007	33.899	757	34.656
2007-2008	33.227	866	34.093
2008-2009	32.862	907	33.769
2009-2010	32.431	879	33.310
2010-2011	31.899	898	32.797
2011-2012	31.177	931	32.108
2012-2013	44.260	1.896	46.156
2013-2014	43.508	2.043	45.551
2014-2015	42.197	2.316	44.513
2015-2016	40.921	2.944	43.865
2016-2017	40.553	2.805	43.358
2017-2018	40.225	3.487	43.712
2018-2019	39.806	3.868	43.674
2019-2020	39.725	4.333	44.058
2020-2021	39.209	4.392	43.601
2021-2022	39.132	4.323	43.455
2022-2023	39.758	4.331	44.089

Eğitim Öğretim Yılı	İlkokul	Ortaokul	İlkokul	Ortaokul	Toplam
2012-2013	28.177	16.083	992	904	46.156
2013-2014	27.461	16.047	1.071	972	45.551
2014-2015	26.339	15.858	1.205	1.111	44.513
2015-2016	25.133	15.788	1.389	1.555	43.865
2016-2017	24.155	16.398	1.324	1.481	43.358
2017-2018	23.349	16.876	1.618	1.869	43.712
2018-2019	22.931	16.875	1.808	2.060	43.674
2019-2020	22.808	16.917	1.982	2.351	44.058
2020-2021	22.527	16.682	2.049	2.343	43.601
2021-2022	22.480	16.652	2.039	2.284	43.455
2022-2023	23.117	16.641	2.065	2.266	44.089

*Açık öğretim ortaokulu kurum sayısı dâhildir.

Tablo 15'te son yirmi yılda resmî ve özel genel ortaöğretim kurum sayıları yer almaktadır. Buna göre; 2002-2003 eğitim öğretim yılında; genel ortaöğretimde toplam 2.550 olan kurum sayısı, 2022-2023 eğitim öğretim yılında 6.665'e ulaşmıştır.

Tablo 15. Genel Ortaöğretim Kurum Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	Resmî	Özel	Toplam
2002-2003	2.213	337	2.550
2003-2004	2.287	544	2.831
2004-2005	2.361	630	2.991
2005-2006	2.778	628	3.406
2006-2007	2.994	696	3.690
2007-2008	3.119	711	3.830
2008-2009	3.270	783	4.053
2009-2010	3.358	709	4.067
2010-2011	3.328	774	4.102
2011-2012	3.331	840	4.171
2012-2013	3.307	907	4.214
2013-2014	2.737	1.007	3.744
2014-2015	2.781	1.174	3.955
2015-2016	2.807	2.504	5.311
2016-2017	2.979	2.246	5.225
2017-2018	3.111	2.606	5.717
2018-2019	3.066	3.176	6.242
2019-2020	3.444	3.481	6.925
2020-2021	3.483	3.393	6.876
2021-2022	3.530	3.231	6.761
2022-2023	3.580	3.085	6.665

* Açık öğretim kurum sayısı dâhildir.

Tablo 16’da son yirmi yılda meslekî ve teknik ortaöğretim kurum sayılarına yer verilmiştir. Buna göre; 2002-2003 eğitim öğretim yılında; meslekî ve teknik ortaöğretimde toplam 3.660 olan kurum sayısı, 2022-2023 eğitim öğretim yılında 6.021’e ulaşmıştır.

Tablo 16. Meslekî ve Teknik Ortaöğretim Kurum Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	Resmî	Özel	Toplam
2002-2003	3.649	11	3.660
2003-2004	3.659	22	3.681
2004-2005	3.850	20	3.870
2005-2006	4.007	22	4.029
2006-2007	4.223	21	4.244
2007-2008	4.229	21	4.250
2008-2009	4.595	27	4.622
2009-2010	4.824	22	4.846
2010-2011	5.155	24	5.179
2011-2012	5.456	45	5.501
2012-2013	6.078	126	6.204
2013-2014	6.785	426	7.211
2014-2015	4.677	429	5.106
2015-2016	4.820	419	5.239
2016-2017	5.479	372	5.851
2017-2018	5.683	383	6.066
2018-2019	5.851	413	6.264
2019-2020	5.720	401	6.121
2020-2021	5.700	396	6.096
2021-2022	5.664	379	6.043
2022-2023	5.684	337	6.021

Not: 01.05.2014 tarih ve 2014/8 sayılı Genelge ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösteren 22 okul türü 2014/15 eğitim öğretim yılından itibaren 3 okul türü adı altında yeniden yapılandırılmıştır. Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösteren kurum sayıları da dâhil edilmiştir.

Tablo 17’de pansiyonlu okul sayıları ile ve öğrenci sayıları yer almaktadır. Buna göre; 2002-2003 eğitim öğretim yılında pansiyonlu okul sayısı 1.489, pansiyonda kalan öğrenci sayısı ise 285.750’dir. 2022-2023 eğitim öğretim yılında ise pansiyonlu okul sayısı 3.043’e pansiyonda kalan öğrenci sayısı 284.034’e ulaşmıştır.

Tablo 17. Pansiyonlu Okul ve Öğrenci Sayıları (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	Pansiyonlu Okul Sayısı	Pansiyon Kapasitesi	Pansiyonda Kalan Öğrenci Sayısı
2002-2003	1.489	361.103	285.750
2003-2004	1.541	357.975	291.812
2004-2005	1.650	364.929	310.662
2005-2006	1.703	358.312	303.700
2006-2007	1.824	366.769	317.390
2007-2008	1.920	400.494	317.862
2008-2009	1.988	402.595	324.319
2009-2010	2.068	422.441	343.511
2010-2011	2.192	438.910	339.790
2011-2012	2.274	433.946	338.355
2012 -2013	2.347	435.174	342.408
2013-2014	2.372	436.374	319.725
2014-2015	2.514	466.821	331.886
2015-2016	2.591	483.941	336.611
2016-2017	2.936	532.667	359.521
2017-2018	3.053	547.068	364.739
2018-2019	3.062	547.760	353.341
2019-2020	3.065	546.290	328.141
2020-2021	3.093	542.464	320.219
2021-2022	3.068	536.333	329.898
2022-2023	3.043	524.537	284.034

1.6. DERSLİK SAYILARI

Son yirmi yılda kademelere göre yapılan derslik sayıları Tablo 18’de verilmiştir. Buna göre; 2012-2013 eğitim öğretim yılında resmî ve özel tüm kademelerde toplam 507.277 derslik mevcut iken 2022-2023 eğitim öğretim yılında bu sayı 751.569’a ulaşmıştır.

Tablo 18. Derslik Sayıları (Resmî+Özel) (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	Okul öncesi ⁽¹⁾			İlköğretim			İlkokul			Ortaokul			Ortaöğretim			TOPLAM		
	Resmî	Özel	Toplam	Resmî	Özel	Toplam	Resmî	Özel	Toplam	Resmî	Özel	Toplam	Resmî	Özel	Toplam	Resmî	Özel	Toplam
2002-2003	1.659	5.227	6.886	268.571	11.686	280.257	-	-	-	-	-	-	72.964	7.038	80.002	343.194	23.951	367.145
2003-2004	-	-	-	267.241	12.048	279.289	-	-	-	-	-	-	76.010	7.868	83.878	343.251	19.916	363.167
2004-2005	-	-	-	273.351	12.939	286.290	-	-	-	-	-	-	80.925	7.949	88.874	354.276	20.888	375.164
2005-2006	-	-	-	283.387	13.613	297.000	-	-	-	-	-	-	85.399	7.620	93.019	368.786	21.233	390.019
2006-2007	5.244	7.251	12.495	292.772	14.739	307.511	-	-	-	-	-	-	90.952	7.796	98.748	388.304	27.971	416.275
2007-2008	5.838	8.574	14.412	299.079	16.808	315.887	-	-	-	-	-	-	92.145	8.708	100.853	397.062	34.090	431.152
2008-2009	5.327	9.595	14.922	305.420	14.973	320.393	-	-	-	-	-	-	99.797	9.245	109.042	410.544	33.813	444.357
2009-2010	6.262	10.670	16.932	314.950	17.952	332.902	-	-	-	-	-	-	102.039	8.271	110.310	423.251	36.893	460.144
2010-2011	7.349	7.763	15.112	321.193	18.460	339.653	-	-	-	-	-	-	108.356	9.404	117.760	436.898	35.627	472.525
2011-2012	7.590	8.939	16.529	325.260	19.450	344.710	-	-	-	-	-	-	111.795	10.119	121.914	444.645	38.508	483.153
2012-2013	8.706	9.501	18.207	336.956	22.548	359.504	222.265	12.655	234.920	114.691	9.893	124.584	118.433	11.133	129.566	464.095	43.182	507.277

Eğitim Öğretim Yılı	Okul öncesi ⁽¹⁾			İlköğretim			İlkokul			Ortaokul			Ortaöğretim			TOPLAM		
	Resmî	Özel	Toplam	Resmî	Özel	Toplam	Resmî	Özel	Toplam	Resmî	Özel	Toplam	Resmî	Özel	Toplam	Resmî	Özel	Toplam
2013-2014	8.807	1.007	9.814	345.825	26.031	371.856	227.679	15.626	243.305	118.146	10.405	128.551	124.513	16.047	140.560	479.145	43.085	522.230
2014-2015	10.206	10.701	20.907	357.288	28.165	385.453	219.937	17.823	237.760	137.351	10.342	147.693	132.316	19.345	151.661	499.810	58.211	558.021
2015-2016	12.156	13.145	25.301	370.697	40.336	411.033	223.071	23.019	246.090	147.626	17.317	164.943	140.803	41.727	182.530	523.656	95.208	618.864
2016-2017	16.727	22.550	39.277	385.409	39.997	425.406	225.945	22.325	248.270	159.464	17.672	177.136	152.269	37.482	189.751	554.405	100.029	654.434
2017-2018	18.851	25.736	44.587	388.679	49.266	437.945	226.114	26.159	252.273	162.565	23.107	185.672	161.115	43.153	204.268	568.645	118.155	686.800
2018-2019	19.901	27.066	46.967	388.297	56.264	444.561	227.694	29.295	256.989	160.603	26.969	187.572	163.153	51.334	214.487	571.351	134.664	706.015
2019-2020	21.764	29.067	50.831	398.142	58.867	457.009	231.895	29.980	261.875	166.247	28.887	195.134	168.104	51.403	219.507	588.010	139.337	727.347
2020-2021	20.723	27.411	48.134	400.749	60.525	461.274	233.370	31.370	264.740	167.379	29.155	196.534	172.160	50.813	222.973	593.632	138.749	732.381
2021-2022	25.520	30.469	55.989	407.909	59.516	467.425	238.019	31.040	269.059	169.890	28.476	198.366	175.474	50.566	226.040	608.903	140.551	749.454
2022-2023	28.281	31.524	59.805	410.850	60.087	470.937	240.716	31.579	272.295	170.134	28.508	198.642	174.654	46.173	220.827	613.785	137.784	751.569

Not (1): Okul öncesi derslik sayılarına bağımsız anaokulları derslikleri ve MEB'e bağlı olmayan kurumların derslik sayıları dâhil edilmiştir. Ana sınıfları derslik sayıları bağlı oldukları kurumların eğitim kademeleri içerisinde dâhil edilmiştir.

Not (2): Okul öncesinde 2003-2004-2005 yılları için karşılaştırılabilir veri olmadığı için yazılmamıştır.

2. BÖLÜM

EĞİTİMİN FİNANSMANI VE BÜTÇE İMKÂNI

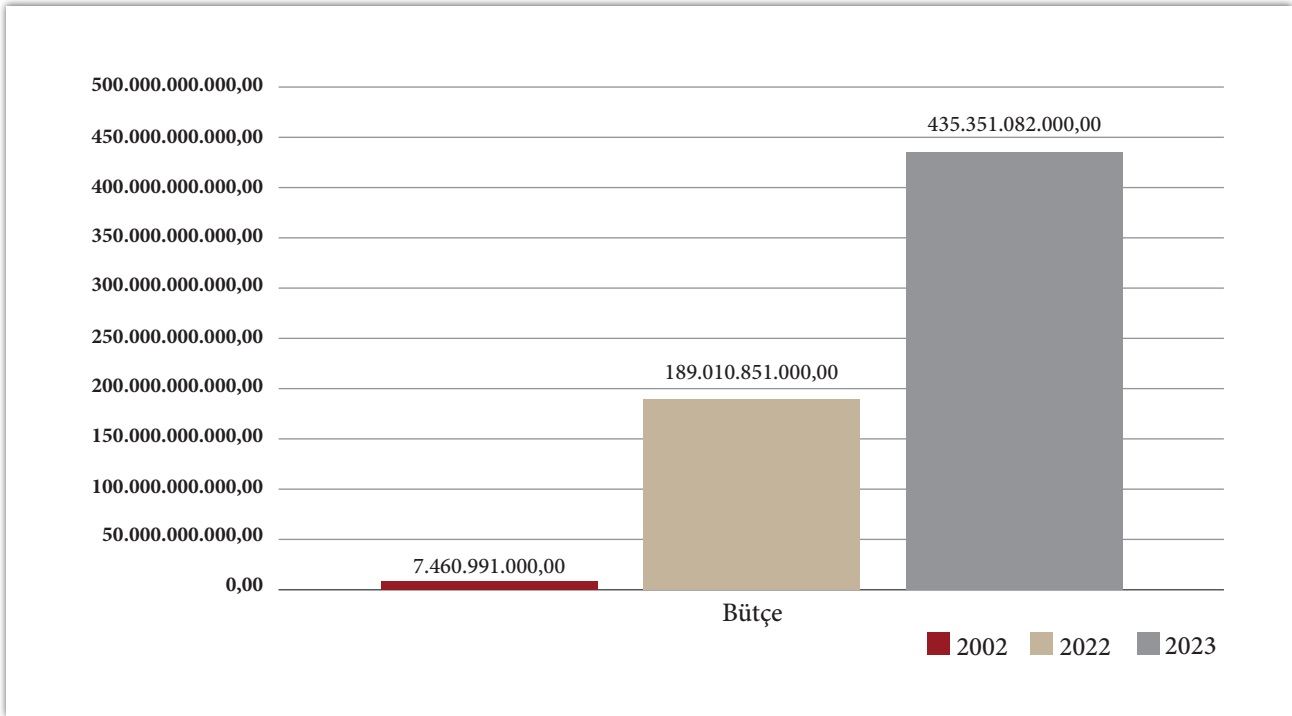
Kalitenin artırılması ve eğitim alt yapısının geliştirilmesi için eğitime önemli oranda bütçe ayrılmaktadır. 2002’de Millî Eğitim Bakanlığı, merkezî yönetim bütçesinden en büyük payı alan 4.kurum iken 2024 yılında en büyük payı alan kurum olmuştur. Aynı dönemde eğitim bütçesinin merkezî yönetim bütçesi içerisindeki payı %10,64’ten %14,61’e yükselmiştir. Ayrılan bu bütçe ile ülkemizdeki eğitim altyapısı; fiziki yapı, insan kaynağı ve teknolojik donanım açısından dünyada hatırı sayılır bir konuma gelmiştir.

Bu bölümde 2002-2003/2022-2023 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi, yatırım bütçesi ve eğitim yatırımlarına yer verilmiştir.

2.1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI BÜTÇESİ

Grafik 1'de Millî Eğitim Bakanlığının bütçesi 2002 yılında 7.460.991.000 TL, 2022 yılında 189.010.851.000 TL, 2023 yılında ise 435.351.082.000 TL'dir. Millî Eğitim Bakanlığının 2023 yılı bütçesi ek bütçe dâhil 461.649.548.000 TL'dir

Grafik 1. Millî Eğitim Bakanlığı Bütçesi

Tablo 19. Eğitim Bütçesinin Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla (GSYH) ve Merkezî Yönetim Bütçesine Oranı (2002-2023)

Yıllar	GSYH	Konsolide Bütçe/Merkezî Yönetim Bütçesi ***	Eğitim Bütçesi (MEB+YÖK, Yükseköğretim Kalite Kurulu ve Üniversiteler+ ÖSYM+SYDTF+Kömür Ödeneği+Aday ve Çıraqlara Ödenen Devlet Katkısı Ödeneği)	Eğitim Bütçesinin	
				GSYH'ya Oranı (%)	Kon. Büt./Merkezî Yön.Büt.Oranı (%)
2002	350.476.089.498	98.131.000.000	10.352.050.934	2,95	10,55
2003	454.780.659.396	147.230.170.000	14.103.751.569	3,10	9,58
2004	559.033.025.861	150.658.129.000	17.582.718.467	3,15	11,67
2005	648.931.711.812	156.088.874.910	21.276.954.502	3,28	13,63
2006	758.390.785.210	174.958.100.699	24.086.597.261	3,18	13,77
2007	843.178.421.420	204.988.545.572	29.806.481.000	3,54	14,54
2008	950.534.250.715	222.553.216.800	32.309.276.650	3,40	14,52
2009	952.558.578.826	262.217.866.000	38.651.774.745	4,06	14,74
2010	1.098.799.348.446	286.981.303.810	40.490.707.600	3,68	14,11
2011	1.297.713.210.117	312.572.607.330	49.144.719.500	3,79	15,72
2012	1.416.798.489.819	350.898.317.817	56.595.419.190	3,99	16,13
2013	1.567.289.237.901	404.045.669.000	68.344.693.150	4,36	16,92
2014	1.748.167.816.609	434.995.765.000	78.866.391.610	4,51	18,13
2015	2.338.647.000.000	472.943.000.000	87.910.414.000	3,76	18,59
2016	2.608.526.000.000	570.507.000.000	109.768.136.000	4,21	19,24
2017	3.035.450.000.000	645.124.000.000	122.414.001.000	4,03	18,98
2018	3.445.782.000.000	762.753.000.000	134.726.827.000	3,91	17,66
2019	4.450.000.000.000	960.976.000.000	161.611.921.000	3,63	16,82
2020	5.047.000.000.000	1.095.461.000.000	177.605.504.000	3,52	16,21
2021	6.648.000.000.000	1.346.139.000.000	211.993.156.000	3,19	15,75
2022	7.880.000.000.000	1.751.000.000.000	274.384.474.000	3,48	15,67
2023	18.654.000.000.000 *	4.469.600.000.000	651.377.155.000	3,49	14,57

(*) Gerçekleşme tahminidir. 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Teklifinden alınmıştır.

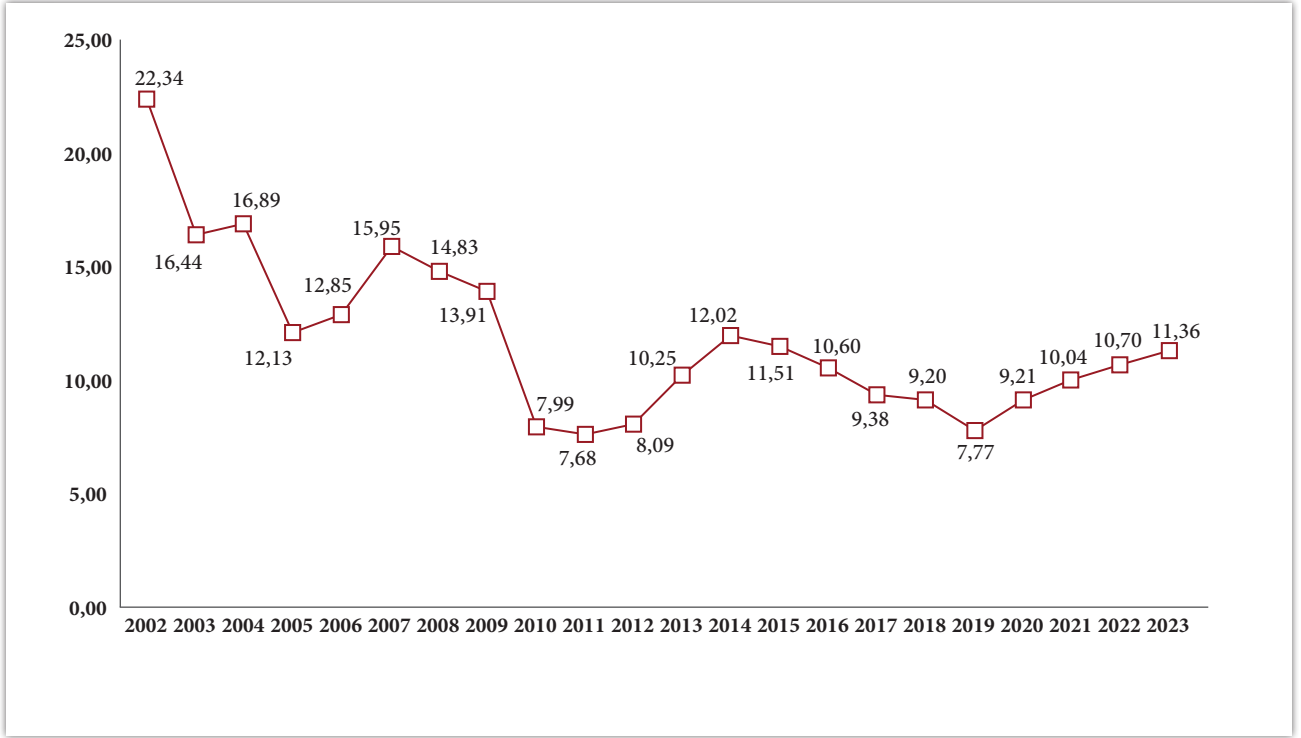
2.2. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YATIRIM BÜTÇESİ

2002 ile 2023 yılları arasında merkezî bütçe yatırım ödeneğinden MEB yatırımlarına ayrılan pay Tablo 20'de yer almaktadır. Buna göre; konsolide/merkezî yönetim bütçe yatırım ödeneği 2002 yılında 5.736.000.000 TL iken 2023 yılında 351.800.000.000 TL olmuştur.

Tablo 20. Merkezî Bütçe Yatırım Ödeneğinden MEB Yatırımlarına Ayrılan Pay (2002-2023)

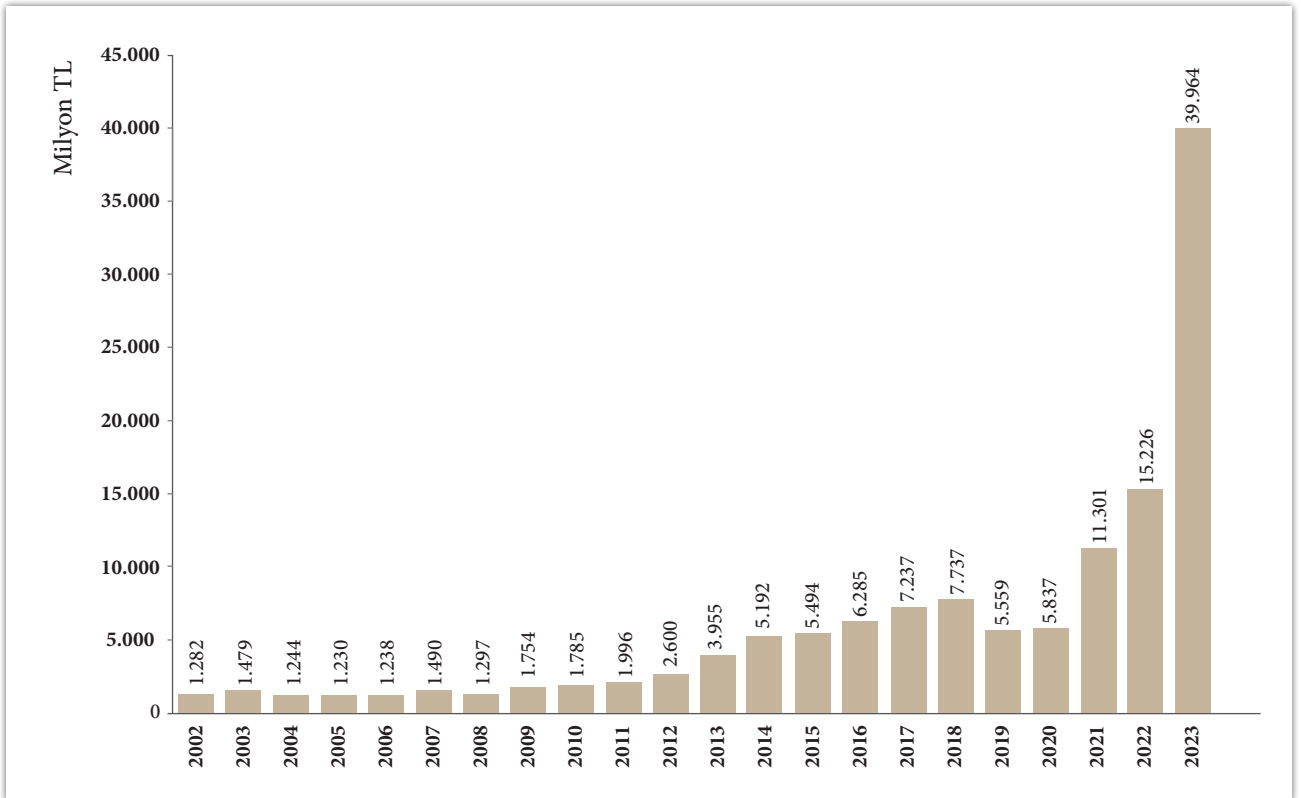
	Konsolide/Merkezî Yönetim Bütçe Yatırım Ödeneği (TL)	MEB Yatırım Ödeneği (TL)	MEB Yatırım Ödeneğinin Kon./Merkezî Yön. Bütçe Yatırım Ödeneğine Oranı(%)
2002	5.736.000.000	1.281.690.000	22,34
2003	8.998.500.000	1.479.050.000	16,44
2004	7.368.361.000	1.244.150.000	16,89
2005	10.143.886.000	1.230.306.000	12,13
2006	9.639.582.000	1.238.498.000	12,85
2007	9.341.637.000	1.490.000.000	15,95
2008	8.743.466.000	1.296.704.000	14,83
2009	12.609.700.000	1.754.417.000	13,91
2010	22.353.639.200	1.785.327.000	7,99
2011	25.998.805.000	1.995.625.000	7,68
2012	32.156.394.000	2.600.000.000	8,09
2013	38.591.886.000	3.955.000.000	10,25
2014	43.206.892.000	5.192.300.000	12,02
2015	47.753.048.000	5.494.000.000	11,51
2016	59.310.666.000	6.284.628.000	10,60
2017	77.124.283.000	7.237.121.000	9,38
2018	84.117.723.000	7.737.121.000	9,20
2019	71.540.023.000	5.558.886.000	7,77
2020	63.391.027.000	5.836.918.000	9,21
2021	112.515.532.000	11.301.160.000	10,04
2022	142.302.127.000	15.225.500.000	10,70
2023	351.800.000.000	39.964.000.000	11,36

Grafik 2. MEB Yatırım Ödeneğinin Konsolide/Merkezî Yönetim Bütçe Yatırım Ödeneğine Oranı (2002-2023)

MEB yatırım ödeneğinin konsolide/merkezî yönetim bütçe yatırım ödeneğine oranı grafik olarak verilmiştir. Grafik 2'ye göre bu oran 2002 yılında %22,34 iken 2023 yılında %11,36 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 3. MEB Yatırımı Ödenekleri (2002-2023)

Grafik 3'e göre; MEB yatırım ödenekleri 2002 yılında 1.282 milyon TL iken 2023 yılında 39.964 milyon TL olmuştur.

2.3. EĞİTİM YATIRIMLARI

Okulların sahip oldukları imkânlar ile öğrencilere sunulan fırsatların, öğrencilerin performansı üzerinde belirleyici bir rolü olması sebebiyle Bakanlığımızca bir çok iyileştirme odaklı çalışmalar yapılmaktadır. Bu bölümde imkân ve fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik yürütülen çalışmalara yer verilmiştir.

2003-2022 yılları arasında Temel Eğitim Kurumları İl Yapım Programları kapsamında toplam 190.192 derslik, 52.101 öğrenci kapasiteli pansiyon, 4.311 lojman dairesi, 420 spor salonu, 4.562 öğrenci kapasiteli yemekhane ve 26 çok amaçlı salon tamamlanmıştır.

Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planı'nda; "Okul ve kurum binaları dâhil, taşınmazlara ilişkin her türlü yapım, bakım ve onarım işlerinin ve bunlara ait kontrol, koordinasyon ve mimari proje çalışmalarının yürütülmesi" ile "Eğitim ve öğretim ortamlarının standartlarının belirlenmesi, okul binalarının laboratuvar, spor salonu ve yeşil alan vb. gibi imkânlarının niteliğinin artırılmasına" yönelik faaliyet alanlarına özellikle vurgu yapılırken depreme karşı güvenli, estetik, erişilebilir, teknolojiye uyumlu, çevre dostu, modern mimaride yeni okullar inşa edilmesinin yanı sıra, mevcut okullarımızın fiziki ortamlarının iyileştirilmesi ve tüm okullarımızın aynı standartları taşıyor hale getirilmesi için de önemli çalışmalar yürütülmektedir. "Eğitim Yapılarında Afet Riskinin Azaltılması Projesi" kapsamında Türkiye genelinde riskli tespit edilen binaların iyileştirilmesi yönünde önemli adımlar atılmıştır. 2002 yılından bugüne kadar yaklaşık 6.000 binanın güçlendirilmesi sağlanmış, aynı zamanda enerji verimliliği, yangın yönetmeliği, erişilebilirlik kriterleri de dikkate alınarak, tüm mekanik, elektrik sistemleri yenilenerek, modern mimariye uygun onarımlarla tekrar kullanıma sunulmuştur.

Eğitim ortamlarını iyileştirmek, okullar arasındaki imkân farklılıklarını azaltarak fırsat eşitliğini güçlendirmek için yürütülen, "Meslekî Eğitimde 1.000 Okul Projesi (2020)", "Temel Eğitimde 10.000 Okul Projesi (2022)" ve "Ortaöğretimde 10.000 Okul Projesi (2023)" kapsamında yer alan okulların tamamının her türlü bakım, onarım, donatım, teknolojik altyapı ve materyal ihtiyaç ve talepleri karşılanmıştır.

Bakanlığımızın benimsediği, eğitimde veriye dayalı yönetim anlayışından hareketle, mekânsal verinin toplanması ve yönetimi noktasında Millî Eğitim Bakanlığı Coğrafi Bilgi Sistemi (MEB CBS) planlanarak 2019 yılında hayata geçirilmiştir. Proje kapsamında taşınmazlara ait konum, fotoğraf, tapu, imar durumu, kullanım türü, derslik sayısı vb. bilgiler sahadan toplanmış, oluşturulan veri tabanı sayesinde kolayca erişilebilir duruma getirilmiştir. MEB CBS ile veriye dayalı taşınmaz yönetimi ile eğitim yatırımlarının planlanması, izlenmesi, denetlenmesi çok daha kolay ve sağlıklı hale getirilmiştir. Bu sayede; eğitim binaları ve hizmet binalarıyla birlikte Bakanlığımıza bağlı tüm binaların konum, yüz ölçümü, kapasite, yapısal bilgileri, imar planı olan yerlerde, tüm eğitim alanları ile Bakanlığımıza tahsisli tüm alanların mülkiyet durumları, coğrafi özellikleri, konumsal bilgileri; imar planı olmayan yerlerde Bakanlığımıza tahsisli alanların tamamına yakını olmak üzere; 55.398 eğitim alanı, 184.991 eğitim parseli, 60.422 derslik ve hizmet binası ile 74.857 diğer yapı (pansiyon, spor salonu, yemekhane vb.) kayıt altına alınmıştır.

Yaşayan Okullar Projesi (2019) kapsamında mimari fikir projeleri geliştirilmiş ve yerine özgü, şehirlerin iklimsel, tabii ve kültürel şartları düşünülerek yapılmış, bulunduğu dokuya saygılı, mahallesiyle özdeşleşmiş, sosyal faaliyetlerin yürütüldüğü yaşayan bir ortama sahip 23 adet yenilikçi avan proje çalışması yapılmıştır. Söz konusu proje ile eğitim kurumlarının mimari yapılarının öğrencilerin gereksinimleri ve okulların bulunduğu bölgenin özelliklerinin değerlendirilerek yeniden tasarlanması amaçlanmıştır.

Okullarımızda yenilenebilir enerji sağlanmasına ve enerji verimliliği önlemleri alınmasına yönelik çalışmalar da yapılmıştır. Bu kapsamda yapılan çalışmalar aşağıda belirtilmiştir;

- Doğal gaz bağlantısı yapılmış olan tüm okullarımızda doğalgaz kazan dönüşümü sağlanarak, ısıtma sistemleri yenilenmiştir. 2020 yılından itibaren 5.300 okulda doğalgaz kazan dönüşümü gerçekleştirilmiştir.
- Okullarda yürütülen büyük onarım çalışmaları kapsamında, yalıtım, ısıtma sistemleri, çatı, pencere, kalorifer kazanı ve tesisatı, temiz su tesisatı, elektrik işleri ve tesisatı yenileme işlemleri gibi enerji verimliliği açısından önemli katkı sağlayacak iyileştirmeler yapılmıştır.
- Çevre Dostu 1.000 Okul Projesi ile ülkemizin her ilçesinden en az 1 okul olmak üzere 1.000 okulda, yenilenebilir enerji, elektrik, su ve yakıt tasarrufu sağlanmasına yönelik imalatlar yapılarak öğrencilerin geri dönüşüm ve sıfır atık konularındaki farkındalıklarının artırılması için gerekli donatılar sağlanmıştır.
- Okullarda yapılan enerji verimliliğini sağlamaya yönelik çalışmalar neticesinde enerji kimlik belgelerindeki enerji tüketim değerlerinin yükseltilmesi sağlanmıştır.

“Geçici Koruma Altındaki Suriyelilere Ev Sahipliği Yapan İller İçin Temiz Enerji ve Enerji Verimliliği Önlemleri Projesi” (2021) ile Suriye krizi sonrasında göçe bağlı artan eğitim talebi neticesinde ihtiyaç duyulan kaynağın yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği çalışmaları ile sürdürülebilir olarak sağlanması hedeflenmektedir. Söz konusu proje kapsamında 50 okuldaki 77 çatıda 6,2 megavatlık kurulu güce ulaşılmıştır. Bu sayede elde edilen elektrik enerjisiyle, 243 eş değer okulun elektrik enerjisi ihtiyacı karşılanmaktadır.

Ülke genelinde eğitimde kalitenin artırılması hedefiyle, anaokulundan lise düzeyine kadar, eğitim mekânlarında yenilikçiliği teşvik edecek, yerel mimariye uygun, tarihsel ve kültürel mirasımızı yansıtan eğitim yapıları projelendirilmiştir. Eğitim yapılarında erişilebilirlik ile ilgili standartlar ön planda tutularak, okul girişinden sınıfa kadar engelsiz bir ulaşım alanının sağlandığı eğitim yapıları oluşturulmuştur. Okullarımız tasarlanırken, sağlığa uygun yapı malzemeleri seçilmesine özen gösterilmesinin yanı sıra, çocuklarımıza daha güvenli bir ortam sunulabilmesi amacıyla bütün okullarımıza kamera sistemi altyapısı kurulmuştur. 2002 yılından itibaren yaklaşık 200 adet örnek proje üretilmiştir.

2022 yılı içerisinde, eğitim yapılarına ilişkin 40 adet yeni tip proje oluşturulmuş ve 81 il valiliğinin kullanımına sunulmuştur.

Eğitim yapılarına ait derslik, yatakhane, kütüphane, yemekhane, beden eğitimi salonu, çok amaçlı salon vb. alanların doğal yaşam, renk, akustik, aydınlatma, malzeme, enerji yönetimi ve mekân algısı üzerinden iç mekân tasarımları planlanmaktadır.

Okul/kurumlarımızda laboratuvar sayısı 2002-2003 eğitim-öğretim yılında 21.849 iken 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında 52.870'e ulaşmıştır.

Özel eğitim sınıflarının belirlenen standartlara ulaştırılması için fiziki ortam, eğitim materyalleri ve donatım malzemeleri yenileme çalışmaları kapsamında 214 özel eğitim sınıfının yapımı tamamlanmıştır. Özel eğitim kurumlarının fiziki altyapısının öğrencilerin erişimine uygun ve güvenli hâle getirilmesi, teknolojik altyapısının güçlendirilmesi, uygun materyal ve donatım malzemelerinin tedarik edilmesi ve öğrencilerin sunulan hizmetlerden daha üst düzeyde yararlanması için kurumların güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir. İlkokul, ortaokul ve lise düzeyinde tasarım-beceri atölyeleri planlanmıştır. Bu atölyeler, yeni çağın gerektirdiği problem çözme, eleştirel düşünme, üretkenlik, takım çalışması ve çoklu okuryazarlık becerilerinin kazandırılması için somut mekânlar olarak öngörülmüştür. 2020 yılında 9.479 atölye tamamlanmıştır.

3. BÖLÜM

ÖĞRETİM PROGRAMLARI VE EĞİTİMİN NİTELİĞİ

Bu bölümde; Millî Eğitim Bakanlığının eğitim politikaları ve öncelikleri kapsamında öğrencilerin millî, manevi, evrensel değerlere sahip; hem akademik hem de sosyal anlamda başarılı olabilen; teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilen; kendisine, toplumuna ve farklı kültürlerle karşı yüksek düzeyde farkındalıkla saygı duymayı başarabilen; hayata hazır, mutlu ve sağlıklı bireyler olarak yetişmelerini sağlamak amacıyla güncellenen öğretim programlarındaki gelişmelere ve yapılan düzenlemelere yer verilmiştir.

3.1. 2003-2023 YILLARI ARASI ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA YAŞANAN GELİŞMELER

2005 yılında temel eğitim düzeyinde yer alan derslere ilişkin öğretim programları günün değişen ve gelişen koşullarına göre “yapılandırmacı yaklaşım” doğrultusunda güncellenmiştir. 2006 yılında ilköğretim düzeyinde okutulan derslere ait öğretim programlarında yapılan değişikliklere paralel olarak ortaöğretim düzeyinde program geliştirme çalışmaları tamamlanmıştır. 2012 yılında ortaöğretimin de zorunlu eğitim kapsamına alınmasının ardından;

- 8 yıllık zorunlu eğitim kapsamında kazandırılan asgari bilgi, beceri, tutum ve değerlerin 12 yıllık zorunlu eğitim için yeniden belirlenmesi ve tasarlanması ihtiyacı,
- Çağ nüfusunun tamamının lise eğitimi almasından kaynaklı olarak; farklı yetenek, ilgi, ihtiyaç ve potansiyele sahip öğrencilerin en üst düzeyde geliştirilmesini sağlayacak esneklik ve çeşitliliğe sahip öğretim programları oluşturulması ihtiyacı,
- Bilim, teknoloji ve ekonomideki gelişmeler ile demokratik toplumsal hayatın gelişmesine bağlı olarak, her bir bireyin sahip olması gereken temel bilgi ve beceri düzeyinin yükselmesi ihtiyacı,
- Uluslararası alanda sürdürülebilir bir rekabet gücü oluşturabilmek için meslekler ya da işlerden bağımsız olarak, istihdam edilebilirliğin ön koşulu olan temel bilimsel, analitik, bilişsel ve duyuşsal beceriler ile değer ve tutumların kazandırılması ihtiyacı,
- Mevcut öğretim programlarının izleme ve değerlendirme çalışmalarından elde edilen bulgulara dayalı olarak öğretim programlarında; bir bütünlük içinde algılama ve anlamayı kolaylaştıracak şekilde sadeleştirme yapılması,
- Öğrencilerin daha iyi öğrenebilmelerini sağlamak için program içeriğinin günlük hayat ile ilişkisinin güçlendirilmesi,
- Ders kitaplarının yazarlarına ve öğretmenlere sanatlarını daha ustaca icra edebilecekleri ve özgün çalışmalar üretebilecekleri esnekliğin sağlanması,
- Güncelliğini kaybetmiş kazanım ve içeriklerin arındırılması,
- Bilim ve teknolojideki gelişmeler ışığında yeni kazanımların eklenmesi ihtiyacı gibi gerekçeleriyle öğrencilerin potansiyel, yetenek, ilgi ve ihtiyaçlarında farklılıklar gözetilerek öğretim programlarında esneklik ve seviye farklılıklarını dikkate alan bir yapı oluşturularak öğretim programları yeniden güncellenmiştir. Bu güncelleme ile ortalama eğitim düzeyini yükseltmek, dünyadaki çağdaşlarıyla rekabet edebilecek becerilerle donanmış bir kuşak yetiştirmek, 21. yüzyıl becerilerini geliştirmek, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini keşfetmelerini ve geliştirmelerini sağlayacak fırsat ve seçenekler oluşturmak amaçlanmıştır.

2017 yılı itibari ile ilkokul ve ortaokul düzeyinde 17, lise düzeyinde 24, imam hatip ortaokulu ve imam hatip lisesi düzeyinde 10 olmak üzere toplam 51 ayrı (sınıflar esas alındığında 176) müfredat yenilenmiştir. Görüş ve öneriler doğrultusunda gerekli değişiklikler yapılmış, değerler eğitimi kapsamında 10 kök değer (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik ve vatanseverlik) öğretim programlarına eklenmiştir.

“6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile zorunlu eğitim süresi 8 yıldan 12 yıla çıkarılmıştır. Bu Kanun ile birlikte ilköğretim, 4 yıl süreli ve zorunlu ilkokullar ile 4 yıl süreli zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkân veren ortaokullar ve imam hatip ortaokullarından; ortaöğretim ise 4 yıl zorunlu genel ve meslekî ve teknik eğitim veren liselerden oluşturulmuştur. Bu kapsamda 2012–2013 eğitim öğretim yılında uygulanmak üzere ilkokul ve ortaokula ait haftalık ders çizelgeleri ve seçmeli derslere ait öğretim programları yeniden hazırlanmıştır.

Ortaöğretim kademesinde Kanunla konulan seçmeli dersler 2. grup seçmeli dersler havuzuna eklenerek 9. sınıf haftalık ders çizelgesi oluşturulmuştur. Bu kapsamda 2012 yılında 20 adet haftalık ders çizelgesi ve 67 adet dersin öğretim programı hazırlanmıştır.

Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Araştırma Geliştirme Eğitim ve Uygulama Merkezi (ARGEM) tarafından okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim seviyesinde 3 haftalık ders çizelgesi ve 28 öğretim programı 2019 yılı itibariyle ilk kez uygulamaya konulmuştur.

İlkokul, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında, merkezî sınavlarda soru sorulan akademik derslerin öğretim programlarında yer alan kazanımlar arasındaki hiyerarşik yapının tespiti amacıyla her sınıftaki kazanımlara temel teşkil eden alt sınıf kazanımları belirlenerek konu-kazanım (müfredat) haritaları hazırlanmıştır.

Salgın nedeniyle uzunca bir süre gerek aile ortamı gerek sosyal medyada salgın ve salgının etkileri ile ilgili uyarılara maruz kalan öğrencilerin yeniden okula başladıklarında olağan düzenlerine dönmeleri, çocuk ve gençler ile okul personelinin krizin etkileri ile başa çıkmalarına katkı vermek amacıyla “Salgın Sonrası Okula Uyum Kılavuz ve Etkinlikleri Kitabı” hazırlanmıştır. Söz konusu kılavuz ve etkinlikler, 2020-2021 eğitim-öğretim yılının başında okullarımızda yüz yüze eğitim kademeli olarak başladığında kullanılmıştır.

3.2. OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ, İLKOKUL VE ORTAOKUL ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Müfredatların, çocuklarımıza sunacağı imkânlarla ilişkin temel unsur; öğrenilen her türlü bilgi, beceri ve tutumun; bir davranış olarak ortaya çıkmasının ötesinde, çocukların kendilerine ve topluma doğrudan hizmet edebilecek bir yetkinlik olarak yerleşmesidir. Bu amaçla öğrencilerin soru çözme, konu anlatımı gibi bir eğitim anlayışından; üretimi, etkileşimi ve derinleşmeyi öne çıkaran bir müfredat anlayışına yönelimi söz konusudur. Bu doğrultuda okul öncesi eğitim ve temel eğitimde öğrencilerin çağın getirdiği gereksinimler kapsamında bilişsel, duygusal ve fiziksel anlamda çok boyutlu gelişimlerinin sağlanması hedeflenmektedir. Bu hedeften hareketle Paris İklim Anlaşması'nın Türkiye Büyük Millet Meclisinde 126 oyla onaylanmasının hemen ardından ortaokullar ve imam hatip ortaokullarında seçmeli ders olarak okutulan Çevre Eğitimi dersinin adı Çevre Eğitimi ve İklim Değişikliği olarak değiştirilmiş; dersin öğretim programı da bu doğrultuda yenilenerek 2022-2023 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlamıştır.

Maarif Vakfı tarafından hazırlanmış olan “Maarif Okul Öncesi Eğitim Programı” Bakanlığımızla yürütülen gerekli istişare sürecinin akabinde uygulamaya konulmuştur.

Eğitimde fırsat eşitliğinin güçlendirilmesi politikası çerçevesinde ve öğrencilerin yardımcı kaynak ihtiyacının büyük ölçüde karşılanması amacıyla özellikle kırsal bölgelerde birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan okullarda eğitim gören öğrencilerimiz için ders kitaplarının yanı sıra Türkçe, matematik, İngilizce, fen bilimleri, hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerine yönelik temel eğitim öğrencileri için hazırlanmış olan 47 adet çalışma kitabı elektronik ortamda paylaşımına açılmıştır.

Okul öncesi ve ilkokullarda ilk kez olmak üzere, okul öncesi, ilkokul ve ortaokullar için Satranç Dersi Öğretim Programları hazırlanmış ve uygulamaya konulmuştur. Satranç dersi 2021-2022 eğitim ve öğretim yılından itibaren de ortaokul 5, 6, 7 veya 8. sınıflarda uygulanmak üzere Haftalık Ders Çizelgesi'ne seçmeli ders olarak eklenmiştir.

Öğrencileri 4 temel dil becerisinde (konuşma, dinleme, okuma ve yazma) desteklemek amacıyla 2. sınıftan 8. sınıf seviyesine kadar İngilizce etkinlik kılavuzları hazırlanmıştır. Söz konusu materyaller disiplinler arası yaklaşımla matematik, fen bilimleri, sosyal bilgiler ve görsel sanatlar gibi farklı disiplinlerle birlikte öğrenci merkezli projeleri içeren etkinlik kılavuzlarından oluşmaktadır. İlkokul 2. sınıftan 8. sınıfa kadar toplamda 70 fasikül, 1.642 sayfa olarak hazırlanan 7 kitap üretilmiştir. İngilizce alanında 2-8. sınıflar için 34 temada 817 kelimededen oluşan resimli İngilizce kelime kartları hazırlanmıştır. Öğrencileri bir üst öğrenime etkin bir şekilde hazırlamak ve onların yardımcı kaynak ihtiyacını da karşılamak amacıyla sınıf seviyelerine göre alternatifli olarak çalışma kitapları ve örnek sorular hazırlanmış olup Milli Eğitim Bakanlığı web sitesinde yayınlanmıştır.

Ülkemiz ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) arasında imzalanan “2022 Yılı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İktisadi ve Mali İş Birliği Anlaşması” çerçevesinde başlatılan temel eğitim kademesine yönelik ders kitaplarının yazım sürecinde öğretim programlarına dâhil edilen on kök değer (adalet, dostluk, dürüstlük, sabır, saygı, sevgi, öz denetim, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) öğrencilere kazandırılmasına yardımcı olmak amacıyla öğretmen uygulamasına yönelik ilkokul düzeyinde 1-2-3. ve 4-5. sınıflar için “Karakter Gelişimi ve Sosyal Beceri Eğitimi” kitabı hazırlanmıştır. KKTC için hazırlanmış olan Karakter Gelişimi ve Sosyal Beceri Eğitimi kitabının yazım süreci tamamlanmıştır.

3.3. ORTAÖĞRETİM PROGRAMLARI

Ortaöğretim müfredatları ile ilgi, yetenek ve kapasiteleri doğrultusunda hayata ve üst öğrenime hazırlayıcı bir ortaöğretim sistemi ile toplumsal sorunlara çözüm getiren, ülkenin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasına katkı sunan öğrenciler yetiştirilmesi hedeflenmektedir. 2016 yılından sonra saha araştırmaları, üst politika belgeleri ve hükümet programları doğrultusunda Anadolu liseleri, fen ve sosyal bilimler liseleri ortak derslerine ait 28 dersin öğretim programı güncellenmiş ve yenilenmiştir. Güncellenen öğretim programları 2017-2018 eğitim öğretim yılından itibaren 9. sınıflarda, 2018-2019 eğitim öğretim yılından itibaren ise tüm sınıflarda uygulanmaya başlanmıştır.

- K12 Ulusal Beceri Ortak Başvuru Çerçevesi ile okul öncesinden başlayarak ortaöğretime de kapsayan kesintisiz bir eğitim sürecine destek olarak ulusal beceri ağının oluşturulması hedeflenmiştir. Öğrencilerin temel akademik bilgilerinin yanı sıra bu akademik bilgilerin 21. yüzyıl becerileri ile desteklenmesi için K12 Beceriler Çerçevesi: Türkiye Bütüncül Modeli'nde "kavramsal beceriler", "sosyal-duygusal beceriler", "eğilimler" ve "alana özgü beceriler", "okuryazarlık becerilerine"ne yer verilmiştir. Bu becerilerin her biri tanımlanmış, süreç bileşenleri ve göstergeleri belirlenmiş ve her bir becerinin birbirleri ile ilişkilendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiş ve "K12 Beceriler Çerçevesi: Türkiye Bütüncül Modeli Kılavuzu" hazırlanmıştır.
- 2022-2023 eğitim öğretim yılında toplam 116 ders kitabı hazırlanmıştır. Ders kitapları, ortaöğretim seviyesinde hazırlık sınıfı, 9, 10, 11 ve 12. sınıf kademelerini kapsamaktadır. Öğrencilerin 21.yüzyıl becerilerini edinmeleri, çağa ve Türkiye'nin ilkelerine uygun bir programın hedeflerine ulaşmaları gözetilmiştir. Ulusal ve evrensel değerler, insan hak ve özgürlükleri, çağın ihtiyaçları ışığında; öğrencilerin bireysel gelişimlerini sağlamak amaçlanmıştır.
- Yazımı biten "Değerler Eğitimi Etkinlik Kitabı", "Aile ve Toplum" "Değerler Eğitimi Ramazan Etkinlikleri" kitapları web sitesinde yayımlanmıştır.
- Öğrencilerin ders başarısını artırmak ve akademik anlamda öğrencileri desteklemek üzere "DeFTERim" başlıklı yardımcı kaynaklar tasarlanmıştır. Bir seri hâlinde, üniversite sınavlarında yer alan Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih ve Coğrafya branşlarında hazırlanan "DeFTERim" ile hâlihazırda okulda öğrenilen bilgilerin tekrar edilmesi, örnek sorularla ve etkinliklerle desteklenmesi amaçlanmaktadır.
- "Değerler Eğitimi Etkinlik Kitabı", "Aile ve Toplum" "Değerler Eğitimi Ramazan Etkinlikleri" kitapları web sitesinde yayımlanmıştır.
- 9, 10, 11 ve 12. sınıflar için Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Coğrafya, Matematik, Biyoloji, Fizik, Kimya, Felsefe, Sosyoloji, Psikoloji, Mantık derslerinden Kavram Öğretimi kitapları hazırlanmıştır. Felsefe grubu derslerinin (felsefe, sosyoloji, psikoloji, mantık) kitapları, müfredata uygun olarak 10. sınıftan başlamak üzere sürece dâhil edilmiştir. 9. sınıflar için hazırlanan Kavram Öğretimi kitapları 2021 yılında, 10. sınıf kitapları 2011 yılında, 11. sınıf kitapları 2022 yılında, 12. sınıf kitapları ise 2022 yılında tamamlanmıştır.
- Çağımızın becerilerinin öğrenciler tarafından kazanılması, içselleştirilmesi ve yaşama aktarılması amacıyla, 9, 10, 11 ve 12. sınıfların ders çizelgelerinde yer alan derslere yönelik ilgili derslerin alan becerileri, yaşam becerileri ile uluslararası sınavlarda ölçülen temel becerileri esas alarak ilk defa beceri temelli etkinlikler

geliştirilmiştir. 9-12. sınıflar için toplam 5.856 etkinlikten oluşan 36 ayrı beceri temelli etkinlik kitabı hazırlanarak eba.gov.tr ile <https://ogmmateryal.eba.gov.tr/beceri-temelli-kitaplar> adresi üzerinden öğrenci ve öğretmenlerin hizmetine sunulmuştur.

- İngilizce ve Almanca için hazırlanan oyun temelli etkinlik kitapları <https://ogmmateryal.eba.gov.tr/oyun-etkinlik> adresi üzerinden öğrenci ve öğretmenlerin hizmetine sunulmuştur.
- Öğrencilerin temel dil becerilerini etkin şekilde kullanabilmesi, üst düzey zihinsel becerileri kazanabilmesi, iletişim kurarak iş birliği içinde çalışmalar yapabilmesi ve böylelikle kendilerini iyi bir şekilde ifade edip günlük yaşama aktif katılımlarının sağlanabilmesi amacıyla Düşünüyorum Tematik Çalışma Kitabı hazırlanmıştır. Hazırlanan “Düşünüyorum Tematik Çalışma Kitabı” <https://ogmmateryal.eba.gov.tr/dusunuyorum> adresi üzerinden öğrenci ve öğretmenlerin hizmetine sunulmuştur.
- Yaz okulu için hazırlanan çerçeve öğretim programları ile dergiler <https://ogmmateryal.eba.gov.tr/kutuphane/yaz-okulu> adresi üzerinden öğrenci ve öğretmenlerin hizmetine sunulmuştur.
- Kış okulu için hazırlanan çerçeve öğretim programları ile dergiler <https://ogmmateryal.eba.gov.tr/kutuphane/kis-okulu> adresi üzerinden öğrenci ve öğretmenlerin hizmetine sunulmuştur.
- Ortak Türk Tarihi, Ortak Türk Edebiyatı ve Türk Dünyası Coğrafyası derslerine yönelik hazırlanan öğretim programları 2023-2024 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere Talim ve Terbiye Kurulu Kararına bağlanmıştır.
- Resmî okullarda uygulanmak üzere 14 Ortaöğretim Advanced Placement (AP) dersine ait öğretim programı 2019 yılı itibariyle uygulamaya konulmuştur.

Öğretim programlarına dâhil edilen on kök değerın öğrencilere kazandırılması ve millî-manevi, dinî, ahlaki değere yönelik farkındalığın oluşturulması amacıyla “Tarihin İzinde” video içerikleri hazırlanarak yayımlanmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı, TÜBİTAK ve üniversiteler iş birliğinde “Her Yerde Matematik” anlayışıyla başlatılan matematik seferberliği matematik dersinin öğrenimini günlük yaşam becerilerine uyarlayarak hem kolaylaştırmak hem de öğrencilerin bu dersi küçük yaştan itibaren sevmelerini sağlamak amacıyla başlatılan Matematik Seferberliği; hızlı toplumsal değişimler, donanımlı öğretmenlerin yetiştirilmesi için öğretmen eğitiminde yenilikler yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmış buna bağlı olarak öğretmen eğitimleri gerçekleştirilmiştir. Öğretmen eğitimleri, Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumlarda görev yapan öğretmenlerin “Matematik Dersi Program Okuryazarlığı”, “Matematikselsel Kavram Yanılguları” , “Matematik Derslerinin Sınıf Özellikleri veya Öğrenci Özelliğine Göre Farklılaştırılması”, “Teknoloji Destekli Matematik Öğretimi ve Etkinlik Tasarımı”, “Matematikte Bilimsel Yayın Hazırlama”, “Uluslararası Programlarda (IB/AP) Matematik Öğretimi ve Özellikleri”, “Matematik Öğretiminde Öğrencilerin Duyuşsal Açından Yönlendirilmesi (Matematikselsel Rehberlik)” konusunda bilgi ve becerilerini artırmak amacıyla düzenlenmiştir.

- Öğrencilerin derslerde öğrendikleri kavramlara dair yanılguların giderilmesi, yaşanan kavram karmaşalarının önüne geçilmesi ve kavramlara yönelik bilgilerinin pekiştirilmesi amacıyla 9, 10, 11 ve 12. sınıflar için Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Coğrafya, Matematik, Biyoloji, Fizik, Kimya, Felsefe, Sosyoloji, Psikoloji, Mantık derslerinden Kavram Öğretimi kitapları hazırlanmıştır. Felsefe grubu derslerinin (felsefe, sosyoloji, psikoloji, mantık) kitapları, müfredata uygun olarak 10. sınıftan başlamak

üzere sürece dâhil edilmiştir. 9. sınıflar için hazırlanan Kavram Öğretimi kitapları 2021 yılı Kasım ayında, 10. sınıf kitapları 2011 yılı Aralık ayında; 11. sınıf kitapları 2022 yılı Ocak ayında, 12. sınıf kitapları ise 2022 yılı Mart ayında tamamlanmıştır. Sınıflar düzeyinde tamamlanan kitaplar Millî Eğitim Bakanlığımızın <https://ogmmateryal.eba.gov.tr/kavram-ogretimi> genel ağ adresinden öğrencilerimizin kullanımına sunulmuştur.

- Ortaöğretim öğrencilerinin İngilizce ve Almanca dil becerilerinin gelişmesine destek olacak 9-12. Sınıf Oyun ve Etkinlik Kitapları hazırlanmıştır. İngilizce ve Almanca için hazırlanan oyun temelli etkinlik kitapları <https://ogmmateryal.eba.gov.tr/oyun-etkinlik> adresi üzerinden öğrenci ve öğretmenlerin hizmetine sunulmuştur.
- “Disiplinler Arası Ödev Rehberi” ile öğrencinin iki ya da daha fazla dersin yöntemi ve bilgilerinden hareketle üst düzey düşünme becerilerini kullanarak bilgilerini derinleştirme, bütünleştirme ve ilgili dersin disiplin alanından çıkarak farklı sorunlara çözüm üretebilmesi amaçlanmıştır. Bu rehber öğretmenlerin elinin altında hem bir yöntem önerisi hem de disiplinler arası bakışın somut ödevlendirme çalışması olarak hazırlanmıştır. Hazırlanan “Disiplinler Arası Ödev Rehberi” <https://ogmmateryal.eba.gov.tr/kutuphane/odev-rehberi> adresi üzerinden öğrenci ve öğretmenlerin hizmetine sunulmuştur.
- 2021-2022 eğitim öğretim yılından itibaren hazırlık ve 9. sınıflarından itibaren kademeli olarak başlamak ve denenip geliştirilmek üzere uygulamaya konulan “Özel Program Uygulayan Fen Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi” doğrultusunda, Bakanlığımız ve TÜBİTAK iş birliğinde, farklı üniversitelerden akademisyen ve öğretmenlerimizden oluşturulan komisyonlar tarafından, çizelgeye yeni eklenen dersler de dâhil 37 farklı dersin uygulama ve derinleşmeye imkân tanıyacak beceri temelli yapıda öğretim programı geliştirme çalışmaları tamamlanmış ve taslak öğretim programları ile hazırlık ve 9. sınıflarda okutulan derslerin eğitim materyalleri hazırlanmıştır. 2023-2024 eğitim öğretim yılında 10. sınıflarda uygulanacak ortak dersler ve seçmeli derslerin tümü ile 2024-2025 eğitim öğretim yılında 11. sınıflarda uygulanacak derslere ait taslak eğitim materyal yazım çalışmaları devam etmektedir. 2025-2026 eğitim öğretim yılında 12. sınıflarda uygulanacak derslere ait taslak materyal yazım çalışması yapacak komisyonlar belirlenmiştir.
- 10. sınıflarda uygulanacak ortak dersler ile seçmeli derslere ait tüm eğitim materyallerinin 15 Haziran 2023, 11. ve 12. sınıflara ait tüm eğitim materyallerinin ise 31 Aralık 2023 tarihine kadar bitirilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. Mevcut durumda farklı sınıf seviyelerinde 18 adet eğitim materyalinin yazım çalışması tamamlanmıştır, 31 adet eğitim materyalinin yazım çalışmasına devam edilmekte, 10 adet eğitim aracının yazım çalışması ise takvimlendirilmiştir.
- “Yaz Okulu İngilizce Çerçeve Öğretim Programları” hazırlanmıştır. Bu çerçeve program ile öğrencilerin dile maruz bırakılarak İngilizce iletişim becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla 9-10. sınıf ve 11-12. sınıf olmak üzere iki ayrı öğretim programı hazırlanmıştır. Öğretim programlarının hazırlanmasında dil seviyeleri dikkate alınmıştır. Programların hazırlanması amacıyla 6-10 Haziran 2023 tarihleri arasında çeşitli üniversitelerden akademisyenlerin katılımıyla çalıştay gerçekleştirilmiştir. Hazırlanan öğretim programları Yaz ve Kış Okulu kapsamında uygulanmıştır.

- Yaz okulu için hazırlanan çerçeve öğretim programları ile dergiler <https://ogmmateryal.eba.gov.tr/kutuphane/yaz-okulu> adresi üzerinden öğrenci ve öğretmenlerin hizmetine sunulmuştur.
- Aynı şekilde kış okulu için hazırlanan çerçeve öğretim programları ile dergiler <https://ogmmateryal.eba.gov.tr/kutuphane/kis-okulu> adresi üzerinden öğrenci ve öğretmenlerin hizmetine sunulmuştur.
- “Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Araştırma Hazırlama Öğretmen Rehber Kitabı” ile Türk dili ve edebiyatı dersi kapsamında öğrencilerin araştırma yapma, araştırma raporu yazma ve yazılan raporu sunma süreçlerinde onlara rehberlik edecek yöntemler konusunda öğretmenlere yol göstermek amaçlanmıştır. Hazırlanan Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Araştırma Hazırlama Öğretmen Rehber Kitabı <https://ogmmateryal.eba.gov.tr/kutuphane/tde-arastirma-hazirlama> adresi üzerinden öğrenci ve öğretmenlerin hizmetine sunulmuştur.
- “Özel Program Uygulayan Fen Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi” doğrultusunda, 33 farklı dersin uygulama ve derinleşmeye imkân tanıyacak beceri temelli yapıda öğretim programı geliştirme çalışmaları tamamlanmış ve taslak öğretim programları ile hazırlık ve 9. sınıflarda okutulan derslerin eğitim materyalleri hazırlanmıştır. 2022-2023 eğitim öğretim yılında TÜBİTAK Fen Lisesinde yapılan değerlendirme çalışmaları sonucunda alınan veriler doğrultusunda yazımı tamamlanan öğretim programları ile eğitim araçlarında gerekli güncellemelerin yapılması çalışmaları devam etmektedir. 10. sınıflarda uygulanacak ortak dersler ile seçmeli derslere ait tüm eğitim materyallerinin 15 Haziran 2023, 11. ve 12. sınıflara ait tüm eğitim materyallerinin ise 31 Aralık 2023 tarihine kadar bitirilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.
- Sosyal değerlerin oluşturulması, öğretim programlarına dâhil edilen on kök değerlerin öğrencilere kazandırılması ve millî-manevi, dinî, ahlaki değere yönelik farkındalığın oluşturulması amacıyla “Tarihin İzinde” video içerikleri hazırlanarak yayımlanmıştır.
- Öğrencilere ulusal ve uluslararası ölçütlerde bilgi, beceri, tutum ve davranışın kazandırılması ile onların girişimci, yenilikçi, dil becerileri yüksek, sorun çözebilen, sistematik düşünebilen bireyler olarak yetiştirilmesi amacıyla 6 okuryazarlık becerisine yönelik olarak okuryazarlık becerileri etkinlik kitapları hazırlanarak yayımlanmıştır. 21. yüzyıl becerilerinin gelişimi ve bütüncül eğitim anlayışı dikkate alınarak hazırlanan okuryazarlık becerileri etkinlik kitapları setinde; Bilgi Okuryazarlığı Becerileri Etkinlik Kitabı, Veri Okuryazarlığı Becerileri Etkinlik Kitabı, Çevre ve İklim Değişikliği Okuryazarlığı Becerileri Etkinlik Kitabı, Sağlık Okuryazarlığı Becerileri Etkinlik Kitabı, Dijital Okuryazarlık Becerileri Etkinlik Kitabı, Finansal Okuryazarlık Becerileri Etkinlik Kitabı olmak üzere 6 okuryazarlık becerisine yönelik kitap yer almaktadır.

3.4. MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM PROGRAMLARI

Meslekî ve teknik eğitim ile bireylerin ilgi, yetenek ve mizaçları doğrultusunda uygun öğrenme fırsatlarının sunulduğu, iş ve meslek ahlakını merkeze alan yenilikçi, istihdama hazırlayan, iktisadi ve sosyal sektörlerin ihtiyaçlarına göre geliştirilen ve paydaşlarla iş birliği içinde sürekli yenilenen bir meslekî ve teknik eğitim sistemi oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu amaçla; meslekî ve teknik ortaöğretim okullarında uygulamaya konulan çerçeve öğretim programları ve haftalık ders çizelgeleri; Bakanlığımız üst politika belgeleri, eğitim politikaları, eğitim kurumlarından ve uygulayıcılardan alınan geri bildirimler, değişen ve gelişen teknolojiler, iş piyasası ihtiyaçları, ulusal ve uluslararası sınıflamalar ve standartlar ile ulusal yeterlilikler, Avrupa Yeterlilik Çerçevesi, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi, protokoller, AR-GE raporları, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve diğer kurum/kuruluş verileri referans alınarak Bakanlığımız, ilgili kurum/kuruluşlar ile sektör, sivil toplum kuruluşları ve üniversite temsilcilerinin katılımları ile güncellenmekte veya ihtiyaç duyulan yeni öğretim programları geliştirilmektedir.

Bakanlığımız 2020-2021 eğitim-öğretim yılından itibaren meslekî ve teknik eğitimde paradigma değişimi gerçekleştirilerek akademik ve temel becerilere daha fazla ağırlık vermiştir. Güncellenen meslekî ve teknik ortaöğretim programlarıyla, öğrencilerin dijital okuryazarlık becerileri güçlendirilerek, meslek alanlarındaki yeni teknolojilere uyumlarını artıracak içerik ve etkinliklerle zenginleştirilmiştir. Öğrencilerin ilgi ve tercihleri doğrultusunda yeni modelde, seçmeli meslek dersleri ve sertifika dersleri oluşturulmuştur. Anadolu meslek ve Anadolu teknik programları arasında geçiş imkânları artırılmış, meslekî ve teknik ortaöğretimin yapısında esneklik sağlanmıştır.

Meslekî eğitimde paradigma değişimine bağlı olarak, 2020-2021 eğitim öğretim yılından önce meslekî ve teknik eğitimde 55 alan ve 203 dalda eğitim programı uygulanmakta iken yeni yapıda alan ve dallarda sadeleşmeye gidilmiştir. Bu kapsamda 47 alan ve 105 dalda eğitim vermeye başlanmıştır. Bugün itibariyle 53 alan 114 dalda öğretim programı uygulanmaktadır. Bir diğer önemli adım da çıraklık eğitiminin örgün ve zorunlu eğitim kapsamına alınması olmuştur. Bununla birlikte yapılan yasal düzenleme ile meslekî eğitim merkezlerinde eğitim gören öğrencilerimizin kalfalık ve ustalık belgesi ile birlikte lise diploması alması ve meslek lisesi mezunlarına sağlanan bütün haklardan faydalanabilmesi amacıyla öğretim programları hazırlanarak uygulamaya konulmuştur. Meslekî eğitim merkezlerinde eğitimi verilen alan ve dallarda ulusal meslek standartları ve iş piyasası talepleri doğrultusunda yeni eklenen alan ve dallarla birlikte toplam 38 alan 192 dalda eğitim ve öğretime devam edilmektedir

Ülkemizin, ulusal genç istihdam stratejisi ve genç işsizliği önleme hedefleri doğrultusunda lise veya üst öğrenimden mezun olan gençlerimize meslekî beceriler ve yetkinlik kazandırılması amacıyla 37 alan 191 dalda kısa süreli meslekî eğitim merkezî telafi çerçeve öğretim programları hazırlanmıştır. Bu kapsamda lise ve üst öğrenimden mezun olanların kısa sürede ustalık belgesi alabilmeleri sağlanmıştır.

Meslekî ve teknik Anadolu liselerinde 2005-2006 eğitim öğretim yılından 2020-2021 eğitim öğretim yılına kadar uygulanan kazanıma dayalı modüler öğretim programları, Talim ve Terbiye Kurulunun 19.08.2020 tarih ve 21 sayılı Kararı ile temel beceriler odağında kazanıma dayalı çerçeve öğretim programlarına dönüştürülmüştür. Bu kapsamda geliştirilen temel beceriler odağında kazanıma dayalı

çerçeve öğretim programlarında yer alan derslerin okutulmasında kullanılacak basılı ders materyallerinin hazırlanmasına ihtiyaç duyulmuştur. Ücretsiz ders kitabı basım ve dağıtım kapsamında tüm meslek alanlarına ait toplam 1.249 ders materyalinden;

- 2021-2022 eğitim öğretim yılında toplam 90 çeşit ders materyali,
- 2022-2023 eğitim öğretim yılında toplam yukarıdaki 90 çeşit ders materyali yanında 205 çeşit ders materyali, toplamda 295 çeşit ders materyali basılarak öğrencilerimize ücretsiz olarak dağıtılması sağlanmıştır.
- 2023-2024 eğitim öğretim yılında ise yukarıdaki 295 çeşit ders materyali yanında, 375 ders materyali daha basıma hazır hale getirilerek toplamda 670 çeşit ders materyali basımının yapılmasına ilişkin iş ve işlemler devam etmektedir.
- Ayrıca 236 çeşit ders materyalinin hazırlama çalışmaları devam etmektedir.
- 343 çeşit ders materyalinin ise önümüzdeki dönemlerde hazırlanması sağlanacaktır.

Ders materyalleri/eğitim araçlarına ilişkin veriler Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21. Ders Materyalleri/Eğitim Araçlarına İlişkin Veriler

	Sınıflar	Toplam materyal sayısı	Basımı yapılan	Yazımı tamamlanan	Yazımı devam eden	Yazılacak
MTAL DERS MATERYALLERİ	9. Sınıf	98	90	91	2	5
	10. Sınıf	264	205	229	14	21
	11. Sınıf	360	0	218	63	79
	Seçmeli	526	0	132	157	238
	Toplam	1249	295	670	236	343
GSL DERS KİTAPLARI	9. Sınıf	33	30	30	3	-
	10. Sınıf	32	28	28	4	-
	11. Sınıf	48	48	48	-	-
	12. Sınıf	42	42	42	-	-
	Toplam	155	148	148	7	-
MEM ORTAK DERS KİTAPLARI	9. Sınıf	3	3	3	-	-
	10. sınıf	2	2	2	-	-
	11. Sınıf	3	1	1	2 (Tebliğler Dergisinde Yayımlandı)	-
	12. Sınıf	2	1	1	1	-
	Toplam	10	9	9	1	-

3.5. 2002-2023 YILLARI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI GELİŞTİRME SÜRECİ

Son yirmi yılda ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde öğretim programları geliştirme süreci Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Öğretim Programları Geliştirme Süreci (2002-2023)

İLKÖĞRETİM	ORTAÖĞRETİM
<p>1990-2003 yılları arasında hazırlanan programlar 2004 yılında önerilen program geliştirme modeli ile birlikte yapılan değişikliğe kadar kullanılmıştır.</p> <p>Bu programlarda davranışçı yaklaşımlar esas alınmış, konu merkezli bir anlayış benimsenmiş, program içeriği aşağıdaki şekilde yapılandırılmıştır:</p> <ol style="list-style-type: none">Giriş, dersin amaçlarıSınıf düzeylerine göre ünite ve konu dağılımlarıÜnite ve konuların sınıf düzeylerine göre açıklamalarıSınıf düzeylerine göre amaç/hedef ve davranışlarSüreDeğerlendirme <p>Örnek; İlköğretim Kurumları Fen Bilgisi Programı TTKB 1992/200 sayılı karar eki.</p>	<p>1990-2003 yılları arasında hazırlanan programlar 2004 yılında önerilen program geliştirme modeli ile birlikte yapılan değişikliğe kadar kullanılmıştır.</p> <p>Bu programlarda davranışçı yaklaşımlar esas alınmış, konu merkezli bir anlayış benimsenmiş, program içeriği aşağıdaki şekilde yapılandırılmıştır:</p> <ol style="list-style-type: none">Genel açıklamalarDersin amaçlarıSınıf düzeylerine göre ünite ve konu dağılımlarıAmaç/hedef ve davranışlarİşlenişDeğerlendirme <p>Örnek; Ortaöğretim Kurumları Felsefe Dersi Öğretim Programı TTKB 1993/259 sayılı karar eki.</p>
<p>2004 yılında MEB modeli geliştirilerek (Ağustos 2004-2563sayılı Tebliğler Dergisi’nde yayımlanmıştır) 2005 yılından itibaren ortaöğretim programları yeniden yapılandırılmıştır.</p> <p>Bu düzenlemede davranışçı yaklaşım yerine bilişselci kuramları temele alan yapılandırmacı yaklaşım benimsenmiş ve program yapısı buna uygun olarak detaylı bir şekilde yeniden yapılandırılmıştır. (Dersin/alanın niteliğine göre başlıklarda küçük değişiklikler olabilmektedir.)</p> <ol style="list-style-type: none">Öğretim Programının Temelleri<ul style="list-style-type: none">Türk Milli Eğitiminin Genel AmaçlarıGirişProgramın VizyonuProgramın Temel YaklaşımıÖğretim Programının AmaçlarıProgramın YapısıÖğrenme ve Öğretme SüreciÖlçme ve Değerlendirme (Örnek Formlar)Program Uygulayıcılarına ÖnerilerKaynaklarÖğrenme Alanı/Tema/ Ünite /Konu ve Önerilen Süre TablolarıÜnite, Kazanım, Etkinlik ve Açıklama Tabloları <p>Örnek; İlköğretim Kurumları Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı TTKB 2006/334 sayılı karar eki.</p>	<p>2004 yılında MEB modeli geliştirilerek (Ağustos 2004-2563sayılı Tebliğler Dergisi’nde yayımlanmıştır) 2005 yılından itibaren ortaöğretim programları yeniden yapılandırılmıştır.</p> <p>Bu düzenlemede davranışçı yaklaşım yerine bilişselci kuramları temele alan yapılandırmacı yaklaşım benimsenmiş ve program yapısı buna uygun olarak detaylı bir şekilde yeniden yapılandırılmıştır. (Dersin/alanın niteliğine göre başlıklarda küçük değişiklikler olabilmektedir.)</p> <ol style="list-style-type: none">Öğretim Programının Temelleri<ul style="list-style-type: none">Türk Milli Eğitiminin Genel AmaçlarıGirişProgramın VizyonuProgramın Temel YaklaşımıÖğretim Programının AmaçlarıProgramın YapısıÖğrenme ve Öğretme SüreciÖlçme ve Değerlendirme (Örnek Formlar)Program Uygulayıcılarına ÖnerilerKaynaklarÖğrenme Alanı/Tema/ Ünite /Konu ve Önerilen Süre TablolarıÜnite, Kazanım, Etkinlik ve Açıklama Tabloları <p>Örnek; Ortaöğretim Kurumları Felsefe Dersi Öğretim Programı TTKB 2009/235 sayılı karar eki.</p>

<p>2013 yılında sadeleştirme çalışmaları yapılmış, etkinlik örnekleri, disiplinler arası ilişkiler ve her ünite için hazırlanan ders planı örnekleri programdan kaldırılmıştır. (Örnek Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı TTKB 2013/7 sayılı karar eki.)</p> <p>2017 yılında öğretim programları tekrar sadeleştirilmiş, paydaş görüşleri alınmış, 2018 yılında güncellenerek son hali verilmiştir. Bu programlarda;</p> <p>a) Millî Eğitim Bakanlığı Öğretim Programları</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğretim Programının Amaçları • Değer ve Yetkinlikler • Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı • Bireysel Gelişim ve Öğretim Programları <p>b) Öğretim Programının Özel Amaçları</p> <p>c) Alana Özgü Beceriler</p> <p>ç) Programı Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar</p> <p>d) Sınıf Düzeylerine Göre Ders Öğretim Programları, Kazanım ve Açıklamalar</p> <p>Örnek; İlköğretim Kurumları Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı TTKB 2018/11 sayılı karar eki.</p>	<p>2013 yılında sadeleştirme çalışmaları yapılmış, etkinlik örnekleri, disiplinler arası ilişkiler ve her ünite için hazırlanan ders planı örnekleri programdan kaldırılmıştır. (Örnek Ortaöğretim Fizik Dersi Öğretim Programı TTKB 2013/10 sayılı karar eki.)</p> <p>2017 yılında öğretim programları tekrar sadeleştirilmiş, paydaş görüşleri alınmış, 2018 yılında güncellenerek son hali verilmiştir. Bu programlarda;</p> <p>a) Millî Eğitim Bakanlığı Öğretim Programları</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğretim Programının Amaçları • Değer ve Yetkinlikler • Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı • Bireysel Gelişim ve Öğretim Programları <p>b) Öğretim Programının Özel Amaçları</p> <p>c) Alana Özgü Beceriler</p> <p>ç) Programı Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar</p> <p>d) Sınıf Düzeylerine Göre Ders Öğretim Programları, Kazanım ve Açıklamalar</p> <p>Örnek; Ortaöğretim Felsefe Dersi Öğretim Programı TTKB 2018/27 sayılı karar eki.</p>
---	---

3.6. EĞİTİMDE DEMOKRATİKLEŞME SÜRECİ

Sürdürülebilir bir ekonomik büyüme ve topyekûn bir kalkınma için insanlığın elindeki en güçlü enstrümanlardan biri hiç kuşkusuz eğitimidir. Ülkemizde 2000’li yılların öncesine bakıldığında, Türkiye’de eğitimin demokratik işleyişinin sekteye uğraması ve eğitim sisteminin normalleşmesinin ötelenmesi, Türkiye’deki eğitim politikalarına yönelik toplumsal meşruiyetin sağlanmasında önemli reformların gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu dönemde, eğitime ilişkin göstergelere göre, Türkiye’nin başta OECD ülkeleri olmak üzere diğer gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerle rekabet edebilirlikten uzak olması, hem eğitim sisteminin örselenen toplumsal meşruiyetinin restore edilmesi hem de eğitime ilişkin tüm alanlarda iyileştirmeler yapılması gerektiğine işaret etmiştir.

2000’li yılların başından itibaren Türkiye Yüzyılı hedeflerimiz doğrultusunda birçok alanda gelişmeler kaydedilmiş olup, eğitime her zaman önem ve öncelik verilmiştir. Eğitimde nicelik ve niteliğin artırılmasına yönelik önemli çalışmalar yürütülerek; okullaşma oranlarının artırılmasından teknolojinin kullanımına, öğretmen atamasından müfredat güncellenmesine kadar pek çok alanda reformlar hayata geçirilmiştir.

Bununla birlikte 2003’ten 2023’e eğitimin demokratikleşmesi adına da önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Bu kapsamda imam hatip liseleri bünyesinde ortaokul kademelerinin açılmasından meslek liselerine uygulanan katsayı engelinin kaldırılmasına, başörtüsü yasağının kaldırılmasından öğretim programlarının millî, manevi, ahlaki ve toplumsal değerleri ele alacak şekilde güncellenmesine kadar birçok alanda eğitim sisteminin demokratikleşmesi amacıyla adımlar atılmıştır.

Eğitimde demokratikleşme sürecinde atılan önemli adımlardan birisi meslek lisesi mezunlarının üniversiteye girişinde 1998 yılından itibaren uygulanan katsayı farkı engelinin 2010 senesinde kaldırılmasıdır. Böylece meslek liselerinden mezun olan öğrenciler, istedikleri bölümleri tercih etme haklarının önündeki fırsat eşitsizliği engeli kaldırılarak yükseköğretime adil şartlarda ulaşma imkânına kavuşmuştur.

28 Şubat sürecinde hafızamıza yükseköğretim adına utanç verici sahneler kazınmıştır. Okulu ile inanç değerleri arasında tercihe zorlanan, başörtüsünden dolayı ikna odalarına alınan kızlarımızın yaşadığı zulüm unutulamaz. Eğitim hakkı ile inanç değerleri arasında seçim yapılmasını öngören anlayışın yerine, “herkes için eğitim” felsefesinden yola çıkarak “Eğitimde Fırsat Eşitliği” ve “Eğitime Erişimin Arttırılması” ilkelerinin benimsenerek demokrasiyi güçlendiren, özgürlükleri artıran, temel insan hak ve hürriyetlerinin kullanımını bir ayrıcalık olmaktan çıkartan hamlelerimizden üniversitelerimizin de istifade etmesi sağlanmıştır. Bu doğrultuda öğretmenlerimizle birlikte ortaokul, lise ve yükseköğretim öğrencilerine de başörtüsü serbestliği getirilerek kız çocuklarımızın eğitime erişimlerinin önündeki engeller temizlenmiştir. Böylece bu kurumlarımızın asıl varlık gayelerinin önündeki tüm engeller kaldırılmıştır.

21 yıllık süreçte öğretmenlere yönelik atamalar ile mali, ekonomik ve özlük haklarının arttırılması gibi birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. İlk girişimleri 2008 yılında gerçekleştirilen ve 2013’te yürürlüğe giren düzenleme doğrultusunda kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan kadınlara uygulanmakta olan başörtüsü yasağının kaldırılması, öğretmenlerimize eşit şartlarda çalışma imkânı vererek eğitim-öğretim sürecinin demokratikleşmesine önemli katkı sağlamıştır. Öğretmenlerimizle birlikte ortaokul ve liselerdeki öğrencilere de başörtüsü serbestliği getirilerek kız öğrencilerimizin özgür bir şekilde eğitim görmelerinin önü açılmıştır.

2000’li yılların öncesinde eğitimde demokratikleşme anlayışına aykırı olan uygulamalardan bir diğeri ise sekiz yıllık kesintisiz eğitim ile imam hatip ortaokullarının kapatılmasıdır. Özellikle ikinci kademe, yani ortaokullar, öğrencilerin daha özgür bir birey olarak sivil toplum ve demokratik devlet anlayışı gereğince eğitim süreçlerinde özgür ve karar değiştirme hakkına sahip olmalarına fırsat vermektedir. Eğitimin süresi kadar, öğrencilerin sistem içindeki programlarda tercih değişikliği yapabilmeleri de önemlidir. Bu doğrultuda 4 yıllık ilkököl eğitimini tamamlayan öğrencilere ikinci 4 yıllık eğitim dönemlerinde imam hatip ortaokullarını da tercih hakkı verilmiştir. Böylece eğitim sistemi, bireylerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerinin gerektirdiği yönlendirmeyi mümkün kılacak şekilde düzenlenmiştir. Meslekî eğitime de ağırlık verilmeye başlanmıştır.

Eğitimde demokratikleşme hedefi doğrultusunda atılan adımlardan bir diğeri 4+4+4 eğitim sistemi kapsamında seçmeli ders sayısının arttırılması ve öğretim programlarının güncellenmesidir. İlköğretim ve ortaöğretim düzeyinde uygulanmakta olan haftalık ders çizelgelerinde yer alan seçmeli dersler bölümü; öğrencilerimizin gerekli akademik becerileri edinmelerinin yanında yetenekleri doğrultusunda da yetiştirilmelerinin sağlanması, ilgi ve ihtiyaç duydukları alanlarda gelişimlerine zemin hazırlanması; millî, manevi, ahlaki ve insani değerlerimizin kazandırılması amacıyla güncellenmiştir. Bu kapsamda; “Temel Hukuk Bilgisi”, “Kur’an-ı Kerim”, “Kur’an-ı Kerim’in Anlam Dünyası”, “Peygamberimizin Hayatı”, “Temel Dini Bilgiler”, “İslam Bilim Tarihi”, “İslam Kültür Medeniyeti”, “Türk Düşünce Tarihi”, “Klasik Ahlak Metinleri” ve “Osmanlı Türkçesi” gibi seçmeli dersler getirilerek öğretim programları hazırlanmıştır.

Eğitimde demokrasi bilincinin gelişmesi adına “Demokrasi ve İnsan Hakları” dersinin eğitim programlarına dâhil edilmesi ile gelecek nesillerde demokrasi bilincinin oluşması ve bu bilincin okulu temele alan çalışmalarla sürdürülebilmesi, akabinde toplumsal yaşam ile bütünleştirilmesi amaçlanmıştır. Böylece Türk Millî Eğitim Sistemi’nde demokrasiye dönük yaklaşım ve reformların günümüzde de nitelik ve niceliksel olarak artışıyla beraber; fırsat eşitliği ve adaleti temele alan, kapsayıcı, birleştirici ve bütünleştirici eğitim politikalarının hayata geçirildiği gözler önüne serilmektedir.

Cumhuriyetimizin demokrasi ile güçlendirilmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ve Bakanlığımız işbirliğinde ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında Okul Öğrenci Meclisleri kurulmuştur. Projenin amacı, yerleşik bir demokrasi bilincine sahip; seçme, seçilme ve oy kullanma kültürünü kazanmış, millî ve manevî değerlere bağlı, evrensel değerleri benimseyen, katılımcı ve demokratik bireylerin yetiştirilmesidir. Demokrasi eğitiminin teorik düzeyde kalmaması ve öğrencilerin ileriki yıllarda birer vatandaş olarak yerine getirmeleri gereken görevleri okul ortamında yaparak-yaşayarak öğrenmeleri, demokratik tutum ve davranışların kalıcılığını sağlamaktadır.

Eğitimde demokratikleşme adımlarından bir diğeri ise Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerin öğrenilmesi için, Farklı Dil ve Lehçelerin Öğrenilmesi Hakkında Kanun hükümlerine tâbi olmak üzere özel kurslar ve okulların açılabilmesine imkân tanınmasıdır. Bu kapsamda 2003 yılında yapılan düzenleme ile özel kursların, 2014 yılında yapılan düzenleme ile özel okulların açılabilmesinin önündeki engeller kaldırılmıştır. Bununla birlikte ortaokul kademesinde “Yaşayan Diller ve Lehçeler” seçmeli dersi ile öğrencilerimiz yerel dil ve lehçeleri öğrenme imkânına kavuşmuştur. Tüm bu çalışmalar ile kültürel zenginliğimiz dikkate alınarak eğitim sistemimizin kapsamının genişletilerek demokratikleşmesi amaçlanmaktadır.

Diğer yandan tüm kademelerdeki öğretim programlarında; geçmişimizden beslenerek günümüze ve geleceğimize yön veren, toplumumuzun her bir ferdinin sahip olması beklenen millî ve manevî değerlerimize yer verilmiştir. Bireylerin ahlaki kararlar alarak bunları yaşamlarının her alanında davranışlara yansıtma amaçlanması, eğitimin toplumsal demokratikleşme sürecine önemli bir katkısı olarak görülmektedir. Öğretim programlarında yer verilen bu kök değerler; ‘adalet’, ‘dostluk’, ‘dürüstlük’, ‘öz denetim’, ‘sabır’, ‘saygı’, ‘sevgi’, ‘sorumluluk’, ‘vatanseverlik’ ve ‘yardımseverlik’tir.

Demokrasi kültürünün geliştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla ders kitapları ve eğitim araçlarının ve bunlara ait e-çeriklerin hazırlanması sürecinde kadın ve erkek dağılımı açısından makul bir denge gözetilmektedir. Kadın erkek temsiline isnat, ön yargı, kalıp yargı vb. ifadelerin bulunmamasına, verilen örneklerde ve kullanılan karakterlerde farklı engel durumlarına yönelik yazılı veya görsel unsurlara yer verilmesine, içerikte eşitlik, din ve vicdan hürriyeti, düşünce ve ifade özgürlüğü, adalet, toplumsal barış ve insan haklarının gözetilmesine ve ayrımcılığın reddedilmesine dikkat edilmektedir.

Son dönemde önemli başarılarla imza atılan alanların başında meslekî ve teknik eğitim gelmektedir. Özel sektörle kurulan güçlü iş birlikleri sayesinde meslekî ve teknik Anadolu liselerine yeni imkânlar sağlanmıştır. Böylece öğrencilerimiz mesleği sahada öğrenirken, teoriyi sektörle birlikte hazırlanan müfredatlar çerçevesinde kazanıma dönüştürmeye başlamıştır. Sektörle kurulan yakın iş birliğinin faydası, sadece eğitim sürecinde değil; öğrencilerin mezuniyet sonrası istihdam imkânlarında da görülmektedir.

Endüstri 4.0’den Endüstri 5.0’a geçiş sürecinde otonom teknolojilerin ve yapay zekanın konuşulmaya başlandığı ülkemizde, bilgiye ve bilgi kaynaklarına erişim, büyük önem kazanmıştır. Teknolojinin hızla dönüşüme uğramasıyla birlikte akıllı tahtalar, tablet ve mobil uygulamalar, Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve birçok dijital kaynak öğrencilerimizin ve öğretmenlerimizin istifadesine sunularak, ülkenin tamamında eğitime erişimin artırılması amaçlanmaktadır.

Eğitimde son yirmi yılda gerçekleştirilen hamleler ve yapılan yatırımlar, okullaşma oranlarının rekor seviyelere ulaşmasını sağlamıştır. Millî Eğitim Bakanlığı olarak çocuklarımız için eğitimde fırsat eşitliği ve kaliteli eğitime erişimi sağlamak üzere seferberlik başlatılmıştır. Özellikle kız çocuklarının eğitimine yönelik sosyal destek kapsamında yapılan şartlı yardımlar, eğitimde demokratikleşme atılımları, başörtüsü yasağı ve katsayı gibi antidemokratik uygulamaların kaldırılması, kız imam hatip liselerinin açılması kız çocuklarının okullaşma oranlarını da arttırmıştır. Haydi Kızlar Okula! ve Özellikle Kız Çocuklarının Okula Devam Oranının Artırılması projeleri ile çok büyük başarılar imza atılmış, özellikle kız çocuklarının eğitime her düzeyde devam oranlarının arttırılmasıyla birlikte okul terk oranlarının düşürülmesi hedeflenmiştir. Sonuç olarak; öğrenci ve velilerimizin talep ve beklentileri yerine getirilerek eğitimde demokratikleşmenin önündeki birçok engel kaldırılmış, yeni çalışmalar ile bu süreç desteklenmiştir.

Bugün de “öğretmenler odası buluşmaları” ile eğitimcilerin talepleri dinlenmekte ve ödev kabul edilerek bu yolla geliştirilen “istişare kültürü” ile kararların demokratik usullerle belirlenmesi temel ilke olarak uygulanmaktadır.

3.7. HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETLERİ

Dünyada yaşanan hızlı değişimler, ilgi ve ihtiyaçlar bağlamında eğitimden beklentileri de değiştirmektedir. Eğitim sisteminin öznesi olan öğretmenlerin de bu hızlı değişime ve ortaya çıkan farklı eğitim ihtiyaçlarına uyum sağlayabilmeleri için hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir. Nitelikli öğretmen ve nitelikli öğretim amacıyla Bakanlığımızca öğretmenlere yönelik birçok meslekî gelişim faaliyetleri düzenlenmektedir. Bu faaliyetler; Bakanlık politikaları, ihtiyaç analizleriyle belirlenen kişisel ve meslekî gelişim ihtiyaçları, eylem planları, ulusal veya uluslararası kurum ve kuruluşlarla yapılan iş birliği protokolleri doğrultusunda planlanmakta ve yürütülmektedir. Öğretmenlerin meslekî gelişimleri kapsamında, eğitim ve öğretimde kullanılan yeni yaklaşım, yöntem ve teknikler konusunda bilgilendirilmesi, meslekî bilgi ve becerilerine yönelik yeterliklerinin artırılması, yeni teknolojilerin ve teknolojik ortamların kullanımına yönelik becerilerinin geliştirilmesi öncelikli konular arasında yer almaktadır. Hizmet içi eğitim faaliyetleri, öğretmen ihtiyaç analizleriyle belirlenen meslekî gelişim alanları yanında Bakanlığımızın politika ve öncelikleri ile üst politika belgelerinin işaret ettiği alanlar doğrultusunda da planlanmakta ve yürütülmektedir.

Hizmet içi eğitim faaliyetleri standart eğitim programları doğrultusunda kurs ve seminer faaliyetleri olarak düzenlenmekte iken 11 Mart 2022 tarihinde yürürlüğe giren “Millî Eğitim Bakanlığı Personeli Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği” kapsamında “Öğretmen-Yönetici Hareketlilik Programları”, “Okul Temelli Meslekî Gelişim (OTMG) Programları”, “Yönetici Geliştirme Programı” ve Meslekî Gelişim Toplulukları (MGT)” şeklinde yapılmaya başlanmıştır. Söz konusu programlar “Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Meslekî Gelişiminde Yeni Yaklaşımlar Projesi” kapsamında yürütülmektedir. Öğretmen Bilişim Ağı (ÖBA), öğretmen ve okul yöneticilerinin meslekî gelişimlerini uzaktan eğitim yoluyla desteklemeye yönelik olarak 2022 yılı başında oluşturulmuş ve yapılan eğitimlerde 6.382.349 belge verilmiştir. Meslekî çalışmalar kapsamında; eğitimler, uzman ve başöğretmenlik eğitimleri, öğretmen ve okul yöneticilerinin uzaktan eğitimleri ÖBA platformunda yapılmaktadır.

Bakanlığımızca merkezî ve mahalli olarak düzenlenen hizmet içi eğitim programlarının izleme ve değerlendirilmesine yönelik; eğitim programı, eğitim görevlileri, hizmet içi eğitim merkezi vb. konu başlıklarını içeren memnuniyet anketleri her eğitimin sonucunda Hizmet İçi Eğitim Modülü üzerinden elektronik ortamda tüm öğretmenlerimize uygulanmaktadır. Anket sonuçları değerlendirilme raporları doğrultusunda eğitim süreçlerinde iyileştirme çalışmaları yapılmaktadır.

Tablo 23'de merkezî ve mahalli hizmet içi eğitim faaliyetlerinin 2002-2023 yılları arasındaki verilerine yer verilmiştir.

Tablo 23. Merkezî ve Mahalli Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri (2002-2023)

Yıl	Merkezî Faaliyetler		Mahalli Faaliyetler		Toplam Faaliyet Sayısı	Toplam Katılımcı Sayısı **	Ulaşılan Öğretmen Sayısı ***	Öğretmen Başına Düşen Eğitim Saati
	Faaliyet Sayısı	Katılımcı Sayısı	Faaliyet Sayısı	Katılımcı Sayısı				
2002	313	22.072	11.772	495.643	12.085	517.715		
2003	453	19.727	7.120	253.135	7.573	272.862		
2004	526	34.154	11.422	587.402	11.948	621.556		
2005	543	33.156	9.050	478.168	9.593	511.324		
2006	634	44.006	14.829	472.533	15.463	516.539		
2007	614	44.808	19.855	437.136	20.469	481.944		
2008	751	41.783	24.490	540.565	25.241	582.348		
2009	930	45.448	10.906	452.506	11.836	497.954		
2010	957	48.743	19.246	437.653	20.203	486.396		
2011	1.156	51.860	19.848	459.813	21.004	511.673		
2012	Yüz yüze	291	12.999	18.851	20.280	670.087	424.826	
	Uzaktan			1138				117.751
2013	Yüz yüze	293	13.545	15.779	16.155	445.084	299.918	
	Uzaktan	2	2	81				8.639
2014	Yüz yüze	307	18.836	15.269	15.596	447.137	315.497	
	Uzaktan	3	760	17				1.136
2015	Yüz yüze	298	19.444	21.018	21.341	561.648	358.760	
	Uzaktan	9	20.632	16				671
2016	Yüz yüze	375	30.893	37.290	37.798	1.729.016	685.491	58
	Uzaktan	48	283.150	85				
2017	Yüz yüze	400	26.850	27.319	27.752	1.047.477	483.423	25
	Uzaktan	33	65.042	-				
2018	Yüz yüze	290	15.537	35.084	35.408	1.181.246	713.050	39
	Uzaktan	34	66.650	-				
2019	Yüz yüze	416	27.585	46.693	47.152	1.593.998	720.165	51
	Uzaktan	43	31.006	-				
2020	Yüz yüze	96	5.589	6.642	7.080	1.187.852	517.918	41,6
	Uzaktan	342	994.673					
2021	Yüz yüze	209	12.838	12.186	13.322	2.906.037	775.958	94
	Uzaktan	927	2.659.743					
2022	Yüz yüze	614	48.229	35.650	37.543	9.456.591	1.006.000	210,44
	Uzaktan	1.279	8.548.629					
2023	Yüz yüze	551	14.491	37.610	43.948	4.904.099	981.597	
*	Uzaktan	5787	4.270.556					

* İstatistikler 16/10/2023 tarihi itibari ile MEBBİS Hizmet İçi Eğitim Modülü'nden alınmıştır.

2013-2022 yıllarına ait öğretmen dışındaki ünvanlarda görev yapan personel için düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerine ilişkin bilgiler ise Tablo 24'de yer almaktadır.

Tablo 24. Öğretmen Dışındaki Ünvanlarda Görev Yapan Personele Düzenlenen Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri (2013-2023)

Yıllar	Merkezi Faaliyetler		Mahalli Faaliyetler		Faaliyet Sayısı Toplamı	Katılımcı Sayısı Toplamı
	Faaliyet Sayısı	Katılımcı Sayısı	Faaliyet Sayısı	Katılımcı Sayısı		
2013	187	11.201	1.077	45.235	1.264	56.436
2014	124	20.240	704	33.402	828	53.642
2015	249	30.017	11.022	119.963	11.271	149.980
2016	194	19.242	6.184	119.793	6.378	139.035
2017	139	17.216	5.316	125.219	5.455	142.435
2018	134	16.035	6.507	185.630	6.641	201.665
2019	95	8.333	5.032	162.705	5.127	171.038
2020	18	1140	1.570	35.870	1.588	37.010
2021	28	1514	14.466	48.256	14.494	49.770
2022	187	16003	3.618	26.736	3.805	42.739
2023	121	6422	26.346	71.669	26.467	78.091
TOPLAM	1.476	147.363	81.842	974.478	83.318	1.121.841

4. BÖLÜM

SOSYAL YARDIMLAR

Eğitimde fırsat eşitliğini güçlendirmek için şartlı eğitim yardımından, pansiyon kapasitesinin ve bursların artırılmasına, taşıma yoluyla eğitime erişim hizmetinden ücretsiz ders kitapları ve yardımcı kaynaklara kadar çok kapsamlı sosyal yardım politikaları kararlı, kapsamlı ve birbirini destekleyecek şekilde uygulanmaktadır. Bu sosyal politikaların uygulanması, dezavantajlı öğrenciler başta olmak üzere toplumun tüm kesimlerinin eğitim faaliyetlerine erişimini daha da kolaylaştırmaktadır.

Bu bölümde; öğrencilere akademik, sosyal ve kültürel bakımdan eşit fırsatlar sunmaya yönelik yapılan çalışmalar kapsamında; ücretsiz ders kitabı dağıtımı, kapsayıcı eğitim, sosyal, kültürel, sanatsal, bilimsel ve sportif faaliyetler, şartlı eğitim yardımı, 1416 sayılı kanun kapsamında yurt dışına öğrenci gönderilmesi, taşınmalı eğitim, burslar, destekleme ve yetiştirme kursları, ilkokullarda yetiştirme programı, kütüphaneler ve z kütüphane ile ilgili yapılan düzenlemelere yer verilmiştir.

4.1. ÜCRETSİZ DERS KİTABI DAĞITIMI

2003 yılında başlayan ücretsiz ders kitabı dağıtımı uygulaması ile eğitimde imkân ve fırsat eşitliği sağlanarak sosyal devlet olmanın gerekleri hayata geçirilmekte ve eğitim-öğretimin kalitesinin geliştirilmesine katkı sunulmaktadır. Bakanlığımız eğitimde fırsat eşitliğini artırmak için tüm okul, sınıf ve kademelerde ders kitaplarını 20 yıldır ücretsiz olarak dağıtmaktadır. Eğitimde fırsat ve imkân eşitliğine yönelik olarak yürütülen uygulamalardan biri olan ücretsiz ders kitabı dağıtımı kapsamında 2022-2023 eğitim ve öğretim yılı için Ekim ayı itibarıyla örgün ve yaygın eğitim öğrencilerine toplam 296.869.986 adet ders kitabı ve yardımcı kaynak kitabı dağıtılmış ve bu kitaplar için 6.059.306.170,14 TL ödeme yapılmıştır.

2022-2023 eğitim öğretim yılında da bu kapsamda 171 milyon ders kitabı öğrencilerimize ücretsiz olarak ulaştırılmıştır. Bu kapsamda öğrenme kayıplarını telafi etmeye destek olmak için yardımcı kaynaklar da hazırlanmıştır. 2023-2024 eğitim öğretim yılı için de 8. ve 12. sınıf öğrencileri için 21 milyon yardımcı kaynak kitabının baskıları yapılarak resmî ve özel tüm okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim (açık öğretim dâhil) öğrencilere ücretsiz ders kitabı dağıtımı yapılmıştır.

- 2003-2004 eğitim öğretim yılından itibaren ilköğretim öğrencilerine,
- 2006-2007 eğitim öğretim yılından itibaren ortaöğretim öğrencilerine,
- 2009-2010 eğitim öğretim yılından itibaren açık ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri ile okuma yazma bilmeyen yetişkinlere,
- 2014-2015 eğitim öğretim yılından itibaren özel öğretim kurumları öğrencilerine, ücretsiz olarak ders kitabı dağıtımı gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca Bakanlığımızca ders kitaplarının ücretsiz dağıtımı sonrası yeni bir adım daha atılarak hem mevcut eğitimi desteklemek hem de uzaktan eğitimde oluşan öğrenme kayıplarını telafi edebilmek amacıyla 2021-2022 öğretim yılında yaklaşık 40 milyon, 2022-2023 öğretim yılında (deprem nedeniyle gönderilen kitaplar dâhil) 153 milyon olmak üzere toplam 193 milyon adet yardımcı kaynak kitabı öğrencilerimizin hizmetine sunulmuştur.

İlk defa 2014-2015 eğitim-öğretim yılında “Ücretsiz Ders Kitabı Dağıtımı” kapsamına alınan özel okulların ders kitapları da ücretsiz olarak verilmeye başlanmış ve bu uygulamaya 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında da devam edilmiştir.

Bakanlığımız tarafından ilköğretim öğrencilerine ücretsiz olarak dağıtılacak ders kitapları için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan 2023 yılı için 5.060.000.000 TL kaynak tahsisi

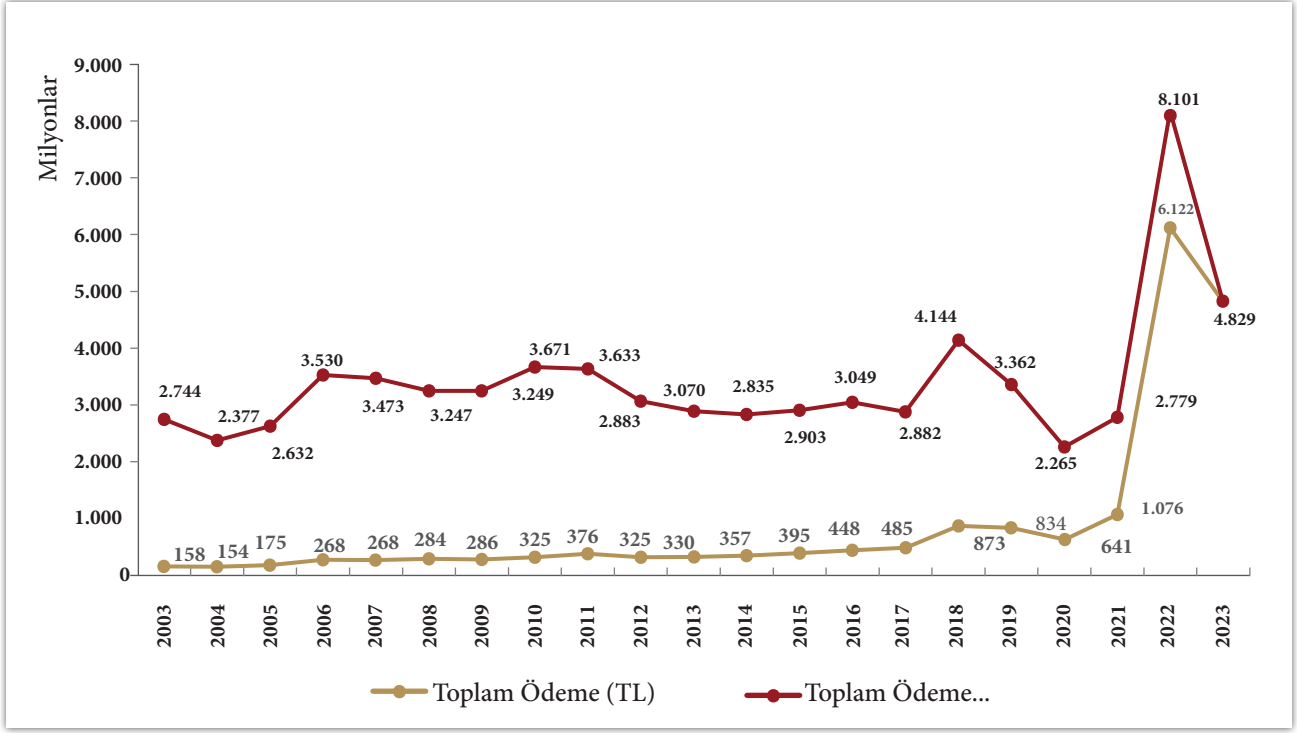
öngörülmüştür. Ortaöğretim öğrencilerinin ücretsiz ders kitabı için 2023 yılı Bakanlık bütçesine ise 4.400.000.000 TL ödenek tahsis edilmiştir.

KKTC’de ve yurt dışında Bakanlığımıza bağlı faaliyet gösteren okullarımızın ders kitabı ihtiyacı da “Ücretsiz Ders Kitabı Dağıtımı” kapsamında karşılanmaktadır. Ayrıca, Batı Trakya’da yaşayan soydaşlarımızın çocukları için hazırlanan ders kitapları, ilgili ülke ve kuruluşlara ücretsiz olarak gönderilmektedir (2023 Yılı Bütçe Raporu). Uygulama kapsamında dağıtılan ders kitabı sayısı ve gerçekleştirilen harcamalara ilişkin veriler aşağıdaki tablo ve grafiklerde yer almaktadır. Tablo 25’de 2003-2023 yılları arasında ücretsiz ders kitabı dağıtımı kapsamında dağıtılan kitap sayısı ve gerçekleştirilen harcamalara yer verilmiştir.

Tablo 25. Ücretsiz Ders Kitabı Dağıtımı Kapsamında Dağıtılan Kitap Sayısı ve Gerçekleştirilen Harcamalar (2003-2023)

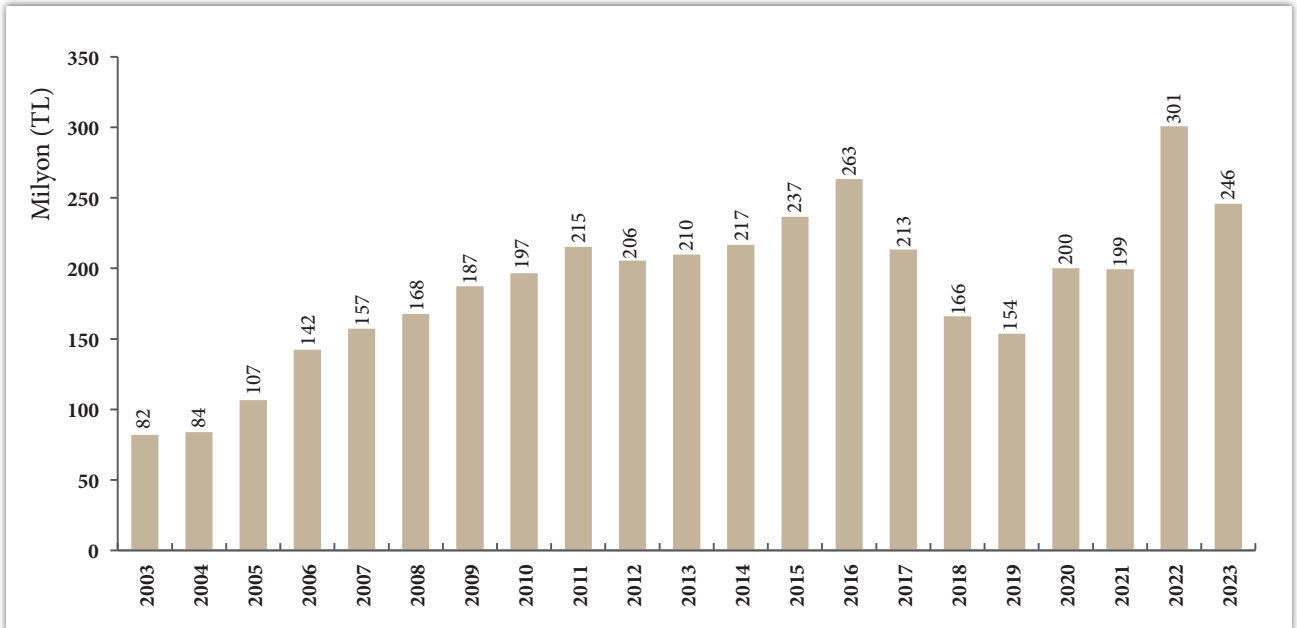
Yıllar	İlköğretim		Ortaöğretim		Toplam Kitap Adedi	Toplam Ödeme TL	Toplam Ödeme (Reel Değer) TL
	Kitap Adedi	Ödeme	Kitap Adedi	Ödeme			
2003	81.834.281	157.523.013			81.834.281	157.523.013	2.744.367.826
2004	83.858.320	154.442.289			83.858.320	154.442.289	2.376.529.550
2005	106.510.090	174.997.782			106.510.090	174.997.782	2.632.385.919
2006	104.892.620	180.041.463	37.414.989	87.542.479	142.307.609	267.583.942	3.530.254.594
2007	122.070.013	201.989.666	35.062.367	66.292.656	157.132.380	268.282.322	3.472.544.474
2008	128.233.848	211.128.104	39.341.906	72.570.757	167.575.754	283.698.861	3.246.724.265
2009	129.004.189	186.466.684	58.428.930	99.542.475	187.433.119	286.009.159	3.249.343.860
2010	133.472.874	210.161.602	63.121.837	115.085.003	196.594.711	325.246.605	3.671.360.398
2011	129.364.298	226.656.047	85.993.271	149.477.788	215.357.569	376.133.835	3.633.273.466
2012	143.024.804	213.143.528	62.625.912	111.901.589	205.650.716	325.045.117	3.069.878.364
2013	133.586.334	204.389.156	76.167.232	125.564.566	209.753.566	329.953.722	2.883.311.586
2014	133.809.961	201.014.046	82.888.410	155.579.215	216.698.371	356.593.261	2.835.193.756
2015	156.377.910	215.388.408	80.321.981	179.697.764	236.699.891	395.086.172	2.902.512.555
2016	172.710.447	255.833.421	90.711.678	191.728.488	263.422.125	447.561.908	3.049.367.969
2017	135.923.781	257.146.036	77.503.137	228.152.149	213.426.918	485.298.186	2.881.772.857
2018	91.588.852	472.052.079	74.444.184	401.011.495	166.033.036	873.063.574	4.144.440.295
2019	89.318.460	497.968.810	64.486.055	336.192.555	153.804.515	834.161.366	3.362.479.840
2020	123.080.939	373.851.916	77.069.631	267.579.534	200.150.570	641.431.451	2.265.104.099
2021	111.706.468	611.059.011	87.606.531	465.326.095	199.312.999	1.076.385.106	2.778.532.138
2022	157.612.127	3.290.967.981	143.050.666	2.830.649.939	300.662.793	6.121.617.920	8.100.527.817
2023	122.849.569	2.411.117.452	123.005.668	2.417.447.836	245.855.237	4.828.565.288	4.828.565.288
Toplam	2.590.830.185	10.707.338.494	1.359.244.385	8.301.342.383	3.950.074.570	19.008.680.879	71.658.470.916

Grafik 4. Ücretsiz Ders Kitabı Dağıtımı Kapsamında Gerçekleştirilen Harcamalar (2003-2023)

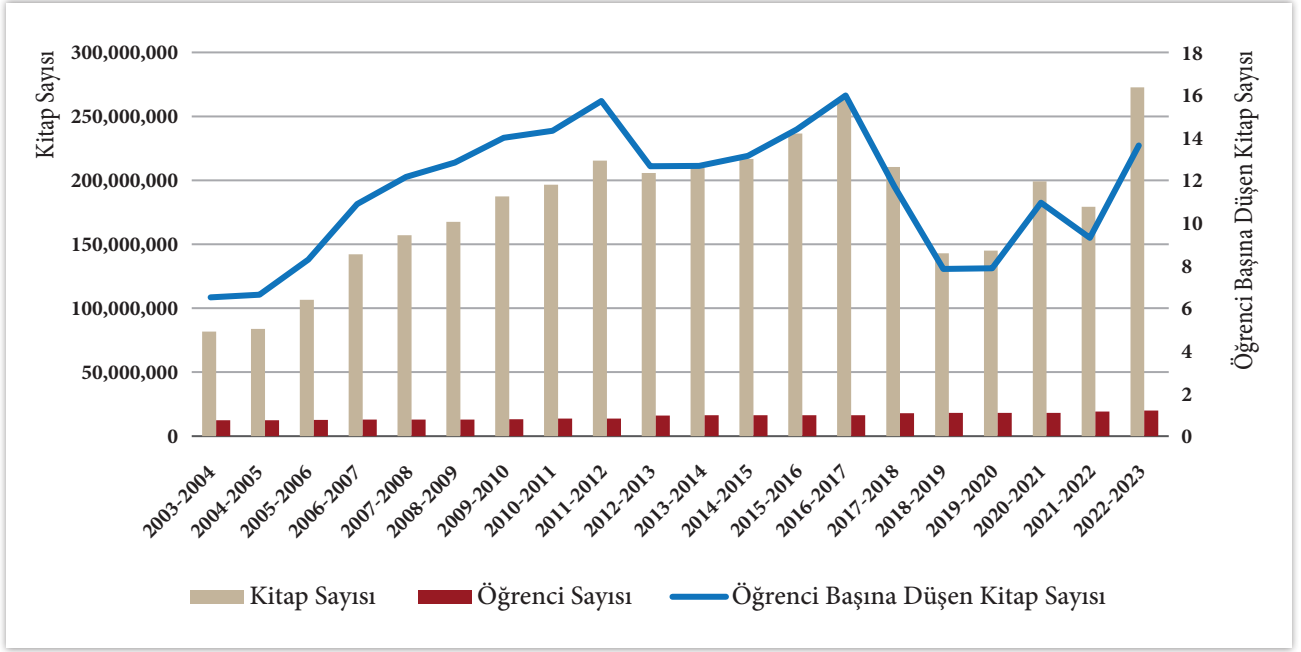
Tablo 25 ve Grafik 4'deki verilere göre 2003 yılı ile 2023 yılları arasında ücretsiz ders kitabı dağıtımı uygulaması için toplam 19.008.680.879 TL harcama yapılmıştır. Söz konusu harcama değerinin T.C. Cumhurbaşkanlığı 2023-2025 Yatırım Programı Hazırlama Rehberinde yer alan deflator verileri doğrultusundaki reel karşılığı ise 71.658.470.916 TL'dir.

Grafik 5. Ücretsiz Ders Kitabı Dağıtımı Kapsamında Dağıtılan Kitap Sayısı (2003-2023)

Grafik 5'e göre; ücretsiz ders kitabı dağıtımı kapsamında dağıtılan kitap sayısı 2003 yılında 82 milyon iken 2023 yılında bu sayı 246 milyona ulaşmıştır.

Grafik 6. Öğrenci Başına Düşen Kitap Sayısı (2003-2023)

Grafik 6'ya göre 2003-2023 döneminde toplam 310.329.635'ye 3.620.046.995 kitap dağıtımı yapılmıştır. 2022-2023 eğitim öğretim yılında ise 272.719.039 kitap dağıtımı yapılmıştır. 2012-2013 eğitim öğretim yılında Türkiye'de zorunlu eğitimin 8 yıldan 12 yıla çıkarılması ile öğrenci sayısındaki artışa bağlı olarak kitap sayısında da artışlar yaşanmıştır. Pandemi döneminde ise öğrenci başına dağıtılan ücretsiz kitap sayısı azalmıştır.

4.2. KAPSAYICI EĞİTİM

Kapsayıcı eğitim tüm çocukların gelişimsel, sosyokültürel ve bireysel özellikleri ile gereksinimleri doğrultusunda eğitim almalarını amaçlayan bir süreç olarak tanımlanabilir. Çocukların nitelikli bir eğitime erişimi, eğitime katılımlarının artırılması ve olası ayrımcılıkların azaltılması kapsayıcı eğitimin temel hedeflerindedir. Kapsayıcı eğitim ortamlarında; tüm çocukların bireysel özellikleri, gereksinimleri, ilgileri ve tercihleri dikkate alınarak eğitim programı, ortamı, yöntemleri ve materyalleri çocuklara uygun hale getirilir. Kapsayıcı eğitimin bir diğer önemli özelliği de aile katılımına ve toplumsal katılıma verdiği değerdir. Millî Eğitim Bakanlığı olarak kapsayıcı eğitim kapsamında birçok faaliyet yürütülmektedir. Bu kapsamda 2017-2020 yıllarında yürütülen çalışmalardan biri olan "Engeli Olan Çocuklar İçin Kapsayıcı Erken Çocukluk Eğitimi Projesi"nde 145 öğretmene eğitici eğitimi verilmiş ve bu öğretmenler aracılığıyla 2500 öğretmene kapsayıcı eğitim semineri verilmiştir. Aile bilgilendirme seminerleri ile yaklaşık 8000 aileye ulaşılmıştır. Ayrıca, 39.000 çocuğa proje kapsamında geliştirilen materyaller ulaştırılmıştır. Engelli olan çocuklar ve speak gelişim gösteren tüm çocukların bir arada oyun oynadığı çocuk festivalleri düzenlenmiş ve bu festivallerde yaklaşık 10.000 çocuğa ulaşılmıştır. Proje kapsamında okul öncesi ve ilkökul dönemi için 38 adet hikâye kitabı geliştirilmiş öğrenci etkinlik kitapları ve öğretmen kılavuz kitapları hazırlanmıştır.

2019-2022 yılları arasında yürütülen “Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi” (BEGEP) ile Ülkemizdeki kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının kalitesini artırarak tüm öğrencilerin topluma entegrasyonunu sağlamak hedeflenmiştir. Türk Millî Eğitim sisteminin temel ilkelerine göre, eğitim kurumları dil, din, ırk, cinsiyet ve engellilik ayrımı gözetmeksizin herkese açıktır ve Millî Eğitim Kanunu, eğitimde kadın-erkek herkese fırsat eşitliği sağlanmasını, özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınmasını güvence altına almaktadır.

4.3. SOSYAL, KÜLTÜREL, SANATSAL, BİLİMSEL VE SPOR TİF FAALİYETLER

Öğretim programlarının yanında bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmaları ile bu kapsamdaki diğer etkinlikler sosyal etkinlik olarak kabul edilmektedir. Öğrencilerde güven ve sorumluluk duygusu geliştirmek, yeni ilgi alanları oluşturmak ve bu ilgi alanları doğrultusunda yeni beceriler kazandırmak Bakanlığımızın öncelikli amaçları arasında yer almaktadır. Bu amaçların gerçekleştirilmesinde sosyal etkinliklerin önemli bir rolü bulunmaktadır. Sosyal etkinlikler; öğrencilerde özgüven ve sorumluluk duygusu geliştirmeye, yeni ilgi alanları oluşturmaya, millî, manevi, ahlaki, insanî ve kültürel değerleri kazandırmaya yönelik bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda öğrenci kulübü ve toplum hizmeti kapsamındaki etkinlikler olarak tanımlamak mümkündür.

Bakanlığımızca öğrencilerin millî, manevi, ahlaki, insanî ve kültürel değerleri kazanmasına yönelik bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikler ile toplum hizmeti çalışmalarının kayıt altına alınması amacıyla e-Okul Sistemi içerisinde “Sosyal Etkinlik Modülü” oluşturulmuştur.

4.4. ŞARTLI EĞİTİM YARDIMI

Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY) ihtiyaç sahibi olan, maddi imkânsızlık sebebiyle çocuklarını okula göndermekte güçlük çeken aileleri desteklemek, çocukların okul devamlılığını sağlamak ve çocukların erken yaşta çalışmalarını önleyebilmek amacıyla 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu kapsamında uygulanan bir yardım programıdır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Bakanlığımız arasında yapılan Protokol çerçevesinde 2003 yılında hayata geçirilmiştir ve Türkiye çapında uygulanmaktadır. Sosyal güvencesi olmayan ve 3294 sayılı Kanun kapsamında ihtiyaç sahibi olarak tanımlanan ailelerin programdan sürekli olarak faydalanabilmeleri için, çocuklarının okulun açık olduğu aylarda 1 ay içerisinde 4 günden fazla devamsızlık yapmamaları şartı aranmaktadır. ŞEY programı kapsamında yıllar itibarıyla gerçekleştirilen harcamalara ait veriler Tablo 26’da yer almaktadır.

Tablo 26. Şartlı Eğitim Yardımı Kapsamında Gerçekleştirilen Harcamalar (2003-2022)

Yıllar	Aktarılan Kaynak (TL)	Aktarılan Kaynak (Reel Değer) (TL) (*)
2003-2010	2.206.776.511	29.136.679.681
2011	382.692.925	3.696.631.148
2012	488.371.445	4.612.408.721
2013	486.091.255	4.247.724.611
2014	570.748.925	4.537.897.839
2015	664.130.245	4.879.053.004
2016	605.777.500	4.127.336.287
2017	477.039.700	2.832.732.740
2018	757.328.430	3.595.044.570
2019	752.031.215	3.031.415.626
2020	730.265.565	2.578.806.391
2021	898.611.725	2.319.635.923
2022	971.394.170	1.285.412.712
Toplam	9.991.259.611	70.880.779.255

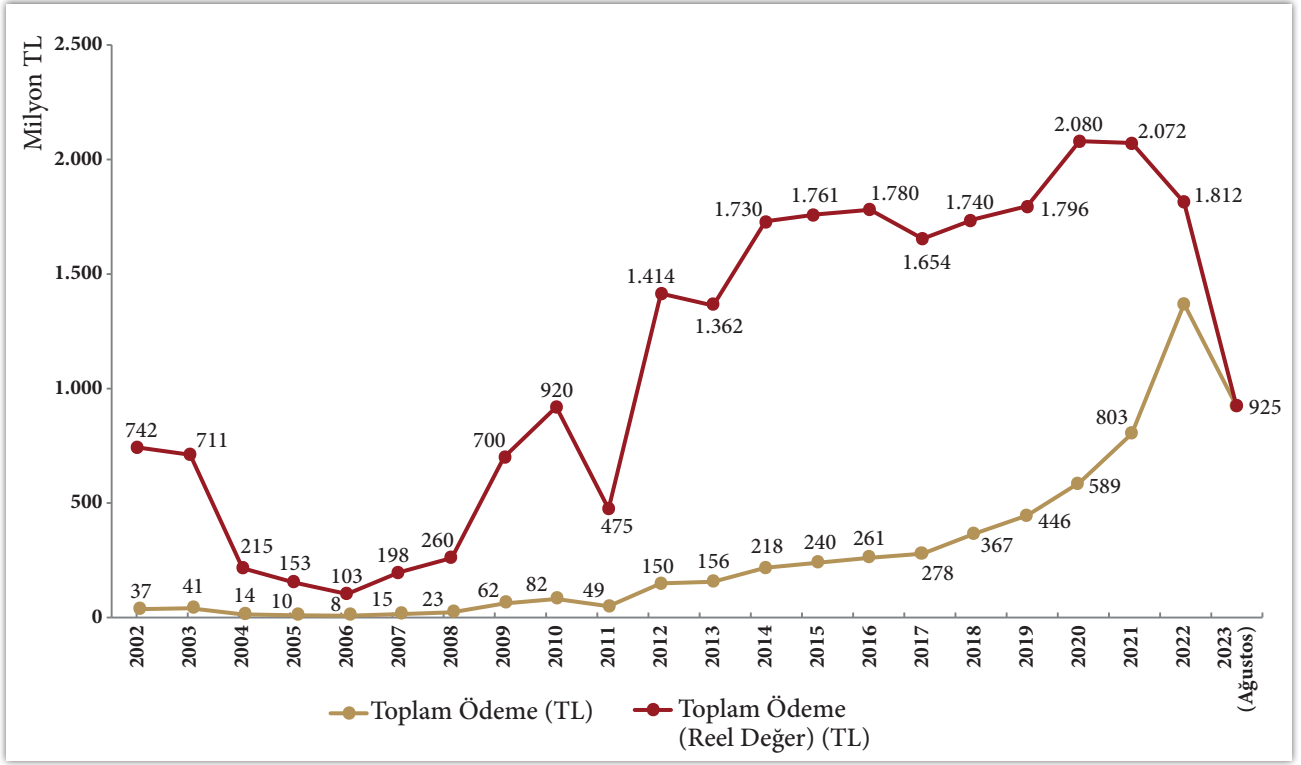
4.5. 1416 SAYILI KANUN KAPSAMINDA YURT DIŞINA ÖĞRENCİ GÖNDERİLMESİ

Yurt Dışına Lisansüstü Öğrenim Görmek Üzere Gönderilecek Öğrencileri Seçme ve Yerleştirme (YLSY), 1416 sayılı Kanun kapsamında 1929 yılından itibaren ülkemizin yetişmiş insan kaynağı ihtiyacını karşılamak amacıyla Bakanlığımız tarafından yürütölen yurt dışı lisansüstü (yüksek lisans ve doktora) öğrenim bursluluk programıdır. Uygulama kapsamında yurt dışına gönderilen bursiyer sayısı ve gerçekleştirilen harcamalara ilişkin veriler Tablo 27, Grafik 7 ve Grafik 8'de yer almaktadır.

Tablo 27. 1416 Sayılı Kanun Kapsamında Yurt Dışına Gönderilen Bursiyer Sayısı ve Harcama Verileri (2002-2023)

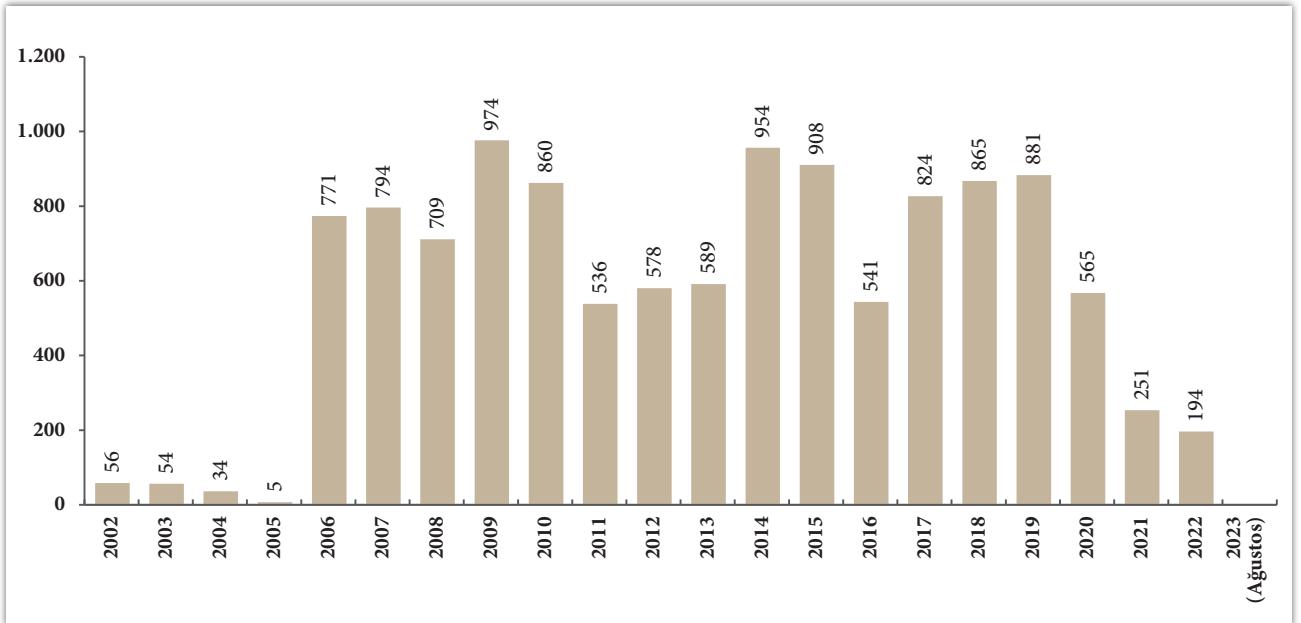
Yıl	Bursiyer Sayısı	Toplam Harcama (TL)	Toplam Harcama Reel Değer (TL)
2002	56	36.554.098,27	742.113.938,79
2003	54	40.822.456,30	711.209.324,27
2004	34	13.995.426,00	215.359.042,37
2005	5	10.138.609,00	152.508.970,51
2006	771	7.781.552,00	102.662.586,88
2007	794	15.262.930,00	197.557.568,61
2008	709	22.744.632,00	260.295.541,42
2009	974	61.647.000,00	700.370.231,53
2010	860	81.500.000,00	919.966.166,62
2011	536	49.169.830,00	474.957.108,50
2012	578	149.748.286,00	1.414.292.967,87
2013	589	155.911.352,25	1.362.436.540,91
2014	954	217.551.000,00	1.729.699.644,72
2015	908	239.719.883,88	1.761.109.403,52
2016	541	261.324.148,02	1.780.476.559,24
2017	824	278.458.170,54	1.653.526.061,95
2018	865	366.607.122,56	1.740.287.163,66
2019	881	445.516.437,45	1.795.863.606,78
2020	565	588.925.727,22	2.079.689.228,42
2021	251	802.655.541,27	2.071.938.942,50
2022	194	1.424.039.865,51	1.884.383.294,38
2023 (Ağustos)		924.834.797,33	924.834.797,33
TOPLAM	11.943	6.194.908.865,60	24.675.538.690,76

Grafik 7. 1416 Sayılı Kanun Kapsamında Gerçekleştirilen Harcamalar (2002-2023)

Tablo 27 ve Grafik 7'deki verilere göre 2002 yılı ile 2023 yılları arasında 1416 Sayılı Kanun Kapsamında Yurt Dışına Öğrenci Gönderilmesi uygulaması için toplam 6.194.908.865,60 TL harcama yapılmıştır. Söz konusu harcama değerinin T.C. Cumhurbaşkanlığı 2023-2025 Yatırım Programı Hazırlama Rehberinde yer alan deflatör verileri doğrultusundaki reel karşılığı ise 24.675.538.690,76 TL'dir.

Grafik 8. 1416 Sayılı Kanun Kapsamında Yurt Dışına Gönderilen Bursiyer Sayısı (2002-2023)

4.6. TAŞIMALI EĞİTİM

Okulu bulunmayan nüfusu az ve dağınık yerleşim birimlerinde bulunan ilköğretim çağındaki çocuklar ile birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan okullarda bulunan öğrencilerin daha kaliteli eğitim-öğretim olanaklarına kavuşturulması, eğitimde fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanması, ilköğretimin yaygınlaştırılması amacıyla “Taşımali İlköğretim” uygulaması başlatılmıştır. Uygulama kapsamında öğrenciler seçilen merkezlerdeki ilköğretim okullarına günübirlik taşınarak eğitim görmektedir.

Son yirmi yılda ilköğretim kademesinde taşımali eğitime ilişkin istatistiklere Tablo 28’de yer verilmiştir.

Tablo 28. Taşımali İlköğretim İstatistikleri (2002-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	Taşınılan Merkez Okul Sayısı	Taşınan Okul ve Yerleşim Yeri Sayısı	Taşınan Öğrenci Sayısı
2002-03	5.424	28.044	661.757
2003-04	5.634	28493	642.133
2004-05	5.651	29.245	669.487
2005-06	5.742	30.383	667.537
2006-07	5.845	31.080	694.628
2007-08	6.164	31.874	692.369
2008-09	5.856	34.581	685.978
2009-10	5.765	32.523	668.338
2010-11	5.855	36.222	687.508
2011-12	5.968	37.706	742.924
2012-13	7.049	46.103	812.260
2013-14	10.566	50.890	831.019
2014-15	10.769	54.243	824.078
2015-16	11.877	44.056	774.503
2016-17	11.923	43.520	773.988
2017-18	12.055	42.238	764.455
2018-19	12.020	42.351	756.297
2019-20	12.095	42.210	754.555
2020-21	12.058	41.845	722.119
2021-22	12.462	41.907	677.139
2022-23	13.050	32.404	744.625

Tablo 29’da ortaöğretim kademesinde taşınan merkez okul sayıları ile taşınan öğrenci sayıları verilmiştir.

Tablo 29. Taşımali Ortaöğretim İstatistikleri (2011-2023)

Eğitim Öğretim Yılı	Taşınan Merkez Okul Sayısı	Taşınan Öğrenci Sayısı
2011-2012	2.812	159.804
2012-2013	4.135	377.640
2013-2014	4.461	477.475
2014-2015	4.654	506.443
2015-2016	4.918	525.519
2016-2017	5.052	497.740
2017-2018	5.190	478.331
2018-2019	5.214	462.284
2019-2020	5.103	397.965
2020-2021	5.112	450.527
2021-2022	5.232	441.460
2022-2023	5.241	479.428

4.7. BURSLAR

Anayasanın 42. Maddesinde yer alan “Devlet, maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar.” hükmü gereğince eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla; eğitime erişimde zorlanan öğrencilere parasız yatılılık ve bursluluk imkânı sağlanmaktadır.

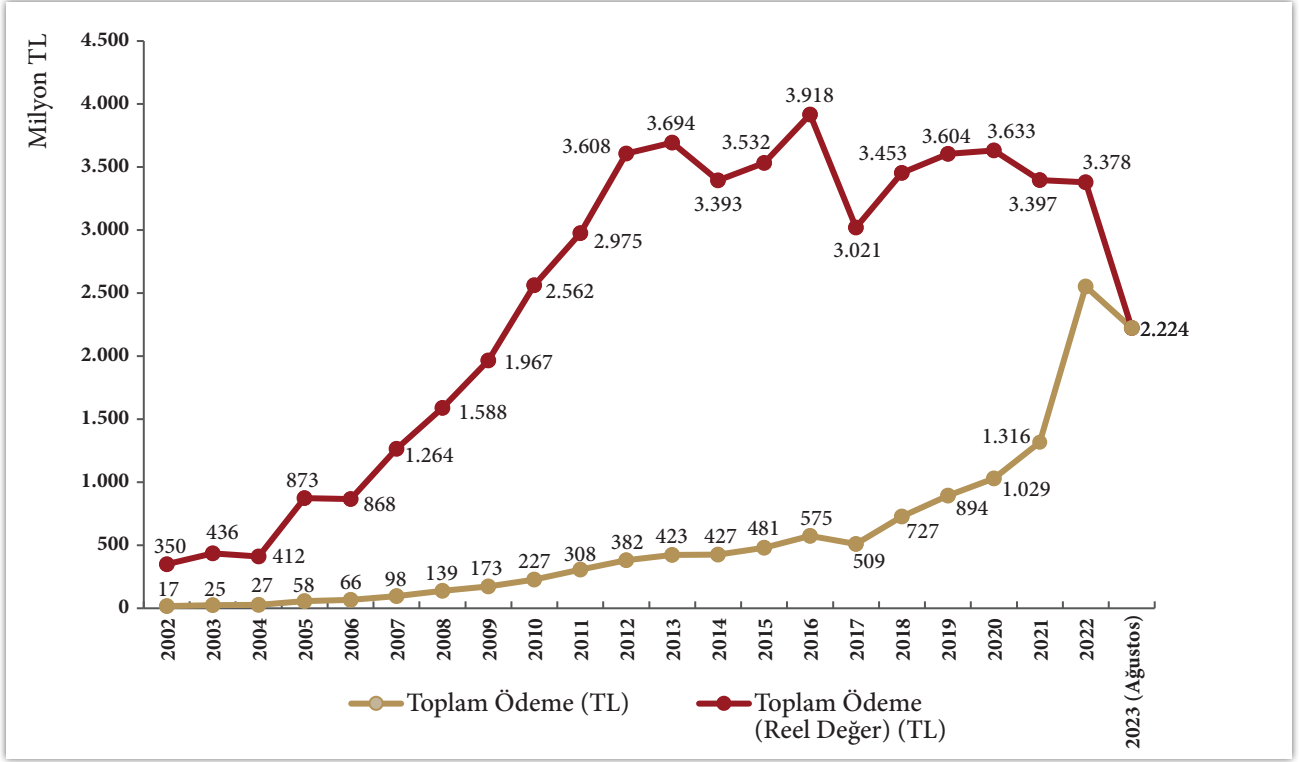
Burs ödemesi uygulamasının hedef kitlesi ortaokullar, imam-hatip ortaokulları ve özel eğitim ortaokullarının 5, 6, 7 ve 8’inci sınıfları ile ortaöğretim kurumlarının hazırlık sınıfı ve 9, 10 ve 11’inci sınıf öğrencileridir. Burs ödemelerinden yıllar itibarıyla yararlanan öğrenci sayısı ve gerçekleştirilen harcamalara ait veriler Tablo 30’da, burs ödemelerine Grafik 9’da, burs ödemelerinden faydalanan öğrenci sayısına ise Grafik 10’da verilmiştir.

Tablo 30. Burs Ödemelerinden Yıllar İtibarıyla Yararlanan Öğrenci Sayıları ve Gerçekleştirilen Harcamalar (2002-2023)

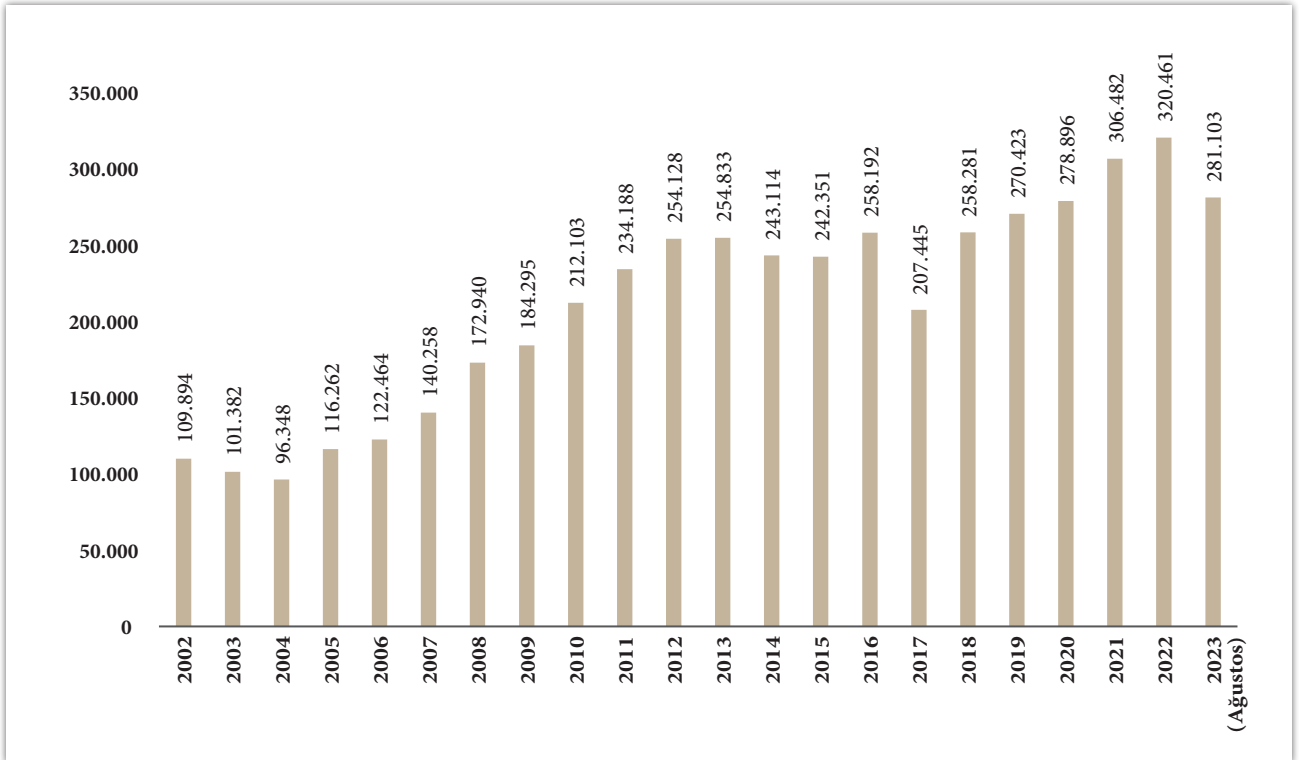
Yıl	Aylık Tutar (TL)	Burs Göstergesi	Öğrenci Sayısı	Toplam Ödeme (TL)	Toplam Ödeme (Reel Değer) (TL) *
2002	13,06	400	109.894	17.222.588	349.649.505
2003	20,58	600	101.382	25.037.299	436.200.119
2004	23,16	600	96.348	26.777.036	412.040.110
2005	41,6	1 000	116.262	58.037.990	873.030.429
2006	44,75	1 000	122.464	65.763.168	867.618.304
2007	58,02	1 200	140.258	97.653.230	1.263.986.317
2008	66,88	1 300	172.940	138.794.726	1.588.403.297
2009	78,28	1 400	184.295	173.119.351	1.966.805.199
2010	89,16	1 500	212.103	226.933.242	2.561.606.190
2011	109,58	1 700	234.188	307.947.852	2.974.629.393
2012	125,28	1 750	254.128	382.045.870	3.608.220.180
2013	138,22	1 800	254.833	422.676.207	3.693.570.104
2014	146,30	1 900	243.114	426.810.938	3.393.478.902
2015	165,33	1 990	242.351	480.814.690	3.532.319.715
2016	185,59	1 990	258.192	575.014.239	3.917.737.347
2017	204,38	1 990	207.445	508.771.309	3.021.159.759
2018	234,70	1 990	258.281	727.422.608	3.453.081.378
2019	275,53	1 990	270.423	894.115.790	3.604.154.354
2020	307,37	1 990	278.896	1.028.691.162	3.632.644.713
2021	357,79	1 990	306.482	1.315.874.337	3.396.738.878
2022	663,87	1 990	320.461	2.552.933.329	3.378.209.440
2023	1.014,49	1 990	281.103	2.224.002.352	2.224.002.352
TOPLAM				12.676.459.316	54.149.285.985

(*) “Reel Değer” verileri T.C. Cumhurbaşkanlığı 2023-2025 Yatırım Programı Hazırlama Rehberinde yer alan deflatör verileri doğrultusunda hesaplanmıştır.

Grafik 9. Burs Ödemeleri (2002-2023)

Grafik 10. Burs Ödemelerinden Faydalanan Öğrenci Sayıları (2002-2023)

Burs ödemelerinden faydalanan öğrenci sayısı 2002 yılında 109.894 iken 2023 yılında bu sayı 281.103'e ulaşmıştır.

4.8. DESTEKLEME VE YETİŞTİRME KURSLARI

Destekleme ve Yetiştirme Kursları (DKY) okullardaki eğitimi desteklemek amacıyla gönüllü öğrencilere yönelik açılan kursları kapsamaktadır. Bu kurslar, öğrencilerin derslerde edindikleri kazanımları pekiştirmelerine katkı sağlamak, özel ilgi ve yeteneklerini geliştirmek maksadıyla günden güne artan taleple hizmet sunmaya devam etmektedir. “Milli Eğitim Bakanlığı Örgün ve Yaygın Eğitimi Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi” doğrultusunda kurslara katılan öğrencilerin kazandıkları bilgi ve becerileri ölçmek amacıyla her dönem sonunda DYK İzleme ve Değerlendirme Ortak Sınavı yapılmaktadır. Bu sınavlar sonucunda elde edilen değerlendirme sonuçları analiz edilerek eksikliği görülen konu ve kazanımların tamamlanması hedeflenmektedir.

Destekleme ve Yetiştirme Kursları dershanelerin kapatılması sürecinde alternatif bir model olarak Bakanlığımız tarafından ücretsiz olarak devreye sokulmuştur. Destekleme ve Yetiştirme Kursları, eğitimde fırsat ve imkân eşitliğini sağlamak, öğrencilerin psikososyal gelişimlerine katkı sunmak, okullar ve öğrenciler arasındaki akademik anlamda seviye farkını azaltmak, konu eksikliklerinin giderilebilmesi, anlaşılmayan konulara odaklanılması ve özellikle sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan dezavantajlı maddi imkânlardan yoksun öğrencilere ulaşmayı hedeflemiştir.

Kurslarda 2020 yılına kadar ortaokul, lise, halk eğitim merkezlerinde talep edilen her ders için kurslar açılmıştır. Ortaokulların 5, 6 ve 7. sınıflarındaki öğrenciler ile ortaöğretim kurumlarının 9, 10 ve 11. sınıflarındaki öğrenciler için en fazla 3 farklı dersten haftalık toplam 12 saate kadar; 8. sınıftaki öğrenciler için en fazla 6 farklı dersten haftalık 18 saate kadar; ortaöğretim kurumlarının 12. sınıfındaki öğrenciler ve mezun durumdaki kursiyerler için ise en fazla 6 farklı dersten haftalık 24 saate kadar tüm derslerden kurs açılmıştır.

6085 Sayılı Sayıştay Kanunu, 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile diğer yasal düzenlemeler çerçevesinde Sayıştay Başkanlığınca yürütülen 2019 yılı denetimleri sonucunda Destekleme ve Yetiştirme Kurslarına ilişkin hazırlanan raporda belirlenen hususlar kapsamında destekleme ve yetiştirme kurslarının asli amaçlarını gerçekleştirecek kapsam ve içerikle sınırlı tutularak etkinliğinin artırılması ve bu alanda sadece ders ücreti olarak harcanan önemli tutarlardaki kaynağın daha verimli alanlarda kullanılması için gerekli düzenlemelerin yapılması sonucuna varılmıştır. Bu doğrultuda yönerge ve kılavuzda yapılan güncellemeler ile Liselere Geçiş Sistemi (LGS) ve üniversite sınavlarında soru çıkan dersler haricinde kalan beden eğitimi, müzik, resim vb. dersler destekleme ve yetiştirme kurs kapsamından çıkarılmıştır. Tablo 31, Tablo 32, Tablo 33 ve Tablo 34’de 2019-2023 yılları arasında Genel Müdürlükler bünyesinde açılan DYK’lere ilişkin veriler yer almaktadır.

Tablo 31. Destekleme ve Yetiştirme Kursları Verileri (2019-2020)

S.N.	GENEL MÜDÜRLÜK	ÖĞRENCİ SAYISI	KADROLU ÖĞRETMEN SAYISI	ÜCRETLİ ÖĞRETMEN SAYISI	KURS MERKEZİ	KURS SAYISI
1	Ortaöğretim Genel Müdürlüğü	23.595	1.385	35	113	3.306
2	Din Öğretimi Genel Müdürlüğü	34.057	2.617	136	229	7.036
3	Temel Eğitim Genel Müdürlüğü	104.995	6.900	239	625	20.458
4	Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	16.367	1.093	29	156	2.555
5	Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü	119	17	0	3	37
6	Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü	3.135	396	79	46	751
TOPLAM		182.268	12.408	518	1.172	34.143

Tablo 32. Destekleme ve Yetiştirme Kursları Verileri (2020-2021)

S.N.	GENEL MÜDÜRLÜK	ÖĞRENCİ SAYISI	KADROLU ÖĞRETMEN SAYISI	ÜCRETLİ ÖĞRETMEN SAYISI	KURS MERKEZİ	KURS SAYISI
1	Ortaöğretim Genel Müdürlüğü	72.784	9.083	83	1.284	15.766
2	Din Öğretimi Genel Müdürlüğü	109.157	16.828	347	2.085	32.646
3	Temel Eğitim Genel Müdürlüğü	382.940	55.998	810	7.304	115.504
4	Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	40.012	5.116	103	1.147	7.801
5	Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü	82	22	0	7	35
6	Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü	26.962	2.950	1.248	348	7.531
TOPLAM		631.937	89.997	2.591	12.175	179.283

Tablo 33. Destekleme ve Yetiştirme Kursları Verileri (2021-2022)

S.N.	GENEL MÜDÜRLÜK	ÖĞRENCİ SAYISI	KADROLU ÖĞRETMEN SAYISI	ÜCRETLİ ÖĞRETMEN SAYISI	KURS MERKEZİ	KURS SAYISI
1	Ortaöğretim Genel Müdürlüğü	248.866	16.332	261	1.903	33.614
2	Din Öğretimi Genel Müdürlüğü	249.084	24.214	720	2.472	53.853
3	Temel Eğitim Genel Müdürlüğü	947.921	81.146	1.655	8.380	199.749
4	Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	73.209	6.256	216	1.261	11.403
5	Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü	695	156	0	36	364
6	Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü	35.826	3.245	1.392	381	8.156
TOPLAM		1.555.601	131.349	4.244	14.433	307.139

Tablo 34. Destekleme ve Yetiştirme Kursları Verileri (2022-2023)

S.N.	GENEL MÜDÜRLÜK	ÖĞRENCİ SAYISI	KADROLU ÖĞRETMEN SAYISI	ÜCRETLİ ÖĞRETMEN SAYISI	KURS MERKEZİ	KURS SAYISI
1	Ortaöğretim Genel Müdürlüğü	261.959	18.088	224	2.063	36.551
2	Din Öğretimi Genel Müdürlüğü	286.351	27.153	704	2.706	61.504
3	Temel Eğitim Genel Müdürlüğü	1.022.807	89.084	1.751	9.120	213.516
4	Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	81.827	6.548	205	1.344	12.654
5	Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü	1.647	339	1	83	775
6	Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü	36.131	3.210	1.503	358	8.270
TOPLAM		1.690.722	144.422	4.388	15.674	333.270

4.9. İLKOKULLARDA YETİŞTİRME PROGRAMI

İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP), ilkokulların 3. sınıfına devam eden, özel eğitim ihtiyacı/tanısı olmayan, önceki eğitim ve öğretim yılları içinde çeşitli nedenlerle Türkçe ve matematik dersi öğretim programlarında yer alan ve “İlkokullarda Yetiştirme Programı” kapsamında belirlenen kazanımları yeterli düzeyde edinemeyen öğrenciler için uygulanmakta olan destekleyici bir programdır. Program hâlihazırda uygulanmakta olan öğretim programlarının felsefesi, temel becerileri, öğrenme-öğretme yaklaşımlarına uygun şekilde hazırlanmıştır. İYEP mevcut öğretim programlarının ve örgün öğretim sisteminin bir alternatifi değildir. Programda yer verilen yeterlikler, kullanılmakta olan Türkçe ve matematik öğretim programlarındaki temel düzey kazanım, beceri ve öğrenme alanlarından oluşmaktadır. İYEP öğrencilerin ihtiyaç duyduğu okuma yazma, okuduğunu anlama becerileri ile doğal sayılar ve doğal sayılarda dört işlem öğrenme alanlarındaki kazanımlara ulaşmalarını hedefleyen bir program olmakla birlikte öğrencilerin çok yönlü gelişimlerini, başarabilme duygusunu yaşamalarını ve özgüvenlerini geliştirmelerini destekleyerek aynı zamanda okula devamlarını sağlamaktadır.

Dünyadaki bütün çocuk ve ergenlerin yarısından fazlası okuma ve matematikte asgari yeterlilik standartlarını karşılayamamaktadır. Dünya genelinde yaklaşık 617 milyon çocuk (ilkokul ve ortaokul çağındaki ergenler) küresel toplamın yüzde 55’inden fazlası 2015 yılında okuma ve matematikte asgari yeterlilikten yoksun kalmıştır (United Nations, 2018). OECD’nin yürüttüğü PISA 2018 araştırmasında okuma, matematik ve fen okuryazarlığında 15 yaşındaki öğrencilerin yaklaşık %25’inin temel düzeydeki yeterliliklere dahi ulaşamadığı ve bu sonuçların bir önceki periyotta elde edilen sonuçlarla benzerlik gösterdiği görülmüştür. Bu durum dünya genelinde de olduğu gibi ülkemizde de ele alınması, takip edilmesi ve gerekli desteğin sağlanması konusunda belirleyici olmuştur.

İYEP, UNICEF ile sağlanan iş birliği ile 2016 ve 2017 yıllarında taslak olarak hazırlanmış, 2017-2018 eğitim öğretim yılında pilot olarak Türkiye’de 12 ilde uygulanmıştır. Ağrı, Ankara, Bingöl, Edirne, Hatay, İstanbul, Konya, Mardin, Ordu, Siirt, Sivas, Şanlıurfa illerinde 511.985 öğrenciden oluşan bir örneklem üzerinde pilot uygulama yapılmıştır.

2018-2019 eğitim öğretim yılında ise ülke genelinde ilkokul 3 ve 4. sınıfları kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmıştır.

İYEP eğitimi alan öğrencilerin %89,77’si uygulanan Öğrenci Değerlendirme Aracı (ÖDA) verilerine göre İYEP’i başarı ile tamamlamıştır.

2019-2020 eğitim öğretim itibarıyla sadece 3. sınıf düzeyine devam etmekte olan programın etkin bir şekilde yürütülmesi için program yapısında geliştirme çalışmaları yapılmıştır. 1 ve 2. sınıf öğrencilerin akademik başarılarını artırmaya, temel becerileri konusunda gelişimlerinin takip edilerek gerekli desteğin verilmesi hususunda da planlama yapılmaktadır. İYEP sürecine dâhil olan öğrencilerin takibinin yapılması sağlanmakta öğrencilerin buldukları sınıfta başarılarının artırılarak bir üst sınıfa geçmesi için gerekli rehberlik ve çalışmalar devam etmektedir.

4.10. KÜTÜPHANELER VE Z-KÜTÜPHANE

Gelişen teknolojilerden gerektiği şekilde ve amaca uygun olarak yararlanabilmek, öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlığını geliştirmek, eğitim ve öğretimde atılan adımları kütüphaneleri etkili kullanarak desteklemek amacıyla, okullarımıza modern kütüphaneler kurulması, mevcut kütüphanelerin iyileştirilmesi, içeriklerinin zenginleştirilmesi ve güçlendirilmesi yönünde çalışmalar yapılmıştır.

Kütüphane sayısı 2002-2003 eğitim-öğretim yılında 14.478 iken, 2022 yılı itibari ile 42.146'ya (resmî+özel) ulaşmıştır.

Z-Kütüphane; estetik ve ergonomik tasarımıyla öğrencilerin okullarda bilgiyi sevmeye, öğrenme ve dinlenme etkinliklerine imkân veren sosyal etkinlik alanıdır. Bilgiye erişimde fırsat eşitliği, sesli ve elektronik kitaplar, modern ve estetik tasarım, pedagojik uygunluk, taşınabilir raflar, ahşap ve kumaşla kaplanmış duvarlar, okuma zevki uyandıran ortam gibi özellikleri bulunan kütüphane sayısındaki en büyük artış %45,8 ile örgün ve yaygın eğitim kurum kütüphanelerinde olmuştur.

Z-kütüphaneler için toplam 142.199.641,80TL kullanılarak 1.896 okulumuzda z-kütüphane kurulmuştur. Eğitimde fırsat eşitliği sağlamak amacıyla yürütülen "Okuma Kültürü ve Z-Kütüphane Projesi" sonlandırılarak kütüphanesi olmayan okullarımızın tamamına kütüphane kazandırmak amacıyla "Kütüphanesiz Okul Kalmayacak Projesi" yürütülmeye başlanmıştır. Bu kapsamda; 175 milyon TL ödenek kullanılarak toplam 16.529 (168 z-kütüphane, Kütüphanesiz Okul Kalmayacak Projesi kapsamına 16.361 kütüphane) kütüphanesi olmayan okul/kurumda okul kütüphanesi kurulumu sağlanmış ve kütüphanesiz okul bırakılmamıştır.

"Kütüphanesiz Okul Kalmayacak Projesi" kapsamındaki veriler aşağıda verilmiştir;

- Proje İçin Kullanılan Toplam Ödenek: 243.241.126,00 TL.
- Toplam Kütüphane Sayısı: 47.642 adet,
- Toplam Geri Dönüşüm Kütüphane Sayısı: 1350 adet (807 okul +543 Halk Eğitim Merkezi), (Geri Dönüşüm Kütüphaneleri toplam kütüphane sayısına dâhildir)
- Anaokulu Kitap Sayısı: 4.059.597 adet,
- İlköğretim Kitap Sayısı: 79.544.801 adet,
- Ortaöğretim Kitap Sayısı: 34.473.344 adet olmak üzere,
- Toplam 118.077.743 adet kitap sayısına ulaşılmıştır.

2022 yılında "10 Bin Okula Kütüphane Kurulması Projesi" için 83.241.126,00 TL ödenek ayrılmış ve bu proje kapsamında yeni açılan okullara kütüphane kurulması, mevcut kütüphanelerin iyileştirilmesi, içeriklerinin zenginleştirilmesi ve güçlendirilmesi amacıyla 6.431 okul için il millî eğitim müdürlüklerine kütüphane kurulumu, donatımı ve kitap ödeneği gönderilmiştir. Bakanlığımızca okul kütüphanelerindeki 28.677.694 adet olan kitap sayısı 2022 yıl sonuna kadar 100 milyona çıkarılması hedeflenmiş, bu tarihe gelindiğinde ise okul kütüphanelerindeki kitap sayısı 118 milyonu aşmıştır.

Tablo 35'te 2014-2023 yılları arası kurulan kütüphane sayısı ve ödenek miktarlarına yer verilmiştir.

Tablo 35. Kurulan Kütüphane Sayısı ve Ödenek Miktarları (2014-2023)

YILLAR	KÜTÜPHANE SAYISI	GÖNDERİLEN ÖDENEK MİKTARI	PROJE ADI
2014	27	1.817.885,00	Z-Kütüphane Projesi
2015	303	21.162.322,08	Z-Kütüphane Projesi
2015	100	913.677,92	Konya Büyük Şehir Bel. (Medeniyet Okulları)
2016	308	22.305.756,80	Z-Kütüphane Projesi
2017	370	30.000.000,00	Z-Kütüphane Projesi
2018	239	20.000.000,00	Z-Kütüphane Projesi
2019	251	20.000.000,00	Z-Kütüphane Projesi
2020	130	11.000.000,00	Z-Kütüphane Projesi
2021	168	15.000.000,00	Z-Kütüphane Projesi
2021 yılı öncesi Kütüphane sayısı (Z kütüphane hariç)	27.449	-	-
2021	16.361	243.241.126,00	Kütüphanesiz Okul Kalmayacak Projesi
2022	1.936	-	-
2022	1.544	-	Sıfır Atık Projesi kapsamında Geri Dönüşüm Kütüphanesi

Tablo 36'da 2003-2023 yılları arasında baskısı yapılan eser sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 36. Baskısı Yapılan Eser Sayısı (2003-2023)

YILLAR	YILLAR																				Genel Toplam	
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		2023
Toplam Basılan Kitap Sayısı	67	85	69	18	25	38	56	17	32	12	16	3	-	18	38	8	20	23	14	11	6	576

4.11. SOSYAL YARDIM UYGULAMALARI KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN HARCAMALAR (2002-2023)

Bakanlığımızca gerçekleştirilen ve ayrı başlıklar halinde açıklamaları yapılan sosyal yardım programları kapsamında 2002 yılı ile 2023 yılları arasında gerçekleştirilen harcamalar aşağıdaki icmal tablosunda yer almaktadır. Buna göre söz konusu sosyal yardım uygulamaları kapsamında toplam 154.461.999.500,10 TL harcama yapılmıştır. Söz konusu harcama değerinin T.C. Cumhurbaşkanlığı 2023-2025 Yatırım Programı Hazırlama Rehberinde yer alan deflatör verileri doğrultusundaki reel karşılığı ise 697.531.907.337,31 TL'dir.

Tablo 37'de 2002 ile 2023 yılları arası yapılan harcamalar sosyal yardım uygulamaları bağlamında gösterilmiştir.

Tablo 37. Millî Eğitim Bakanlığı Sosyal Yardım Uygulamaları Kapsamında Gerçekleştirilen Harcamalar (2002-2023)

SOSYAL YARDIM UYGULAMASI	Toplam Ödeme (TL)	Toplam Ödeme (Reel Değer) (TL)
İlköğretim ve Ortaöğretim Öğrencilerine Burs Ödemeleri (2002-2023)	12.676.459.316,00	54.149.285.985,00
Şartlı Eğitim Yardımı (2003-2022)	9.991.259.611,00	70.880.779.255,00
Ücretsiz Ders Kitabı Dağıtımı (2003-2023)	19.008.680.878,00	71.658.470.916,00
Yardımcı Kaynak Dağıtımı (2021-2023)	3.962.979.175,92	5.734.266.423,10
Taşımalı Eğitim Uygulaması (2004-2005/2022-2023)	33.456.708.847,84	186.416.798.319,33
Taşımalı Eğitim Ücretsiz Öğle Yemeği Uygulaması (2004-2005/2022-2023)	10.541.734.058,36	57.283.670.165,13
Özel Okullarda Eğitim Öğretimin Desteklenmesi (2014-2022)	5.740.013.466,00	32.251.710.995,82
OSB İçi ve OSB Dışında Açılan Özel Meslekî ve Teknik Anadolu Liselerinde Eğitim ve Öğretimin Desteklenmesi (2012-2013/2022-2023)	4.454.189.310,38	13.518.990.796,60
Engelli Eğitim Desteği (2006-2023)	48.435.065.971,00	204.713.099.684,00
1416 Sayılı Kanun Kapsamında Yurt Dışına Bursiyer Gönderimi (2002-2023)	6.194.908.865,60	924.834.797,33
TOPLAM	154.461.999.500,10	697.531.907.337,31

5. BÖLÜM

TEKNOLOJİK ALTYAPI VE EĞİTİMDE TEKNOLOJİNİN KULLANIMI

Eğitim sisteminde herkesin faydalanabileceği farklı dijital platformlarda hizmet verilmektedir. Bu kapsamda dijital eğitim platformu Eğitim Bilişim Ağı (EBA), örgün eğitiminin dijital platformla bütünleşik bir hale gelebilmesi için günün ihtiyaçları doğrultusunda sürekli olarak geliştirilmekte ve yeni içerikler ile zenginleştirilmektedir. Öğretmenlerimizin meslekî ve kişisel gelişimlerine destek üzere oluşturulan Öğretmen Bilişim Ağı'nda (ÖBA) ise farklı alanlarda eğitimler sunulmaktadır. Hayat boyu öğrenme kapsamında faaliyetlerini sürdüren halk eğitimi merkezlerindeki kursların dijital ortama aktarılarak tüm vatandaşlara açılabilmesi amacıyla Halk Eğitimi Merkezleri Bilişim Ağı (HEMBA) oluşturulmuştur.

Bu bölümde; Bakanlığın teknolojik alt yapısı ile bu kapsamda yapılan düzenleme ve çalışmalara yer verilmiştir.

5.1. DİJİTAL EĞİTİM PLATFORMLARI

5.1.1. Eğitim Bilişim Ağı

Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış sosyal eğitim platformudur. Her düzeydeki öğrencinin ücretsiz olarak yararlanması amacıyla hazırlanmıştır. EBA, öğretmen ve öğrencilere daha iyi hizmet verebilmek amacıyla, gelişen teknolojiyle uyumlu şekilde sürekli olarak yenilenmektedir. Bu doğrultuda 08.09.2015 ve 01.12.2016 tarihlerinde yayınlanan EBA sürümlerinin çok daha ötesinde kabiliyetler içeren yeni EBA sürümü 02.09.2019 tarihinde devreye alınmıştır. Geliştirilen bu son sürüm kapsamında, öğretmen ve öğrencilerin beklentilerini karşılamak üzere yapılan geliştirmeler teknolojiye son yenilikler ile harmanlanarak sisteme yansıtılmıştır. Bu yeniliklerle kullanıcılara kişiselleştirilmiş bir öğrenme ortamı da sunan EBA, pandemiyle birlikte okullarda yüz yüze eğitime ara verilmesiyle başlatılan uzaktan eğitim sürecinin yürütüldüğü bir platform olmuştur. Uzaktan eğitimin başladığı 23 Mart 2020'den 18 Haziran 2021 tarihine kadar 23.769.308.322 kez ziyaret edilen EBA, 2020 yılında eğitim kategorisinde dünyada en çok ziyaret edilen eğitim sitesi ünvanına sahip olmuştur.

Mobil uygulamalar aracılığıyla EBA kullanımı için operatörlerle yapılan anlaşma gereği içeriklere ücretsiz erişim imkânı sağlanmaktadır. Uzaktan eğitim süresince bu erişim imkânı Turkcell ve Vodafone tarafından 6 GB'a Türk Telekom tarafından ise 8 GB'a yükseltilmiştir. Ayrıca Pttcell, Teknosacell, Bimcell ve Vestelcell kullanıcılarına da 8 GB'a kadar ücretsiz erişim imkânı sunulmaktadır. 2019-2020 eğitim öğretim yılında basılarak tüm öğretmen ve öğrencilerimize ücretsiz olarak dağıtılacak ders kitapları arka kapaklarına, EBA'nın ilgili alanına yönlendirme sağlayacak kare kodların ve EBA tanıtımı için hazırlanan tasarımın yerleştirilmesi sağlanmıştır. EBA'nın ilgili ders alanına yönlendirilmek üzere her ders için kare kod üretimi yapılmıştır. 2019 yılında başlayan bu çalışma her eğitim öğretim yılında devam ettirilmiştir. Öğrenciler kitaplarının içindeki ve kapaklarındaki kare kodlar sayesinde dijital eğitim içeriklerine de kolayca ulaşabilmektedir.

EBA'da okullarda okutulan 1.900'den fazla ders ve 70.000'in üzerinde zengin, güvenilir ve etkileşimli içerikler bulunmaktadır. Derslerin her biri için ayrı bir alan bulunmaktadır. Burada ders seviyesinde; ders kitapları, yardımcı kaynaklar, etkileşimli kitaplar, uygulamalar ve testler sunulmakta, ayrıca bunların yanı sıra konu ve kazanımlara eşleştirilmiş videolu veya etkileşimli anlatımlar, alıştırmalar, özetler, infografikler, proje dokümanları, öğretmenlere özel içerikler gibi çok sayıda ve farklı türde içerik de yer almaktadır.

EBA'da 6.000'den fazla kitap 250.000'den fazla soru öğretmen ve öğrencilere sunulmaktadır. Ayrıca, bu ders içeriklerinin yanı sıra öğretmen, öğrenci ve velilerin kişisel gelişimlerine ve eğlenceli zaman geçirmelerine katkı sağlayacak içeriklere ulaşabileceği bir kütüphane alanı da bulunmaktadır. Burada da farklı kategorilerde, çizgi filmler, okuma kitapları, oyunlar, belgeseller, röportajlar ve dergiler gibi binlerce içerik mevcuttur. Bunlara ek olarak sürekli yeni dijital içeriklerin de eklendiği EBA platformundan tüm TRT EBA yayınlarının kazanımlarla eşlenerek dersler alanında yayınlanması sağlanmaktadır. TRT EBA kanalları için hazırlanan içeriklere işaret dili desteği sağlanmaktadır. Ayrıca 675 adet içeriğinde sesli betimlenmesi yapılmıştır ve platformda yayınlanmaktadır.

5.1.2. Öğretmen Bilişim Ağı

Öğretmenlerin e-Devlet ve MEBBİS şifreleriyle giriş yaparak meslekî gelişimlerine katkı sağlayacak eğitimleri alabilmeleri, okul düzeyinde ihtiyaçları doğrultusunda planlanan, uygulamaya dönük meslekî gelişim çalışmalarını içeren ve öğretmenler arası iş birliğinin artırılarak okulların gelişiminin desteklenmesini hedefleyen Meslekî Gelişim Toplulukları (MGT) programlarını görebilmeleri ve başvuru yapabilmeleri, başarısı ya da uygulamalarıyla ön plana çıkan eğitim kurumlarının sahip olduğu tecrübe ve bilginin diğer eğitim kurumları ile paylaşılması amacıyla düzenlenen öğretmen/yönetici ziyaret programlarının yer aldığı Öğretmen-Yönetici Hareketlilik Programlarını görebilmeleri ve başvuru yapabilmeleri gibi amaçlarla meslekî gelişim için bir buluşma noktası olarak Öğretmen Bilişim Ağı (ÖBA) 24.01.2022 tarihinde kullanıma sunulmuştur. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde (KKTC) görevli öğretmenlerin de ÖBA'dan faydalanabilmesi için gerekli entegrasyon çalışmaları yapılarak hizmete sunulmuştur. Öğretmenlik Kariyer Basamakları kapsamında alınması gereken meslekî gelişime yönelik eğitim programlarının da sunulduğu ÖBA'dan 1.036.669 kişi 12.266.984 eğitimi, Temmuz 2023 itibariyle tamamlamıştır.

5.1.3. Halk Eğitimi Merkezleri Bilişim Ağı

Bakanlığımızın yaygın eğitim kapsamında faaliyetlerini sürdüren halk eğitimi merkezlerindeki kursların dijital ortama aktarılarak Balkanlar öncelikli olmak üzere Avrupa'daki tüm vatandaşlarımıza da açılması hedefiyle Halk Eğitimi Merkezleri Bilişim Ağı (HEMBA) geliştirilerek 06.05.2023 tarihinde hizmete sunulmuştur. HEMBA üzerinden 2023 yılı itibariyle 106 adet kurs programının uzaktan öğretimi gerçekleştirilmiştir.

5.1.4. Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi

Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH), Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'ın inisiyatifi ile başlatılmış dünyanın en büyük ölçekli eğitim reformu projesidir.

FATİH Projesi; eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak, okullarımızdaki teknolojiyi geliştirmek, çağın eğitim teknolojileri ekosisteminden öğrenci ve öğretmenin en üst düzeyde faydalanması amacıyla 2011 yılında Kamu Yatırım Programına dâhil edilerek başlatılmıştır.

Her sınıfa etkileşimli tahta kurulması, donanım altyapısının hazırlanması, her okula yüksek hızlı internet verilmesi, bilişim teknolojisine dair diğer donanımın öğrenme-öğretme sürecinde etkin kullanılması amacıyla yürütülen FATİH Projesi devam etmektedir.

2011 yılından bu yana FATİH Projesi'nde yapılan çalışmalar ve sunulan hizmetler aşağıda belirtilmiştir;

- FATİH Projesi kapsamında bugüne kadar toplamda 21.573 okulda 1.241.940 data ucu ve ağ altyapısı kurulumu gerçekleştirilmiştir. Gelinen bu noktanın aşamaları şöyledir:
 - Pilot çalışmalar kapsamında: 155 okulda 14.360 adet data ucu ve 4.689 adet kablosuz erişim cihazı kurulmuştur.
 - FAZ-1 kapsamında: 3.189 okulda 293.994 adet data ucu ve 72.071 adet kablosuz erişim cihazı kurulmuştur.
 - FAZ-2 kapsamında: 11.758 okulda 706.725 adet data ucu ve 249.086 adet kablosuz erişim cihazı kurulmuştur.
 - FAZ-2,5 kapsamında: FAZ 2 ikinci aşamasında 1.445 okulda 69.736 data ucu ve 4.512 adet kablosuz erişim cihazı kurulumu gerçekleştirilmiştir.
 - Faz-3 kapsamında: 5026 okulda 155.419 data ucu ve 10.789 adet kablosuz erişim cihazı kurulumu gerçekleştirilmiştir.
- Yetkisiz kişilerin okullardaki kablosuz internet hizmetine bağlanmalarının engellemesi amacıyla yaklaşık 10.000 okulda tüm kablosuz cihazların EBA ile entegrasi sağlanarak kimlik doğrulama çalışması başlatılmıştır. Bu kapsamda MEB kablosuz internet hizmetine idareci, öğretmen ve öğrenci dışındaki kişilerin erişimi engellenmiştir.
- Ağ Altyapısı bulunan ve herhangi bir garanti sürecinde olmayan 7.000 okulun 2020-2023 yılları arasında işletme ve onarım hizmetleri, hizmet alımı yoluyla yerine getirilmiştir. Bakım Onarım hizmeti sözleşmesi 19.06.2023 tarihinde tamamlandığından dolayı idare tarafından garantisi biten 7.000 okul daha dâhil edilerek 14.000 okulda arıza çözümü ve işletmeye ilişkin teknik şartname hazırlanmaya başlanmıştır.
- 7.000 okul bakım ve işletme sözleşmesi kapsamında yüklenici tarafından FATİH Projesi'ndeki envanterlerin kaydının tutulması ve arızaların tek bir sistem üzerinden yönetilebilmesi için FATİHPYS: FATİH Projesi'ndeki envanterlerin kaydının tutulması ve arızaların tek bir sistem üzerinden yönetilebilmesi için oluşturulan yazılım sistemi . adında bir yazılım sistemi oluşturularak 2021 yılı başı itibariyle kullanıma alınmıştır. Aradan geçen süre içerisinde Bakanlığımızın güncel ihtiyaçları da dikkate alınarak geliştirilerek son halini almıştır.
- Kablolü erişim imkânı bulunmayan 4.133 okul için TÜRK SAT ile 06.07.2010 tarihli Data Aktarımları için Uydu İletim Sözleşmesi ve 10.12.2012 tarihinde ek sözleşme ile okullarda kurulan uydu sistemlerinin bakımı için 02.11.2011 tarihinde VSAT HUB ve Terminal İşletme Sözleşmesi imzalanmıştır.
- TÜRK SAT Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme A.Ş. ile Bakanlığımız arasında 01.01.2019 tarihinde "Okullara Uydu Üzerinden İnternet ve Teknik Destek Hizmeti Sözleşmesi" imzalanmıştır. İmzalanan sözleşme 21.09.2021 tarihinde revize edilmiştir. Hâlihazırda yaklaşık 2.000 okulumuza uydu üzerinden İnternet hizmeti sağlanmaktadır.
- Yaklaşık 2.800 okulumuza GSM operatörleri aracılığıyla mobil şebeke üzerinden internet erişimi sağlanmıştır. Türk Telekomünikasyon AŞ ve Millî Eğitim Bakanlığı arasında 26.01.2015 tarihinde "Eğitimde FATİH Projesi İş Birliği Protokolü", 2017'de ek protokol, 2019'da ise revize protokol imzalanmıştır.
- Protokol ile ağ altyapı ve etkileşimli tahta kurulumu tamamlanan okullardan, bugüne kadar toplamda 14.400 civarında okulun VPN erişimleri sağlanmış, 1.650 kadar okulun ise erişimi çeşitli sebeplerle iptal edilmiştir. Halihazırda yaklaşık 12.750 aktif VPN kullanıcısı okulumuz bulunmaktadır.

FATİH Projesi kapsamında bugüne kadar toplamda 34.549 okulda 559.691 derslikte etkileşimli tahta kurulumu tamamlanmıştır. Kurulumu tamamlanmış olan ve tedarik süreçleri devam eden etkileşimli tahta kurulumları aşamaları aşağıda belirtilmiştir;

- FAZ-1 kapsamında: Ocak 2012 tarihinde 3.657 okulda 84.921 adet etkileşimli tahta kurulmuştur.
- FAZ-2 kapsamında: Ocak 2014 tarihinde 18.330 okulda 347.367 adet etkileşimli tahta kurulmuştur.
- Faz-3 kapsamında: Eylül 2019 tarihinde 16.703 adet etkileşimli tahtanın kurulumu tamamlanmıştır.
- 17.04.2020 tarihinde 18.000 adet etkileşimli tahta alımı yapılarak kurulumları tamamlanmıştır.
- PİKTES tarafından 8.000 adet etkileşimli tahta alım ihalesi 05.06.2020 tarihinde yapılmış, toplam 8.700 adet etkileşimli tahtanın kurulumu tamamlanmıştır.
- 02.03.2021 tarihinde 28.000 adet etkileşimli tahta alım ihalesi yapılmış, iş artışı ile birlikte toplam 28.500 adet etkileşimli tahtanın kurulumu tamamlanmıştır.
- 18.500 adedi PİKTES (1 Kısım), 50.000 (2. Kısım 15.000-3. Kısım 35.000) adedi genel bütçeden tedarik edilecek olan toplam 68.500 adet etkileşimli tahta alım ihalesi yapılmış 1. Kısım 18.500 adet etkileşimli tahtanın kurulumları tamamlanmıştır.
- 18.000 adet etkileşimli tahta alım ihalesi yapılarak 05.08.2022 tarihinde yapılmış, iş artışı ile birlikte toplam 23.000 adet etkileşimli tahtanın kurulumu tamamlanmıştır. 15.000 adet etkileşimli tahta alım ihalesi yapılarak 31.01.2023 tarihinde yapılmış, ürünlerin teslim ve kurulumları 30.07.2023 tarihinde tamamlanmıştır. 17.05.2023 tarihinde 45.000 adet etkileşimli tahta alım ihalesi yapılmıştır. 2023 yılı Kasım ayında teslim ve kurulumlarının tamamlanması hedeflenmektedir.

5.2. BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ SINIFLARI

Eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak ve okullarımızdaki teknolojiyi iyileştirmek amacıyla bilişim teknolojileri araçlarının öğrenme-öğretme sürecinde daha fazla duyu organına hitap edilecek şekilde, eğitim-öğretim süreçlerinde etkin kullanımı için 2011 yılında FATİH Projesi kapsamında okullarımıza toplamda 1.841 adet BT Laboratuvarı kurulmuştur. Bu laboratuvarlardan 420 adedine üç boyutlu yazıcı teslimatı yapılmıştır. Bu doğrultuda laboratuvarların ağ altyapısı kurularak laboratuvarlara 24.000 adet masaüstü bilgisayar seti ile öğretmen, öğrenci masaları ve sandalyeleri teslim edilmiş ve kurulumları tamamlanmıştır.

2003 yılına kadar okullarımızda az sayıda bilgisayar var iken 2003-2014 yılları arasında 952.648 bilgisayar gönderilmiş, 41.405 okulumuza ADLS bağlantısı yapılmış, 29.519 okulumuza ise Bilişim Teknoloji sınıfları kurulmuştur.

Tablo 38'de 81 ilde yer alan Bilişim Teknolojileri laboratuvar sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 38. İllere Göre Bilişim Teknolojileri Laboratuvar Sayıları

İL	1841 Bilişim Teknolojileri (BT) Laboratuvarları Dağılımı	İL	1841 Bilişim Teknolojileri (BT) Laboratuvarları Dağılımı
ADANA	44	KAHRAMANMARAŞ	32
ADİYAMAN	19	KARABÜK	11
AFYONKARAHİSAR	18	KARAMAN	8
AĞRI	10	KARS	11
AKSARAY	10	KASTAMONU	9
AMASYA	7	KAYSERİ	38
ANKARA	84	KIRIKKALE	6
ANTALYA	30	KIRKLARELİ	7
ARDAHAN	7	KIRŞEHİR	6
ARTVİN	7	KİLİS	35
AYDIN	15	KOCAELİ	30
BALIKESİR	17	KONYA	55
BARTIN	7	KÜTAHYA	10
BATMAN	13	MALATYA	15
BAYBURT	5	MANİSA	20
BİLECİK	9	MARDİN	22
BİNGÖL	11	MERSİN	57
BİTLİS	9	MUĞLA	18
BOLU	9	MUŞ	15
BURDUR	9	NEVŞEHİR	11
BURSA	47	NİĞDE	10
ÇANAKKALE	14	ORDU	17
ÇANKIRI	7	OSMANİYE	18
ÇORUM	16	RİZE	10
DENİZLİ	14	SAKARYA	23
DİYARBAKIR	29	SAMSUN	33
DÜZCE	16	SİİRT	14
EDİRNE	11	SİNOP	5
ELAZIĞ	13	SİVAS	18
ERZİNCAN	11	ŞANLIURFA	112
ERZURUM	28	ŞIRNAK	4
ESKİŞEHİR	17	TEKİRDAĞ	21
GAZİANTEP	75	TOKAT	16
GİRESUN	12	TRABZON	25
GÜMÜŞHANE	6	TUNCELİ	4
HAKKÂRİ	15	UŞAK	12
HATAY	87	VAN	31
IĞDIR	8	YALOVA	8
ISPARTA	8	YOZGAT	13
İSTANBUL	205	ZONGULDAK	14
İZMİR	38		

5.3. E-DÖNÜŞÜM

Teknolojik yeniliklerin hızla artması, eğitimde de teknoloji kullanımını zorunlu hâle getirmiştir. Bu doğrultuda ülkemiz de dünyadaki gelişmeleri takip ederek eğitimde teknoloji kullanımı noktasında yoğun bir çaba sarf etmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı enformasyon teknolojilerini eğitim ve öğretimin tüm alanlarında kullanmaktadır.

5.3.1. Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurum Standartları

Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Standartları Sistemi ülke genelinde tüm resmî okul öncesi eğitim kurumları, ilkokullar, ortaokullar, imam hatip ortaokulları ve yatılı bölge ortaokullarında çocuklara yönelik sunulan her türlü eğitim hizmetine ilişkin verilerin toplanması, analiz edilmesi, değerlendirilmesi ve sonuçların iyileştirici çalışmalarda kullanılması amacıyla geliştirilmiş bir sistemdir. Bu sistemden elde edilen veriler okulu izleme, değerlendirme, destekleme, geliştirme ve okula rehberlik etmenin bir aracı olarak kullanılmaktadır. Kurum Standartları Analitikleri; okul, ilçe, il ve merkezî düzey için sistem üzerinden otomatik olarak hazırlanmakta olup her düzeyde tanımlanmış yetkililerin kullanımına açıktır.

5.3.2. Millî Eğitim Bakanlığı İletişim Merkezi

Millî Eğitim Bakanlığı İletişim Merkezi (MEBİM), kurulduğu 2012 yılından bu yana Bakanlığımızın bütün görev alanlarında öğrenci, veli, öğretmen ve diğer vatandaşlarımızdan, çağrı yoluyla gelen 22 milyon 200 binden fazla bilgi edinme, soru, talep, görüş/öneri, uygulama desteği ve idari konulardaki başvuruyu cevaplamıştır. Vatandaşlarımızdan gelen çağrılarının %91,1'i İletişim Merkezi tarafından görüşme esnasında cevaplanmış, inceleme ve araştırma gerektiren konular ile görüş/öneri olarak değerlendirilecek başvurular Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatlarına yönlendirilmiştir. Vatandaşlarımız tarafından yapılan başvuruların %80,2'si bilgi edinme, %4,2'si görüş/öneri, %6,5'i talep, %7,8'i uygulama desteği ve %1,3'ü de idari konular ana başlıklarında gerçekleşmiştir.

İdari konular ile görüş öneri kapsamındaki başvurular 72 saat (3 iş günü) içerisinde cevaplanmak üzere ilgisine göre Bakanlığımız birimlerine iletilmekte; başvurulara verilen cevaplar İletişim Merkezimizden dış arama yapılarak vatandaşlarımız ile paylaşılmaktadır. Arzu eden vatandaşlarımız kendilerine verilen cevapları e-Devlet üzerinden de görüntüleyebilmektedir.

Öğretmenlerimiz; İletişim Merkezimiz aracılığıyla, yer değiştirme işlemleri, maaş, ek ders ücretleri, meslekî çalışmalar, eğitim ve öğretim ödeneği, özlük işlemleri, sosyal tesis ve lojman kullanımı, yurt dışı görevlendirmeleri gibi konularda; öğretmen adayları ise ilk atama süreçleri, kadro talepleri gibi Bakanlığın görev alanındaki bütün konularda bilgi sahibi olabilmektedirler.

Örgün eğitim çağı dışına çıkan ve yaygın eğitim kurumlarında eğitimine devam eden Türkiye veya yurt dışı programlarına kayıtlı öğrenciler; yeni kayıt, kayıt yenileme, sınav iş ve işlemleri, ücret iadeleri, mezuniyet iş ve işlemleri ve sistem üzerinden yapılabilecek bilgi güncellemeleri konularında da hizmet alabilirken örgün eğitim kapsamındaki öğrenci ve veliler de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumları mevzuatı, öğrencilerin kayıt işlemleri, öğrencilerin sınıf geçme ve devam durumları, nakil iş ve işlemleri, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitim ve rehberlik süreçleri, BİLSEM sınavları, özel okul sınavları, parasız yatılılık

ve bursluluk sınavı, liselere geçiş sınavı, e-Okul veli bilgilendirme ve 8383 mobil bilgi servisi kullanımı, ders kitapları içerikleri dağıtımı ve temini, okul aile birlikleri, sosyal etkinlikler, taşınabilir eğitim, okul, derslik ve eğitim ve öğretim materyalleri eksiklikleri, fiziki altyapı talepleri, okul kantinlerindeki ürün satışı ve denetimi, destekleme ve yetiştirme kursları, yurt ve pansiyonlarda barınma iş ve işlemleri, denklik işlemleri, FATİH Projesi, EBA sistemi, öğretmen ihtiyacı, öğretmen memnuniyeti, resmî tatiller ve Bakanlığın projeleri konularında da bilgi alabilmektedir. Vatandaşlar da Bakanlık mevzuatı, Bakanlıkça yapılan motorlu taşıt sürücü kursları, protokol sınavları, yeterlilik sınavları, ünvan değişikliği ve görevde yükselme sınavları, yabancı hükümet burs işlemleri, yaygın eğitim kursları, sertifika programları, özel okul açma/kapatma işlemleri, kurs açma ve kapatma işlemleri, kurum çalışma usul ve esasları gibi konularda danışmanlık hizmeti alabilmektedir. İletişim Merkezimizde günlük ortalama 9 bin 700 vatandaşımıza hizmet verilmektedir. Vatandaşlarımıza 444 0 632 numaralı telefondan 7 gün 24 saat kesintisiz hizmet verilmekte olup merkezde 280 kişi görev yapmaktadır.

5.3.3. Doküman Yönetim Sistemi

Bakanlığımızda e-Devlet dönüşümünün vazgeçilmez bir parçası olan Doküman Yönetim Sistemi (DYS) 01.10.2012 tarihinde Bakanlığımız Merkez Teşkilatı birimlerinde faaliyete geçirilmiştir. 2013 yılı Mart ayından itibaren 81 il millî eğitim müdürlüğünde kullanılmaya başlanmıştır. 2014 yılında yurt çapında ilçe millî eğitim müdürlüklerinin tamamı sisteme dâhil edilmiştir. Bugüne kadar, 72 eğitim müşavirliği ve eğitim ataşeliği temsilciliği DYS kapsamına alınmıştır. 2016 yılında resmî okul ve kurumlara DYS'nin yaygınlaştırılması çalışmaları başlatılmıştır. 2017 yılında bu süreç tamamlanmış ve tüm Türkiye'de yaklaşık 52 bin okul/kurum ve 110.000 kullanıcı sisteme dâhil edilmiştir. Bu yaygınlaştırma hamlelerine ek olarak 2022 yılında, e-Devlet dönüşümüne destek olmak, kurum harcamalarında tasarruf sağlamak, bürokratik işlemleri azaltmak, kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla 2022-2023 eğitim ve öğretim yılı itibarıyla DYS tüm öğretmenlerimizin kullanımına açılmıştır. Böylelikle DYS kullanıcı sayısı yaklaşık 1 milyon 110 bine, DYS kullanan toplam okul/kurum sayısı ise yaklaşık 54 bine ulaşmıştır. Bunlara ek olarak, 2017 yılında evrak sorgulama ve dilekçe doğrulama işlemlerinin yapıldığı "evraksorgu.meb.gov.tr" sitesi bütünüyle güncellenmiş olup, erişilebilir ve mobil cihazlar için uyumlu olarak yeni arayüzü ile DYS'de kayıtlı olan evrak ve dilekçelerin sorgulanması ve doğrulanması için hizmet vermeye başlamıştır. 2019 yılında DYS web ortamına aktarılarak DYSWEB projesi faaliyete geçirilmiştir.

DYS ile posta, kâğıt, toner, zarf ve gerekli donanım giderleri büyük ölçüde ortadan kalkmıştır. 2022 yılı verilerine göre; sistemde aylık ortalama 8,6 milyon evrak üretilmekte olup; sistemde saklanan evrak, ekleri ve versiyonlarının toplam sayısı 717 milyonu geçmiştir. Toplam belge boyutu ise 77 TB'ye ulaşmıştır.

5.3.4. Engelsiz DYS Projesi

Engelsiz DYS proje ismiyle, görme engelli bakanlık personellerinin DYS kullanabilmesi amacıyla 2016 ve 2017 yılları arasında yaklaşık bir yıl süreyle, geniş kapsamlı olarak erişilebilirlik çalışmaları yapılmıştır. Engelsiz DYS Projesi Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD) ve Türkiye Bilişim Vakfı tarafından düzenlenen 14.eTr (e-Türkiye) yarışmasında özel ödüle layık görülmüştür.

5.3.5. Kayıtlı Elektronik Posta

2017 yılında Bakanlığın Kayıtlı Elektronik Posta (KEP) adresi almasıyla KEP-DYS entegrasyon çalışmaları başlamıştır. KEP, e-posta gönderim ve alımına dair kanıtların oluşturulup saklandığı hukuken geçerli olan, kurum ve kuruluşlar arası elektronik posta iletim sistemidir. KEP resmî yazışmaların elektronik ortamda mevzuata uygun ve teknik olarak güvenli bir şekilde yapılmasına olanak sağlamaktadır.

5.3.6. Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi

2018 yılında yayınlanan Elektronik Tebligat Yönetmeliği gereğince, elektronik tebligat işlemlerini yürütmek amacıyla, PTT A.Ş. tarafından kurulan, işletilen ve güvenliği sağlanan bir sistemdir. Kurum, kuruluş ve tüzel kişilerin tebligat iletiminde kullanılan bu sistem aracılığıyla üzerinden gelen tebligatlar DYS ortamına aktararak Bakanlığımız içerisinde ilgili birimlere iletimi gerçekleştirilmektedir.

5.3.7. MEB Mobil Bilgi Servisi

MEB Mobil Bilgi Servisi, Bakanlığımız ve GSM operatörleri arasında imzalanan protokol gereği; öğrenci ve öğrenci velilerine e-Okul sisteminde üretilen öğrenci bilgileri, açık öğretim okulları öğrencilerinin kayıt yenileme tarihleri, sınav tarihleri, sınav sonuç bilgileri, mezun öğrencilerin diploma duyuruları, kredi sorgulama, her türlü merkezi sistem sınavları, sınav tarihleri, sınav giriş yeri bilgileri, sınav sonuç bilgileri, kazandığı okul, kayıt olduğu okul ile kaydının silindiği okul bilgisi gibi Bakanlığın belirlediği bilgileri mobil ortama mesajla aktarma, öğrenci ve velilerin istedikleri bilgilere mobil ortamdan mesaj bedeli ödemek şartıyla sorgulama yaparak ve/veya servise üye olarak erişim imkânı sağlamaya yönelik hizmetleri yerine getirmek için Bakanlığımız adına 8383 Mobil Bilgi Servisi kurulmuştur. İlk kullanımından bugüne kadar servisten 12.206.086 kişi yararlanmıştır.

5.3.8. e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi

e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi, Bakanlığımıza bağlı resmî, özel ve yurt dışında bulunan tüm örgün ilköğretim, ortaöğretim öğrencileri ve bağımsız anaokullarını kapsamakta olup öğrencilerle ilgili bütün iş ve işlemlerin elektronik ortamda yapılmasına yönelik okul yönetim bilgi sistemidir. Örgün eğitimde bir öğrencinin okula kaydından başlayıp, mezuniyetine kadar olan süreçte, öğrencinin eğitim ve öğretim hayatı içerisindeki tüm bilgilerinin sistematik ve fonksiyonel olarak tutulduğu elektronik bir sistemdir. e-Okul Sistemi; e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi ve e-Okul Veli Bilgilendirme Sistemi şeklinde çalışmaktadır.

Öğretmenler, okul idareleri, il-ilçe milli eğitim müdürlükleri, genel müdürlükler ve Bakanlık yöneticileri tarafından yetkilendirme seviyelerine göre kullanılmakta olup 1.1 milyondan fazla aktif kullanıcısı bulunmaktadır.

5.3.9. e-Okul Sosyal Etkinlik Modülü

Öğrencilerin toplumsal faaliyetlere ve sosyal sorumluluk projelerine katılımının kayıt altına alınması, belgelendirilmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesi için e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi içerisinde “Sosyal Etkinlik Modülü” oluşturulmuştur. Modülde sosyal etkinlikler; bilimsel, kültürel, sportif, sanatsal etkinlikler ve toplum hizmeti çalışmaları olmak üzere 5 ana tema altında tasarlanmıştır.

5.3.10. e-Denklik Modülü

Yurt içinde milletlerarası ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki özel öğretim kurumları ve büyükelçilikler tarafından açılmış okullara ait öğrenim belgesi ve diplomaların, yurt dışında ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarından alınan öğrenim belgesi ve diplomaların, yurt dışında uzaktan öğretim yoluyla alınan ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki öğrenim belgesi ve diplomaların denklik işlemlerinin elektronik ortamda yürütüldüğü ve bilgilerin muhafaza edildiği sistemdir.

5.3.11. Millî Eğitim Bakanlığı Coğrafi Bilgi Sistemi

Eğitimde veriye dayalı yönetim anlayışını benimsemiş, bu anlayıştan hareketle, mekânsal verinin toplanması ve yönetimi noktasında Millî Eğitim Bakanlığı Coğrafi Bilgi Sistemini (MEB CBS) hayata geçirmiştir.

Bakanlığımız kullanımındaki taşınmazlara ait konum, imar planı, mülkiyet bilgileri ve aktif kullanımdaki binalara ait temel bilgiler (yapım yılı, derslik sayısı, kat adedi, taban alanı vb.) “Coğrafi Bilgi Sistemi” ile elektronik ortama taşınarak Bakanlık bilgi sistemlerinin konumsal altyapısı oluşturulmuştur. Bu kapsamda 44.709 eğitim alanı, 198.277 eğitim parseli ve 133.074 bina kayıt altına alınmıştır. MEB CBS ile mekâna dayalı nesnel analiz yöntemlerinden faydalanılmakta ve Bakanlığımız yatırım bütçesini daha etkin kullanmaya yönelik planlamalar yapılabilmektedir. Daha etkin bütçe planlamalarıyla eğitim altyapımız, derslik başına düşen öğrenci sayısını azaltma ve tam gün eğitime geçme hedefleri doğrultusunda güçlendirilmektedir. Gelişen teknolojide, bilgiye erişimin hızlandırılması, sisteme anlık erişimin sağlanması ve saha çalışmalarında da sistemden faydalanılabilmesi amacıyla uygulamanın mobil versiyonunun geliştirilmesi planlanmaktadır.

5.3.12. e-Sınav Sistemi

e-Sınav Sistemi Motorlu Taşıt Sürücüler Kursu (MTSK) teorik sınavlarında 81 ilde 314 farklı merkezde 372 salonda kullanılmaktadır. Böylece MTSK sınavlarının yazılı olarak yapılması sonlandırılarak sınav maliyeti asgariye indirilirken sınav güvenliği üst düzeye çıkarılmıştır.

Salon sayılarının artmasıyla birlikte MTSK'nin yanında, Kalfalık, Ustalık ve Usta Öğreticilik Teorik Sınavları, Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğünün Amatör Telsizcilik Sertifika Sınavları ve Kültür Bakanlığının Görevde Yükselme Sınavları da e-Sınav salonunda yapılmaya başlanmıştır.

01 Ocak 2022-17 Ekim 2022'ye kadar ülke genelinde 106.942 e-Sınav oturumu gerçekleştirilmiş ve 2.155.827 aday sınava alınmış, söz konusu sınavlarda toplam 431.401 kişi görevlendirilmiştir. Hâlihazırda ülke genelinde bir oturumda aynı anda 7.240 adayın sınavı gerçekleştirilebilmektedir.

5.3.13. e-Personel Modülü

e-Personel Modülü ile SGK Hizmet Takip Programı (HİTAP) sisteminin entegrasyonu tamamlanmış ve modül aktif olarak kullanılmaya başlanmıştır. e-Personel Modülünde personelin Akademik Lisansüstü Eğitim Sınavı (ALES) ve Yabancı Dil Sınavı (YDS) sonuçlarının Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) Bilgi Sistemi ile entegrasyonu çalışmaları tamamlanmıştır.

5.3.14. Taşımalı Öğrenci Modülü

Öğrenci Taşıma Uygulaması kapsamında taşınan ilköğretim, ortaöğretim öğrencileri ve özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin/kursiyerlerin okula erişiminin sağlanması ile ilgili iş ve işlemlerin takibi amacıyla Taşımalı Öğrenci Modülü geliştirilmiştir. Söz konusu modül ile taşıma ve yemek hizmet alım ihalelerine yönelik planlamalar yapılmakta, ihalelerde kullanılacak yaklaşık maliyetler hesaplanmakta ve girilen ihale sonuç bilgileri doğrultusunda puantaj girişleri yapılabilmekte ve hak ediş ödemelerine esas teşkil edecek tahakkuklar takip edilebilmektedir.

5.3.15. e-Yaygın Sistemi

e-Yaygın Sistemi ile Bakanlığımıza bağlı hayat boyu öğrenme kurumları tarafından sürdürülen kurs, seminer ve diğer tüm faaliyetlere ilişkin iş ve işlemlerin verilerinin tutulduğu ayrıca kursun planlanmasından belge basımına kadar olan tüm sürecin elektronik ortamda yürütüldüğü sistemdir.

5.3.16. Açık Öğretim Öğrencileri İçin Mobil Uygulama

Açık Öğretim Okulları İçin Mobil Uygulama ile öğrenciler Açık Öğretim Okulları Bilgi Yönetim Sisteminde yaptıkları tüm işlemleri (okulu tarafından gönderilen mesajları takip etmek, dönem bilgileri ile ders ve kredi bilgilerini öğrenmek, ders seçim işlemlerini yapmak, sınav sonuçları ve sınav yerlerini görüntülemek) mobil uygulama üzerinde yapabilmektedirler.

5.3.17. e-Özel Otomasyon Sistemi

e-Özel Otomasyon Sistemi; özel öğretim kursları, mezunlara yönelik bilim grubu programları uygulayan temel liseler, özel hizmet içi eğitim merkezleri, belediyelerle iş birliği kapsamında açılan destek kursları, sosyal etkinlik merkezleri, uzaktan öğretim kursları ve diğer çeşitli kursların iş ve işlemlerinin yürütüldüğü yazılım sistemidir.

5.3.18. Özel Barınma Hizmetleri Modülü

Ortaokul ve Ortaöğretim Kurumları Özel Barınma Hizmetleri Yönetmeliği doğrultusunda kurum bilgileri, öğrenci, ücret, devamsızlık, kurum taahhütname bilgilerinin yer aldığı barınma hizmetlerine ilişkin iş ve işlemler, Bakanlık MEBBİS sisteminde yer alan Özel Barınma Hizmetleri Modülü üzerinden yürütülmektedir.

5.3.19. e-Mesem Modülü

Meslekî Eğitim Merkezi Programı uygulayan meslekî ve teknik ortaöğretim okullarına devam eden öğrencilerin iş ve işlemleri e-Mesem Modülü üzerinden yürütülmektedir. Öğrenci kayıt olduğu andan itibaren meslek hastalıkları, iş kazalarına karşı sigortası ile maaşı başlar, öğrenim süresi boyunca devam eder.

5.3.20. e-Burs Modülü

Öğrencilerimizin burs işlemleri e-Burs Modülü üzerinden yapılmaktadır. Öğrenci, veli ve okul yöneticilerinin e-Burs Modülü üzerinden burs ödeme bilgilerine erişimlerinin sağlanması için e-Okul sistemi, e-Burs Modülünde öğrenci, veli ve okul yöneticilerinin bilgi edinmesi amacı ile hizmete açılmıştır.

5.3.21. e-Kurs Modülü

Öğrencilerimizin destekleme ve yetiştirme kursu işlemleri e-Kurs Modülü üzerinden yapılmaktadır. E-kurs, MEB'in ücretli kurs imkânına erişemeyen ortaokul ve lise öğrencileri ile mezunları için başlattığı ücretsiz DYK'ye başvurmak amacıyla kullanılan sistemdir.

5.3.22. e-Pansiyon Modülü

e-Pansiyon Modülü üzerinde geliştirilen izleme değerlendirme formu ile pansiyonlu okulların izleme değerlendirme verileri elektronik ortamda kayıt altına alınmaktadır.

5.3.23. Yurtdışı Teşkilatı Modülü

Yurtdışı Teşkilatı Modülü, yurt dışı teşkilatının iş ve işlemlerine yönelik izleme ve değerlendirme faaliyetlerinin yürütülebilmesi ve güncel veriye erişimin artırılmasına yönelik kurulan sistemdir. Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu marifetiyle yurt dışında görevlendirilen öğretmenlerin ders verdikleri kurumlar, haftalık ders saatleri, ders programları ve öğrenci sayılarının yanı sıra ülke bilgi notlarının hazırlanmasında faydalanılacak güncel bilgiler yer almaktadır. Halihazırda Bakanlığımız yurt dışı temsilcilikleri tarafından hazırlanan üç aylık dönem raporlarının dijital ortamda oluşturulmasına yönelik pilot uygulama modül aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

5.3.24. Yurtdışı Görev Takip Modülü

Bakanlığımız Merkez Teşkilatı personelinin katıldığı yurt dışı görevleri sonrasında görev raporlarının takibi ve raporların ilgili birimlerle paylaşılması, birimler arası koordinasyonun artırılması amacıyla kurulan sistemdir. Modül, görev onaylarının sisteme aktarılması, görevlerin gerçekleşme durumunun takibi, görev raporlarının ilgili birimlerle paylaşılması ve görevlere ilişkin istatistiki verilerin oluşturulmasını kapsamaktadır.

5.3.25. Kardeş Okul Modülü

Kardeş Okul Modülü, kardeş okul uygulamaları kapsamında kardeş okul eşleştirmelerinin, protokol metinlerinin ve etkinlik/faaliyet raporlarının takip edildiği modüldür. Protokol kapsamında kardeş okul ilişkisi devam eden resmî ve özel okullar ile yurt dışındaki okulların eşleşmesi sistem üzerinden gerçekleştirilmiştir.

5.3.26. Uluslararası Anlaşmalar Modülü

Uluslararası Anlaşmalar Modülü eğitim alanında imzalanan uluslararası anlaşmaların imza öncesi ve sonrası süreçlerinin takip edildiği modüldür. Bakanlığımız yurtdışı teşkilatı personelinin görev yaptıkları ülkeler ile eğitim alanında imzalanan anlaşmalara modül üzerinden erişim imkanı verilmiştir.

5.3.27. Resmî Burslu Öğrenci Sistemi

Resmî Burslu Öğrenci Sistemi (REBUS) 1416 sayılı Kanun kapsamında yükseköğrenim görmek üzere yurt dışına gönderilen öğrencilerin iş ve işlemlerinin elektronik ortamda yürütülmesi amacıyla geliştirilmiş bir projedir. 2014 yılından itibaren burslu öğrenciler tarafından aktif olarak kullanılmaya başlanan REBUS, burs programı paydaşlarının da erişimine açılmıştır. Ayrıca yüksek lisans ve doktora kabul mektubu, tez önerisi, öğrenim planı ve akademik gelişim raporunun incelenmesi gibi iş ve işlemler bu sistem üzerinden yapılmaya başlanmış olup resmî burslu öğrencilerin burs ve diğer giderleri de REBUS üzerinden takip edilmektedir. Eğitim ataşeliği ve müşavirlikleri ile adına öğrenci gönderilen kurum ve kuruluşlarındaki koordinatörler ve danışmanlar da sisteme erişim sağlayabilmektedir. Ayrıca öğrencilere yapılan burs ödemesi, okul ücreti ve diğer tüm harcamalar REBUS sisteminde öğrencilerin masraf bilgilerine kayıt edilerek hem öğrenci hem de Bakanlık tarafından takip edilebilmektedir.

5.3.28. e-Konferans Sistemi

e-Konferans Sistemi, eğitim alacak personelin mekândan bağımsız olarak bilgilendirmeye ulaşabilmesi ve zamandan tasarruf sağlaması amacıyla kullanılmaktadır.

5.3.29. e-Talep Modülü

e-Talep Modülü, okul ve kurumların donatım teçhizat ihtiyaçlarının elektronik ortamından girişini sağlayan üretilen okul malzemelerinin tahsisinin yapıldığı ve stokların takip edildiği platform olarak düzenlenen modüldür.

5.3.30. Ödenek Takip Modülü

Ödenek Takip Modülü, il/ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurumların cari ödeneklerinin elektronik ortamda talep edildiği ve değerlendirme yapıldığı modüldür.

5.3.31. İl Eğitim Denetmen ve Denetmen Yardımcılarına Ait Yolluk Bilgileri Giriş Modülü

Eğitim Müfettiş ve müfettiş yardımcılarının (eski eğitim denetmen ve denetmen yardımcıları) geçici görev yolluk ödemelerine ilişkin modül oluşturulmuştur.

5.3.32. MEB’de Öğren Uzaktan Eğitim Platformu

MEB’de Öğren Uzaktan Eğitim Platformu, İl MEBBİS yöneticilerince yüklenen eğitim videoları ile kullanıcıların zaman ve mekândan bağımsız olarak, internet üzerinden görsel ve işitsel bilgisayar eğitimi alabildikleri uzaktan eğitim platformudur.

5.3.33. Okul ve Kurumlara Yakacak (Kömür) Dağıtımı

2022-2023 eğitim ve öğretim yılı için Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü ile Bakanlığımız arasında imzalanan “Yerli Linyit Teminine İlişkin Protokol” kapsamında Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumlara 388.000 ton kömür dağıtımını başlamıştır.

5.3.34. Kurumsal İnternet Sitesi Projesi

Bakanlığımıza bağlı tüm kurumların kurumsal bir web sitesine sahip olması için ortak tasarım çalışması yapılmıştır. Çalışmanın amacı, tüm kurumlarımızın güncel WEB standartlarına uygun geliştirilmiş tasarımları kullanan internet sitesine sahip olmalarını sağlamaktır.

5.3.35. Türkiye’de Eğitimin Finansmanı ve Eğitim Harcamaları Bilgi Yönetim Sistemi

Türkiye’de Eğitimin Finansmanı ve Eğitim Harcamaları Bilgi Yönetim Sistemi Projesi (TEFBİS) ile il, ilçe ve okullar düzeyinde, okulların kaynak türlerine göre gelir ve gider envanterleri, öğrenciye yapılan eğitim harcamaları gerçek ve güncel verilerle elektronik ortamda tespit edilerek eğitime sağlanan kaynakların etkin ve verimli kullanılması, ekonomik yatırımlara dönüştürülmesine ilişkin verilerin alınması ve raporlanması sağlanmaktadır.

5.3.36. Öğrenci - Öğretmen Destek Sistemi

Öğrenci-Öğretmen Destek Sistemi (ÖDS) öğrencilere bireyselleşmiş eğitim, öğretmenlere ise öğrencilerini izleme imkânı sunarak akademik başarıyı arttırmayı ve uzmanlarca filtrelenmiş içeriklerle bu alandaki ihtiyaçların giderilmesini amaçlamaktadır. ÖDS ile eğitimde fırsat eşitliğine büyük katkı sağlanmaktadır.

6. BÖLÜM

HAYAT BOYU ÖĞRENME

Örgün eğitimin yanında tüm vatandaşlara erişebilmenin etkin bir yolu olan yaygın eğitimde de önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Bu kapsamda Türkiye'nin tüm il ve ilçelerinde resmî 1001 halk eğitimi merkezi ve 31 olgunlaşma enstitüsü olmak üzere toplam 1.031 yaygın eğitim kurumu ile faaliyetlere devam edilmektedir. Ayrıca Açık Öğretim Ortaokulu, Açık Öğretim Lisesi, Meslekî Açık Öğretim Lisesi, Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi ile Meslekî ve Teknik Açık Öğretim Okulu olmak üzere 5 açık öğretim okulu bulunmaktadır. Bireylerin eğitim ihtiyaçları ve talepleri, bilim ve teknolojideki gelişimleri dikkate alarak 75 alanda 1.168'i genel, 2.608'i mesleki ve teknik olmak üzere toplam 3.776 yaygın eğitim kurs programlarıyla her zaman, her yerde, herkes için eğitim olanağı sunulmaktadır.

Bu bölümde; bireylerin bilgi, beceri, ilgi ve yeterliliklerini geliştirmek amacıyla hayat boyu eğitim kapsamında Millî Eğitim Bakanlığında yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

6.1. HAYAT BOYU ÖĞRENME FAALİYETLERİ

Hayat boyu öğrenme, okullar ile sınırlı kalmayan; evde, işte, hayatın her alanında gerçekleşebilen; öğrenmenin yaş, sosyal, ekonomik statü ve eğitim seviyesine bakılmaksızın, herhangi bir engel olmadan sürdürülebileceğini gösteren temel kavramlardan biridir.

Hayat boyu öğrenme alanındaki nihai hedefi, farklı öğrenim ve yaş seviyelerindeki bireylerin istihdam edilebilirliklerini ve sosyo-kültürel gelişimlerini sağlamak amacıyla bilgi, beceri ve yeterliliklerini geliştirerek, öğrenmeye erişimlerini artırarak, öğrenen bireyden, öğrenen topluma ve öğrenen Türkiye'ye doğru bir dönüşümü gerçekleştirmektir. Bu hedefe ulaşmak için; hayat boyu öğrenme alanında beşerî, malî, fizikî ve teknolojik kapasitenin güçlendirilmesi ve hizmet kalitesinin artırılması; hayat boyu öğrenme fırsatlarının ve sunumunun artırılması çalışmalarına devam edilmektedir.

Vatandaşlarımızın kişisel, toplumsal, sosyal ve istihdam ile ilişkili bir yaklaşımla bilgi, beceri, ilgi ve yeterliliklerini geliştirmek amacıyla Halk eğitimi merkezlerinden yararlanılmaktadır. 2022 yılında hayat boyu öğrenme kurumlarında 13.584.328 vatandaşa hizmet verilerek en yüksek kursiyer sayısına ulaşılmıştır.

2003 yılı ve öncesinde kursiyer verileri halk eğitimi merkezleri kayıt defterlerinde tutulurken 2008 yılında HEM Otomasyon Sistemine, ardından da 2014 yılında sistemin iyileştirilmesiyle e-Yaygın Sistemine geçirilmiştir. Halk eğitimi merkezlerinin tüm kurs/kursiyer iş ve işlemleri elektronik ortamda takip edilmektedir.

8 Eylül 2008 tarihinde başlatılan Ana-Kız Okuldayız Kampanyası 2011 yılında Sayın Emine Erdoğan'ın himayelerinde Okuma Yazma Seferberliğine dönüştürülerek bugün hâlâ devam etmektedir. 2013 yılına kadar 3.000.000 vatandaşımız seferberlik kapsamında okur yazar hale gelmiştir.

2003-2008 yılları arasında 321 olan program sayısı 2023 yılında 3.776 ulaşmıştır.

2017-2018 yılları arasında Açık Öğretim Okulları öğrencilerine yönelik 20 kitap, Açık Öğretim Lisesi öğrencilerine yönelik 80 kitap yazımı tamamlanmıştır.

2003-2023 yılları arasında afet, göç ve acil durumlarla ilgili ulusal ve uluslararası iş birlikleri kapsamında; UNICEF işbirliğinde 2001 yılında hazırlanan psikososyal destek programları uygulanmaya başlamıştır. 2016 yılında başlatılan Suriyeli gönüllü eğitici teşvik programı 2021 yılında sonlandırılmıştır. UNICEF işbirliği ile Suriyeli öğrenci sayısına göre geçici eğitim merkezlerinin bulunduğu 21 ilde 829.854 öğrenciye nakit desteği sağlanmıştır.

6 Eylül 2019 tarih ve 2019/15 sayılı Genelge ile yoğunlaştırılmış Türkçe eğitiminin verildiği uyum sınıfları oluşturulmuştur.

UNICEF okullardaki hijyen ortamının sağlanmasına destek olmak amacıyla yabancı uyruklu öğrencilerin yoğun olarak öğrenim gördüğü 1.254 okul/kuruma 2021-2022 eğitim öğretim yılında 20.525.761 TL nakit desteği yapılmıştır.

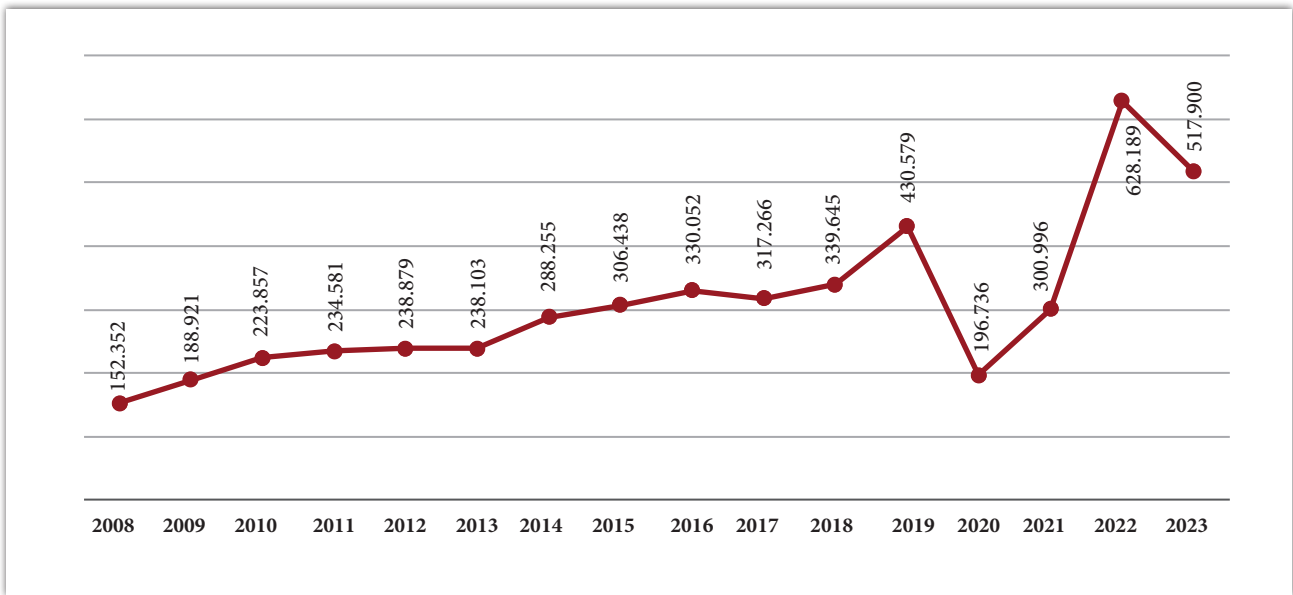
2020-2023 yılları arasında açık öğretim liselerine ait ortak derslere yönelik tamamlanan dijital içerikler EBA platformu üzerinden öğrencilerimizin kullanımına sunulmuştur. Bu kapsamda 1.743 video, 1.478 etkileşimli içerik, 4.383 alıştırma sorusu üretilmiş ve EBA’ da yayımlanmıştır. 2022 yılında açılan Halk Eğitimi Merkezi Bilişim Ağı (HEMBA) üzerinden 2023 yılı itibarıyla 106 adet kurs programının uzaktan öğretimi gerçekleştirilmiştir. 2017 yılından 2023 yılına kadar uzaktan öğrenmeye yönelik geliştirilen dijital içerik sayıları Tablo 39’da gösterilmiştir.

Tablo 39. Dijital Materyal Sayıları (2017-2023)

YIL	Açık Öğretim Lisesi	Açık Öğretim Okulları	TOPLAM
2017	17.631.503	1.191.349	18.822.852
2018	20.505.100	2.759.587	23.264.687
2019	13.091.116	2.224.042	15.315.158
2020	10.999.904	2.380.514	13.380.418
2021	4.616.501	757.819	5.374.320
2022	3.707.394	865.846	4.573.240
2023	4.264.741	907.485	5.172.226

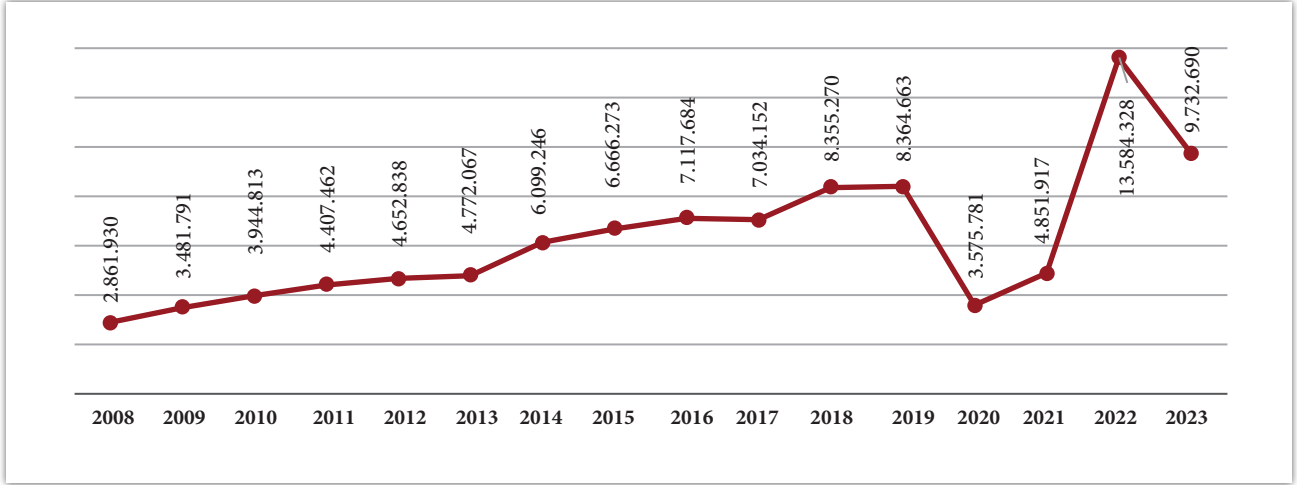
Grafik 11’e göre; 2008 yılında 152.352 kurs açılırken 2023 yılında açılan kurs sayısı 517.900’e ulaşmıştır.

Grafik 11. Yıllara Göre Kurs Sayıları (2008-2023)

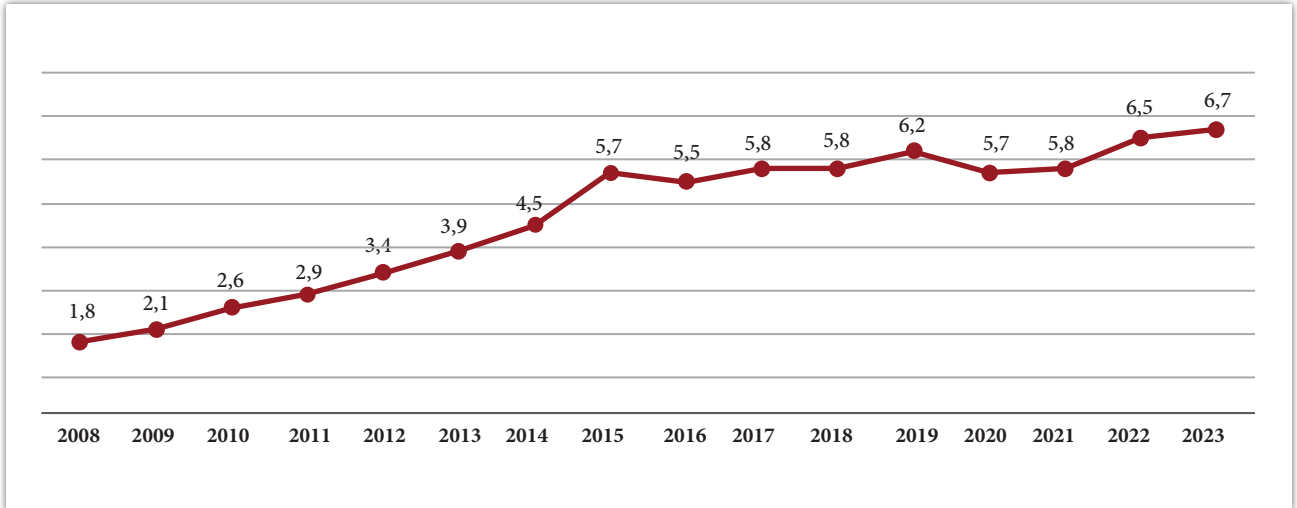
Grafik 12'ye göre 2008 yılında 2.861.930 kursiyer hayat boyu eğitim faaliyetlerinden yararlanırken bu sayı 2023 yılı itibari ile 9.732.690'a yükselmiştir.

Grafik 12. Yıllara Göre Kursiyer Sayıları (2008-2023)

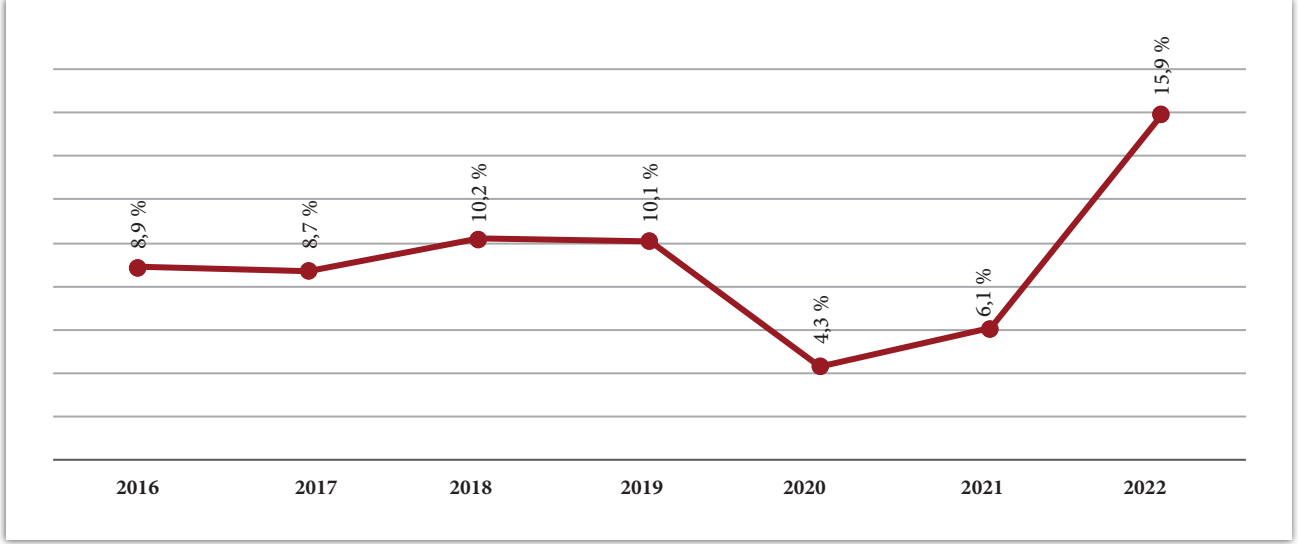
Grafik 13'te 2008-2023 yılları arasında katılım oranları gösterilmektedir. Hayat boyu öğrenmeye katılım oranı 2008 yılında %1,8 iken 2023 yılında bu oran % 6,7'ye ulaşmıştır.

Grafik 13. Yıllara Göre Türkiye Hayat Boyu Öğrenmeye Katılım Oranları (EUROSTAT verisi) (2008-2023)

Grafik 14'te hayat boyu öğrenme kurumları yararlanma oranlarına yer verilmiştir. 2020 yılında Covid 19 salgınının etkisiyle kursların resmî olarak kapatılması kurslardan yararlanma oranlarını da etkilemiştir. 2020 yılında hayat boyu öğrenmeye katılım oranı Grafik 14'te de görüldüğü gibi %4,3 olarak hesaplanmıştır.

Grafik 14. Yıllara Göre Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yararlanma Oranı (2016-2022)

Tablo 40'da yıllara göre resmî-özel ayrımında yaygın eğitim kurum, öğrenci, öğretmen ve derslik sayıları verilmiştir.

Tablo 40. Resmî-Özel Ayrımında Yaygın Eğitim Kurum, Öğrenci, Öğretmen ve Derslik Sayıları (2002-2023)

YILLAR	RESMÎ				ÖZEL				TOPLAM			
	Kurum	Kursiyer*	Öğretmen	Derslik	Kurum	Kursiyer*	Öğretmen	Derslik	Kurum	Kursiyer*	Öğretmen	Derslik
2002-2003	1.965	1.563.492	13.163		5.216	1.475.490	33.084		7.181	3.038.982	46.247	
2003-2004	1.856	1.441.466	12.286		6.099	1.437.925	39.099		7.955	2.879.391	51.385	
2004-2005	1.956	1.607.803	11.900		6.688	1.843.712	45.850		8.644	3.451.515	57.750	
2005-2006	1.984	1.770.088	11.839		7.646	2.116.550	57.691		9.630	3.886.638	69.530	
2006-2007	1.833	2.141.389	10.190		8.743	2.367.175	69.180		10.576	4.508.564	79.370	
2007-2008	1.856	2.366.968	9.861	5.830	10.008	2.750.655	77.424	70.139	11.864	5.117.623	87.285	75.969
2008-2009	2.077	2.717.288	10.775	6.077	10.936	3.047.880	83.918	77.793	13.013	5.765.168	94.693	83.870
2009-2010	2.165	3.856.465	10.602	5.721	11.274	3.205.964	82.374	77.987	13.439	7.062.429	92.976	83.708
2010-2011	2.065	4.127.139	13.939	6.248	11.387	3.659.164	88.090	81.211	13.452	7.786.303	102.029	87.459
2011-2012	2.078	4.911.750	14.241	6.532	11.660	3.612.777	91.528	85.140	13.738	8.524.527	105.769	91.672

2012-2013	1.614	4.755.501	14.214	6.576	12.118	3.316.007	97.060	78.964	13.732	8.071.508	111.274	85.540
2013-2014	1.624	4.851.435	14.665	8.354	12.296	3.640.518	95.011	78.233	13.920	8.491.953	109.676	86.587
2014-2015	1.636	6.667.164	16.035	9.063	12.103	3.241.122	84.799	94.746	13.739	9.908.286	100.834	103.809
2015-2016	1.657	5.582.076	19.722	8.666	10.537	3.118.500	51.132	61.176	12.194	8.700.576	70.854	69.842
2016-2017	1.363	7.690.081	15.712	7.490	11.374	2.174.068	57.338	68.318	12.737	9.864.149	73.050	75.808
2017-2018	1.397	6.882.837	13.954	6.884	13.635	2.205.148	62.055	85.687	15.032	9.087.985	76.009	92.571
2018-2019	1.427	8.244.635	15.149	6.987	14.252	2.539.329	67.975	92.126	15.679	10.783.964	83.124	99.113
2019-2020	1.460	8.328.830	15.161	7.114	15.348	2.629.529	69.980	102.843	16.808	10.958.359	85.141	109.957
2020-2021	1.477	6.775.728	15.470	7.595	16.615	2.475.049	77.272	115.505	18.092	9.250.777	92.742	123.100
2021-2022	1.675	3.421.931	16.220	8.209	17.950	2.873.597	84.658	124.235	19.625	6.295.528	100.878	132.444
2022-2023	1.727	11.620.333	16.381	8.811	18.776	3.122.891	87.972	125.712	20.503	14.743.224	104.353	134.523

*Yaygın eğitim kursiyer bilgileri, biten eğitim ve öğretim yılı itibarıyla alınmaktadır.

2003 yılında 889 olan halk eğitimi merkezi sayısı 2023 yılında 1.001 ulaşmıştır.

2012 yılında 15 olan olgunlaşma enstitüsü sayısı 2023 yılında 31 ulaşmıştır.

2003 ile 2023 yılları arasında toplam 168 halk eğitimi merkezi ve 18 meslekî eğitimi merkezi yatırım programına alınmıştır.

2003 ile 2023 yılları arasında 149 halk eğitimi merkezi ve 17 meslekî eğitimi merkezinin inşaatı tamamlanmıştır.

19 halk eğitimi merkezi ile 1 meslekî eğitimi merkezinin inşaatı halen devam etmektedir.

2003-2023 yılları arasında hayat boyu öğrenme kurumlarında görevli öğretmenlere yönelik düzenlenen 666 hizmetiçi eğitim etkinliğinden 45.191 öğretmen yararlanmıştır. Öğretmen dışındaki personele yönelik düzenlenen 380 hizmetiçi eğitim etkinliğinden 31.386 personel yararlanmıştır.

7. BÖLÜM

DİĞER ÇALIŞMALAR

Eğitim gibi dinamik ve sürekli yenilenmeyi gerektiren bir alanda kalitenin artırılması, kamu kurum ve kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının, toplumun tüm kesimlerinin ve uluslararası iş birliklerinin sağlanması ile mümkündür. Bu bölümde; Bakanlığımız politikalarına uyumlu olarak ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan iş birliklerine ilişkin çalışmalara yer verilmiştir.

7.1. PROJELER

7.1.1. Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı Projeleri

Bakanlığımız çeşitli uluslararası kuruluşlarla iş birliği yapmakta ve yaptığı anlaşmalar neticesinde aldığı fonlarla eğitim sistemimizin kalitesinin iyileştirilmesine yönelik birçok proje yürütmektedir. Avrupa Birliği hibe fonları kapsamında 2002-2007 yılları arasında Bakanlığımızda; Avrupa Birliği'nin Akdeniz stratejisine mali destek sağlama amacı gütmekte ve bu çerçevede, Akdeniz ülkelerinin ekonomik ve sosyal reformlarına eşlik etmek üzere teknik ve mali destek imkânları (MEDA Programı) kapsamında toplam bütçe büyüklüğü 247.000.000 dolar olan üç proje yürütülmüştür. Bu projeler; Temel Eğitime Destek Programı (TEDP), Meslekî Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi (MEGEP), Meslekî ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu (MTEM) projeleridir.

2007-2013 döneminde Katılım Öncesi Mali Yardım Programına (IPA-I) geçilmiş ve toplam bütçe büyüklüğü 167.495.000 dolar olan on beş proje yürütülmüştür. 2014-2020 yıllarını kapsayan IPA-II döneminde ise toplam bütçe büyüklüğü 85.400.649 dolar olan altı proje yürütülmüştür. 2021-2027 yıllarını kapsayan IPA-III döneminde ise bütçe büyüklüğü 21.977.758 dolar olan dört projenin uygulama sürecinin başlaması için çalışmalar devam etmektedir.

2016 yılından bu yana Bakanlığımız ile UNICEF arasında bütçe büyüklüğü 46.936.219 dolar olan tamamı hibe olan 33 proje uygulanmıştır.

Bunun yanı sıra, Dünya Bankası başta olmak üzere çeşitli uluslararası kuruluşlardan krediler alınmıştır.

Temel Eğitimde Kalitenin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında; temel eğitim kurumlarında kalitenin güçlendirilmesi amacıyla temel düzeyde olması beklenen; yönetim, planlama, denetim, öğrenme süreçleri, materyal ve fiziki yapı vb. standartların belirlenerek var olan okul öncesi ve ilköğretim kurum standartları güncellenmiştir.

2.100 kadının evde çocuk bakımı kursuna katılarak istihdam edilme olasılıklarının artırılması amacıyla ilgili çalışmalar yürütülmüştür. Kurum temelli okul öncesi eğitim hizmetlerini destekleyici nitelikte, yerel aktörlerin sürece dâhil olduğu, ücretsiz ve esnek "Toplum Temelli Erken Çocukluk Hizmeti Modelleri" geliştirilmiştir. Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) ile yapılan "Program İş Birliği Anlaşması" kapsamında okul öncesi eğitimde kalite standartları ve ölçme araçları geliştirilmiştir. Okul öncesi eğitim kurumlarının donatım ihtiyaçları karşılanmıştır.

Su Elçileri Eğitim ve Farkındalık Artırma Teknik Destek Projesi 2017 yılında Konya Kapalı Havzası, Batı Akdeniz ve Doğu Karadeniz Havzaları 19 pilot ilde okul çağındaki çocuklarda çevre koruma ve suyun akılcı bir şekilde kullanılmasına yönelik bilincin kazandırılması, su kaynaklarının korunması ve etkili kullanımı için bilinç uyandırılması amacıyla uygulanmıştır. 39 bölümlük “Su Elçileri” çizgi filmi çekilmiş olup TRT Çocuk kanalında yayınlanmıştır.

Engeli Olan Çocuklar için Kapsayıcı Erken Çocukluk Eğitimi Projesi ile kaliteli kapsayıcı eğitim sağlanması yoluyla engeli olan çocukların (3-7 yaş arası), erken çocukluk eğitimine ve ilkokul 1. sınıfa erişimlerini artırmak amaçlanmıştır. 2020 tarihinde sona eren proje kapsamında 3-4 yaş, 5-6 yaş ve 6-7 yaş gruplarının her biri için Çocuk Etkinlik Kitap setleri, Öğretmen Etkinlik El Kitabı ve Öykü Kitabı (38 adet) setleri geliştirilmiş ve pilot okullarda öğrenim gören toplamda 32.000 öğrenciye dağıtımı sağlanmıştır. Engeli olan çocukların haklarına ilişkin ailelerin ve toplumun bilinçlendirilmesi ve farkındalığın artırılması amacıyla 6 pilot ilde toplamda 12 adet farkındalık artırma semineri düzenlenmiş ve yaklaşık 16.000 veliye ulaşılmıştır. Engeli olan çocukların maruz kaldığı psikolojik veya sosyal dışlanmanın ortadan kaldırılması ve ailelerin, bakıcıların ve toplumun genel anlamda engeli olan çocukların haklarına ilişkin bilgilendirilmesi amacıyla, müdahaleleri tanımlayan bir “Toplum Müdahale Kılavuzu” hazırlanmıştır. Engeli olan çocuklar ve tipik gelişim gösteren akranlarının beraber oynayabileceği oyunlar geliştirilerek ve farkındalık artırma faaliyetleri kapsamında her bir pilot ilde bu oyunların oynandığı “Çocuk Şenlikleri” düzenlenmiştir. 143 öğretmene “eğitici öğretmen” eğitimleri verilmiş ve bu öğretmenler aracılığıyla 1250 öğretmene mahalli hizmet içi eğitim aracılığıyla ulaşılmıştır. Proje görünürlük faaliyetleri kapsamında 6 adet kısa film çekilmiştir ve kamu spotu çekimi yapılmıştır.

Erken Çocukluk Eğitiminde Kalite ve Erişimin Arttırılması Projesi ile dezavantajlı çocuklar başta olmak üzere tüm çocukların erken çocukluk eğitimi hizmetlerine erişiminin ve sunulan eğitimin kalitesinin arttırılması amaçlanmıştır. 2020 yılında başlanan proje toplamda 20 ilde uygulanmıştır. Erken Çocukluk Eğitimi (EÇE) hizmetlerine sınırlı veya hiç erişimi olmayan en dezavantajlı topluluklardaki 0-6 yaş aralığındaki çocuklar ve onların ebeveynler/bakıcıları ile okul öncesi öğretmenleri, okul müdürleri ve diğer EÇE hizmet sağlayıcılarına yönelik olarak oluşturulan projenin süresi 36 aydır. Yaz Anaokulu Modeli ile 1.000 set yaz anaokulu eğitim seti dağıtılmış ve 305 öğretmene eğitim verilmiştir. Gezici Öğretmen Modeli ile 65 öğretmene eğitim verilmiş ve 870 set depremden etkilenen bölgedeki çadır kent, konteyner kent ve okullara dağıtılmıştır. Belediye bünyesindeki 40 ana sınıfına mobilya ve materyal desteği sağlanmış, öğretmenlere de eğitim verilmiştir. Oyun odaları için “Oyun Grupları Modeli” geliştirilerek 100 adet oyun odasına eğitim ve materyal desteği sağlanmıştır. Ev Temelli Erken Çocukluk Bakım ve Eğitimi Modeli’nin yaygınlaştırılması amacıyla eğitime erişimi olmayan 5.000 çocuğa Oyun Sandığı Eğitim Seti temin edilmiş ve öğretmenlerin düzenli ziyaretleri ile çocuklara eğitim vermeleri sağlanmıştır. 25 ilde 660 derslikli 330 konteyner ana sınıfı kurulumu yapılarak fiziksel alan ihtiyacı olan bölgelerde ihtiyaçlar giderilmiş ve eğitim öğretime hazır hâle getirilmiştir. Çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak 3 yaş için “Tohum”, 4 yaş için “Tomurcuk” ve 5 yaş için “Kozalak” adlı etkinlik kitabı setleri geliştirilmiştir. Her bir gelişim alanı için öğretmen kılavuz kitapları geliştirilmiş ve Aile Eğitimi Rehberi hazırlanmış, 36 adet öykü kitabı geliştirilmiştir. Güncellenen programa ilişkin eğitici eğitimi alan 81 ilden 1.100 öğretmen; 6.000 öğretmene eğitim vermiştir. Proje faaliyetlerinden yaklaşık 100.000 çocuk faydalanmıştır.

Okul Öncesi Eğitimin Güçlendirilmesi Projesi ile MEB kurumları, kamu kurumları, belediyeler ve sivil toplum kuruluşlarının kapasitesi ile toplum temelli modeller ve ortaklıkların geliştirilmesi yoluyla dezavantajlı çocuklar ve aileleri için kaliteli gündüz çocuk bakım ve okul öncesi eğitim hizmetlerinin geliştirilmesi ve oluşturulması amaçlanmıştır. Ulusal ölçekte uygulanan tüm okul öncesi öğretim programı güncellenmiştir. Ülke genelinde 600 öğretmen Okul Öncesi Eğitim Programı Eğitici Eğitimi'ni tamamlamıştır. Yaklaşık 5.500 öğretmene şelale eğitimleri verilmiştir. 400 müdür ve 250 il eğitim denetmenine “okul öncesi eğitim programı” ile ilgili bilgilendirme toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Temel Eğitim Kurumlarında Demokrasi Kültürünün Güçlendirilmesi Projesi ile temel eğitim kurumlarında demokratik yetkinlikleri artırma, demokratik okul kültürünü teşvik etme, toplumda demokratik yetkinlikler ile insan hakları ve demokrasiye ilişkin farkındalıkların artırılması amaçlanmıştır. Proje ile temel eğitim kurumlarına devam eden öğrencilerin yanı sıra okullarda görev yapan tüm personel ve ailelerin de sürece dâhil edilmesiyle toplum genelinde demokratik kültür uygulamalarının güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Proje kapsamında 240 eğitici öğretmenine iki modül halinde eğitim verilmiş, bu öğretmenler aracılığıyla yaklaşık 3.000 öğretmene de hizmet içi eğitim verilmiştir. Proje kapsamında 48.500 öğrenciye ulaşılmıştır.

7.1.2. Diğer Projeler

Akademik Başarı Farklarının İncelenmesi; MEB, UNICEF ve OECD iş birliği ile yürütülen çalışma ile öğrenci başarılarının gözden geçirilerek öğrencilerin başarı farklarının türü, boyutu, zaman içindeki eğilimlerin tanımlanmasıyla birlikte başarı farklarının önlenmesi ve azaltılması için etkili eğitim politikalarının tanımlanması hedeflenmiştir.

Okul Dışı Kalmış Çocuklar Çalışması; MEB ve UNICEF iş birliğinde yürütülen çalışma ile okul dışı kalmış ve okulu erken bırakma riski taşıyan çocukların ihtiyaçlarına cevap verecek müdahale modellerinin geliştirilmesinin yanı sıra mevcut modellerin uyarlanmasına katkıda bulunması hedeflenmiştir.

K12 Ulusal Beceri Geliştirme Programı; K12 Ulusal Beceri Haritasının oluşturulmasının ardından öğretmenlere temel başvuru kaynağı olacak Ulusal Beceri Kılavuzları ile öğretmen ve öğrencilerin faydasını gözetecek biçimde hazırlanmıştır. Program, okul öncesinden başlayarak ortaöğretimi de kapsayan kesintisiz bir eğitim sürecine destek olacak ve ulusal beceri ağı oluşturulacaktır.

Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenliği Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi ve Aday Öğretmenlik Programlarının Güçlendirilmesi ve Kapsayıcılık Açısından Yeniden Yapılandırılması Projesi; UNICEF, YÖK ve MEB iş birliği ile yürütülen proje ile okul öncesi ve sınıf öğretmenliği lisans programlarıyla birlikte aday öğretmenlik programlarının da güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

Temel Eğitimde 10.000 Okul Projesi On Birinci Kalkınma Planı ve 2022 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programında yer alan hedefler doğrultusunda; okullarımız arasındaki farklılıkların azaltılması, eğitimde fırsat eşitliğinin güçlendirilmesi ve eğitimde kalitenin artırılması Bakanlığımızca öncelikli hedefler olarak belirlenmiştir. Çok kapsamlı ve geniş çaplı hedefleri olan bu proje ile başta erken çocukluk eğitiminin yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır. Çalışmalar sonucunda 2022 yılı sonuna kadar 3 yaş grubundaki okullaşma

oranının yüzde 14'ten yüzde 50'ye, 4 yaşındaki okullaşma oranının yüzde 35'ten yüzde 70'lere, 5 yaşındaki okullaşma oranının ise yüzde 78'den yüzde 100'e çıkarılması hedeflenmiştir. Proje ile yeni okulların inşa edilmesi, yeni dersliklerin açılması, eğitim ortamlarının iyileştirilmesi, erken çocukluk eğitiminin yaygınlaştırılması, eğitime erişim imkânlarının artırılması, öğretmenlerin meslekî gelişimlerinin desteklenmesi, teknolojik olanaklar ve eğitim altyapısının güçlendirilmesi, belirlenen okullarımızın ihtiyaçları doğrultusunda fizikî ortamlarının bakım, onarım ve donatılarının karşılanması sağlanmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı UNICEF iş birliğinde yapılan projeler aşağıda belirtilmiştir;

- Temel Eğitimde Öğrenme Kayıplarının Giderilmesi ve Öğrenmenin Güçlendirilmesi Projesi
- Deprem Bölgesinde Göreve Yeni Başlayan Öğretmenlerin Mesleğe Başlama Eğitimi
- Afet Sonrası Öğretmenlerin Psikososyal Destek Becerilerinin Geliştirilmesi
- K8 Ulusal Beceriler Kapsamında Öğrenme İhtiyaçlarının Desteklenmesi
- Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Öğretim Becerilerinin Geliştirilmesi Eğitimi Çalışması
- Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Öğretim Becerilerinin Geliştirilmesi
- Gelişim ve Öğrenme Değerlendirmesi Üzerine Öğretmen Eğitimi
- Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Süreçlerinde Öğretim Becerilerinin Geliştirilmesi
- Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenliği Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi ve Aday Öğretmenlik Programlarının Güçlendirilmesi ve Kapsayıcılık Açısından Yeniden Yapılandırılması
- Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Kapsayıcı Eğitim Bağlamında Uzaktan Eğitim Süreçlerinde Tasarım ve Yönetim Becerilerinin Geliştirilmesi
- OECD-UNICEF Öğrenci Başarılarının İncelenmesi Projesi
- UNICEF Tarafından Sağlanacak Prefabrik (Modüler) Okullar İçin Alt Yapı Ödenek Talebi
- Afet Öncesinden Sonrasına Eğitim Projesi
- Temel Eğitim Matematik Materyallerinin Dijitalleştirilmesi
- Sürdürülebilir Yaşam İçin Eğitim
- RAM Okul Projesi
- Dijital Özel Eğitim Projesi
- Psikososyal Destek Projesi
- Erken Çocukluk Döneminde Özel Eğitim Hizmetlerinin Güçlendirilmesi Projesi
- İlkokullarda Yetiştirme Programı
- Temel Eğitimde Kalitenin Güçlendirilmesi Projesi
- Zorlayıcı Yaşam Olaylarında Psikoeğitim Projesi
- Engeli Olan Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitimi ve İlkokulda Değerlendirme Çerçevesi Geliştirilmesi Projesi
- Öğretmen Eğitimi Dijital Ekosistemi Projesi

- Harmanlanmış Ortamlarda Temel Okuryazarlık ve Becerilerinin Geliştirilmesi üzerine Öğretmen Eğitimi
- Engeli Olan Çocuklar için Erken Çocukluk Eğitimi Projesi
- 9. Sınıf Okula Uyum Programı
- Afet Riski Azaltma Programı
- Tasarım Beceri Atölyeleri Programı
- Bütünleşik Fizik-Kimya- Biyoloji Laboratuvarları Programı
- K-12 Beceri Çerçevesi: Türkiye Bütüncül Modeli
- Liseler İçin Akademik Destek Programı
- Öğrenme Kayıpları Telafi Programı
- Liselerde Okutulan Ortak Dersler İçin Kitap ve Materyal Geliştirme Programı
- Hızlandırılmış Eğitim Programı
- Hedef 2023 Akademik Destek Programı
- Özel Eğitim Meslek Okullarının Güçlendirilmesi Programı
- Meslekî Eğitime Kazandırma Programı
- Meslekî ve Teknik Eğitim Uygulama Platformu
- Meslekî ve Teknik Eğitim Müfredatlarının (MTAL ve MEM) Güncellenmesi Programı
- Meslekî Eğitim Seferberliği
- Deprem Müdahale Programı, Acil Yardım Malzemeleri
- Suriye Krizi Dokümantasyon Çalışması
- Okul Dışı Kalmış Çocuklar Çalışması
- EBA Merkezleri Kurulması
- Eğitim Teknolojisi Stratejisi Çalışması
- Erken Çocukluk Eğitiminde Kalite ve Erişimin Artırılması Projesi
- Suriyeli Destek Personeli Programı
- Yaşam Becerileri/Sosyal Duygusal Öğrenme Programı/Aile Katılımı
- Nakit Desteği Programları (COVID Döneminde Güvenli Okul Desteği/Deprem Sonrasında Okullara Nakit Desteği)

MEB ile sivil toplum kuruluşları iş birliğinde yürütülen çalışmalara aşağıda değinilmiştir;

Doğa Öncüleri Projesi: Temel eğitim çağındaki öğrencilerin doğayı yaşayarak, severek öğrenmesi, koruması doğadaki sorunlar için yenilikçi projeler ve teknolojik çözümler geliştirmeleri, canlı türlerini tanımaları, toplumsal değişime öncü olarak etkin rol almaları amaçlanmaktadır.

Depreme Hazır Bir Türkiye İçin Önceliğimiz Güven, Sorumluluğumuz Güvence Projesi: Deprem, depremin etkilerinden korunma ve zararlarını azaltma, farkındalık oluşturma ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması amaçlanmaktadır.

Minik Tema, Yavru Tema, Ortaokul Tema Projesi: Çocukların doğayla bağ kurmalarını sağlamak, doğada geçirdikleri zamanı artırmak, doğayı hissederek, dokunarak, koklayarak, işiterek tanıma ve yaşama fırsatı bulmalarını sağlamak amaçlanmaktadır.

Yemekte Denge Eğitim Projesi: Temel eğitim çağındaki çocukların fizyolojik ve psikolojik açıdan kaliteli ve uzun bir yaşam sürdürmeleri için yeterli ve dengeli beslenme alışkanlığı kazanmaları amaçlanmaktadır.

Dijital Kanatlar Projesi: Ülke genelinde belirlenen pilot okullarda öğrenim gören 5. 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerine yönelik yazılım (programlama ve kodlama), donanım ve üretim konularında eğitimler verilmesi ve bu sayede teknolojiyi etkin olarak kullanabilme becerilerinin kazandırılması için nitelikli ortam ve etkinliklerin planlanarak uygulanması amaçlanmaktadır.

Sağlıklı Adımlar Projesi: Okul çağındaki çocukların beslenme, sağlık ve iyi yaşam konusundaki bilincini artırmak, onları fiziksel aktiviteye teşvik etmek amaçlanmaktadır.

Şehrin Akıllı Çocukları Projesi: İlkokul öğrencilerinin trafikte güvenli davranış geliştirmeleri, geleceğin şehirlerine akıllı trafik çözümleri tasarlamaları, öğrenci, öğretmen ve velilerin farkındalık ve trafikte sorumluluk bilincini geliştirmeleri amaçlanmaktadır.

İlkokullarda Spor Dalı Eğitimi Projesi: okullarda yeterli fiziksel ve eğitsel altyapı oluşturularak öğrencilerin spor aktivitelerine erişimlerinin sağlanması, erken yaşlarda sporun çeşitli dallarıyla tanıştırılması, alana yönelik yeteneklerinin fark edilmesi ve geliştirilmesi, spor yoluyla sosyal uyumun sağlanması, özgüven ve disipline katkı sağlayarak öğrencilerin Türk Millî Eğitiminin millî, manevi, ahlaki değerlerini benimseyen, koruyan fertler olmalarını, bedensel ve sosyal bakımdan dengeli bireyler olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır.

Enerjimiz Geleceğe-Kodluyorum, Modelliyorum, Üretiyorum Projesi: Bakanlığımız ile TÜPRAŞ iş birliğinde gerçekleştirilen “Enerjimiz Geleceğe-Kodluyorum, Modelliyorum, Üretiyorum Projesi” kapsamında mühendisliğe yatkın gençler yetiştirilmesine katkı sağlamak, hızla değişen dünyaya ayak uydurabilen, hayalini üreten ve teknolojiyi üretmek için kullanan nesiller yetiştirmek ve çocuklarımızın nitelikli eğitime erişimini sağlamak için farkındalık oluşturma ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmaktadır.

Afet Eğitimi Projesi: Öğrencilerde afetler konusunda farkındalık yaratarak bilinç kazandırmak, farklı illerdeki öğrencileri bir araya getirerek dostluk bağlarını ve kardeşliği güçlendirmek, Türk Japon kültürlerini tanıtarak öğrencilerin kültürel ve sosyal gelişimlerine destek olmak ve afetler konusunda hazırlıklı yetişmelerini sağlamak amaçlanmaktadır.

Gökyüzü Çocukları Projesi: İlkokullarda STEM modeline uygun fiziki mekân yapılandırılmasını sağlamak, öğrencilerin çok yönlü gelişimlerini desteklemek, havacılık ve uzay araştırmaları ile ilgili farkındalık oluşturmak, bilgi ve deneyimlerini geliştirecek eğitim süreçlerini planlamak amaçlanmaktadır.

365 Gün Teneffüste Sağlık Projesi ile ilkokulların bahçelerinde çocuklarımızın oyun oynarken temel sağlık bilgilerini geliştirmek amaçlanmaktadır. Oyun içerikleri Sağlık Bakanlığının ve uluslararası sağlık kuruluşlarının çocuklar için sağlıklı yaşam programları ve Bakanlığımızın sağlık bilgisi ders müfredatı dikkate alınarak oluşturulmuştur.

Okul öncesi eğitim ve ilkokul çağındaki öğrencilerin sağlıklı büyüme ve gelişmelerini sağlamak amacıyla, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Bakanlığımız iş birliği ile 2011-2012 eğitim öğretim yılından itibaren Okul Sütü Programı ve 2014-2015 eğitim öğretim yılından itibaren de Okullarda Kuru Üzüm Dağıtım Programı uygulanmıştır.

Tablo 41’de 2011-2018 yılları arasında okul sütü dağıtım yapılan öğrenci sayıları verilmiştir.

Tablo 41. Okul Sütü Verileri (2011-2018)

Öğretim Yılı	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Öğrenci Sayısı	7.185.021	6.182.368	5.583.649	5.848.375	6.012.130	5.781.827	6.056.400

Okul sütünün yanında 2014 yılından 2018 yılına kadar öğrencilere okul üzümü dağıtım gerçekleştirilmiştir. Tablo 42’de 2014-2018 yılları arasında okul üzümü dağıtım yapılan öğrenci sayıları verilmiştir.

Tablo 42. Okul Üzümü Verileri (2014-2018)

Öğretim Yılı	2014-2015	2015-2016	2016-2017 1. Dönem	2016-2017 2. Dönem	2017-2018 1. Dönem	2017-2018 2. Dönem
Öğrenci Sayısı	5.952.755	6.081.649	5.715.128	5.811.917	6.032.000	6.035.648

Her iki program kapsamında her yıl yaklaşık 6 milyon öğrenciye, haftada 3 gün (pazartesi, çarşamba, cuma) 200 ml süt, haftada 2 gün (salı, perşembe) 25 gr kuru üzüm dağıtılmıştır.

Köy Yaşam Merkezi Projesi ile okulların ve bahçelerinin fiziki durumları, öğrenci ve yerleşik köy nüfusu ile çevrenin ihtiyaçları dikkate alınarak; eğitim- öğretime açılması amaçlanmaktadır. Köy halkının ihtiyaçları doğrultusunda köy halkının gelişimine dönük olarak Halk Eğitim Merkezleri bünyesinde tarım, hayvancılık, arıcılık vb. faaliyetlerin yapılması için kurslar açılmaktadır.

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi: Millî eğitimin temel ilkeleri arasında yer alan “Demokrasi Eğitimi” ilkesi çerçevesinde öğrencilere demokrasi bilincini aşlamak, yerleşik bir demokrasi, seçme, seçilme kültürünün oluşturulmasını sağlamak ve hoşgörü ve çoğulculuk bilincini geliştirmek amaçlanmaktadır. Proje gereğince her okulda bütün öğrencilerin oylarıyla seçilen üyelerden meydana gelen “okul öğrenci meclisi” oluşturulmuştur. Her ilde okul öğrenci meclisi başkanlarından oluşan “il öğrenci meclisi” ve 81 il öğrenci meclisi başkanlarından meydana gelen “Türkiye Öğrenci Meclisi”nin oluşması sağlanmıştır. Bu meclis, her yıl ulusal egemenlik haftasında TBMM Genel Kurul Salonunda toplanmış, ulusal ölçekte öğrenci ve eğitim sorunlarını ele almıştır.

PIKTES + Projesi ile yabancı çocukların, Türkiye'deki eğitime erişimlerine ve sosyal uyumlarına katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, yabancı nüfus yoğunluğu yüksek 29 proje ilinde yabancı çocuklar için örgün eğitim sisteminde (okul öncesi eğitimden ortaöğretim sonuna kadar) kayıt, okula devamlılık ve bir üst kademeye geçişi arttırma amaçlarında Millî Eğitim Bakanlığının çabalarını desteklemek de Proje'nin özel amaçları arasında yer almaktadır. 29 proje ilinde yabancı ve sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı ev sahibi topluluk çocukları için örgün eğitim sisteminin (okul öncesinden ortaöğretim sonuna kadar) erişilebilirliği artmıştır. Desteklenen eğitim kurumlarında öğrenciler (yabancı ve sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı ev sahibi topluluk) için güvenli, destekleyici ve kaliteli bir öğrenme ortamı oluşturulmuş ve sürdürülmüştür.

Kurumlar Arası Paylaşım Projesi (KUPA) ile yatılı bölge ortaokulları dâhil edilerek mâli kaynakların israfının önlenmesi, bütçe imkânları ile eğitim ortamlarının etkin ve verimli kullanımının sağlanması amaçlanmıştır.

7.1.3. Patent, Marka, Faydalı Model ve Tasarım Çalışmaları

Meslekî ve teknik eğitimde araştırma ve geliştirme ile fikri ve sınaî mülkiyet bilincinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda meslekî ve teknik eğitim kurumları tarafından patent/faydalı model/tasarım/marka olmak üzere toplam 21.208 başvuru yapılmış olup bu başvurulardan 4.319'u tescil edilmiştir. Tescili alınan 184 ürünün ticarileşmesi gerçekleşmiştir.

Türkiye genelinde 2021 yılında meslekî ve teknik eğitim kurumları tarafından 470 patent, faydalı model, tasarım ve marka başvurusu yapılmışken 2022 yılının ilk beş ayında 1.490 ürün ile başvurularda geçen yılın tüm aylarına göre 3 kattan fazla artış sağlanmıştır.

Bakanlığımız ile Türk Patent ve Marka Kurumu arasında "Eğitim İş Birliği Protokolü" imzalanarak başlayan süreçte meslekî ve teknik eğitim kurumları tarafından patent/faydalı model/tasarım/marka olmak üzere toplam 21.127 başvuru yapılmış 4.051'i tescil edilmiştir. Tescili alınan 184 ürünün de ticarileşmesi gerçekleşerek meslekî ve teknik eğitim kurumlarının döner sermayesine 200 milyonun üzerinde gelir sağlanmıştır.

Meslekî ve teknik eğitim kurumları tarafından 2019-2023 yılları arasında Faydalı Model, Marka, Patent ve Tasarım için yapılan başvuru ve tescil bilgileri Tablo 43'te verilmiştir.

Tablo 43. Meslekî ve Teknik Eğitim Kurumları Tarafından Yapılan Başvuru ve Tescil Bilgileri (2019-2023)

Yıl/ Başvuru Durumu	Faydalı Model	Marka	Patent	Tasarım	Genel Toplam
2019	84	28	49	84	245
Başvuru Yapıldı	63	8	40	40	151
Reddedildi	16	1	7	1	25
Tescil Edildi	5	19	2	43	69
2020	130	196	47	69	442
Başvuru Yapıldı	86	89	33	4	212
Reddedildi	22	9	12	4	47
Tescil Edildi	22	98	2	61	183
2021	284	135	175	103	697
Başvuru Yapıldı	181	48	133	26	388
Reddedildi	77	5	39	9	130
Tescil Edildi	26	82	3	68	179
2022	633	913	293	17020	18859
Başvuru Yapıldı	586	606	269	13605	15066
Reddedildi	37	32	8	102	179
Tescil Edildi	10	275	16	3313	3614
2023	64	32	47	741	884
Başvuru Yapıldı	64	29	46	737	876
Reddedildi	-	1	1	-	2
Tescil Edildi	-	2	-	4	6
Genel Toplam	1195	1304	611	18017	21127

SONUÇ

Bireylerin eğitim seviyesi arttıkça ülkenin siyasi, sosyal ve ekonomik gelişimi de aynı oranda artmaktadır. Erken çocukluk eğitiminden başlayarak eğitim ve öğretimin her kademesinde bütün bireylerin nitelikli eğitime eriştiği bir sistemi oluşturmak için eğitim politikaları bu doğrultuda şekillendirilmektedir. Eğitim sistemini oluşturan tüm öğelerin, birbiri ile uyumlu ve tutarlı olarak sistematik bir yapıda olması, eğitimin nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesi için önemlidir.

Teknolojinin hızlı değişimi ve dijitalleşme, salgın hastalıklar, iklim değişikliği gibi bir takım zorluk ve değişimler eğitim politikalarının sürdürülebilir olmasını ve yeni stratejiler belirlenmesini gerekli kılmaktadır. Çünkü eğitim; insanın yaşamı boyunca formal ya da informal olarak içinde olduğu deneyim ve etkileşimdir. Yüz yıl öncesinde kurulan Cumhuriyetimiz, bugün 19 milyon üzerinde öğrencisi, 1 milyonun üzerinde öğretmeni, 74 binin üzerinde eğitim kurumu ile yaklaşık 21 milyonluk bir kitleyi, dolaylı olarak da Türkiye'nin tamamını etkileyen bir aritmetiğe sahiptir.

Bütçeden eğitime ayrılan pay ve eğitim alt yapısına yapılan yatırımlar son yirmi yılda artış göstermiştir. Bunların yanı sıra öğrenci sayıları, okullaşma oranları, okul sayıları, derslik sayıları, sosyal yardımlardaki düzenlemeler ile eğitimde nicel ve nitel yönden önemli gelişmeler kaydedilmiştir.

Bu çalışmada; “Sayılarla Eğitim, Eğitimin Finansmanı ve Bütçe İmkânı, Öğretim Programları ve Eğitimin Niteliği, Sosyal Yardımlar, Teknolojik Altyapı ve Eğitimde Teknolojinin Kullanımı, Hayat Boyu Öğrenme ve Diğer Çalışmalar” başlıkları altında son yirmi yılda yaşanan gelişmeler yer almaktadır.

TÜRKİYE
YÜZYILI

100
TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN YÜZÜNCÜ YILI

EĞİTİMİN YÜZYILI

BİLGİNİN IŞIĞIYLA TÜRKİYE'NİN
100. YAŞINI AYDINLATIYORUZ

www.yuzuncuyil.gov.tr

KAYNAKLAR

Millî Eğitim Bakanlığı (2014) *Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2014-2018)*, Mayıs 2014, Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü (2015). *Türk Eğitim Sistemi ve Ortaöğretim*, Ocak 2015, Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (2017), *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri*, 2017, Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı (2018). *İzleme ve Değerlendirme Raporu*, Aralık 2018, Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı (2018). *MEB 2019-2023 Stratejik Planı*, Aralık 2018, Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, (2019). *İlkokullarda Yetiştirme Programı (İYEP)*, 2019, Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, (2020). *2020 İzleme ve Değerlendirme Raporu*, 2020. Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı (2022). *Millî Eğitim Bakanlığının 100 Yılı 1923-2022*, 2022, Ankara.

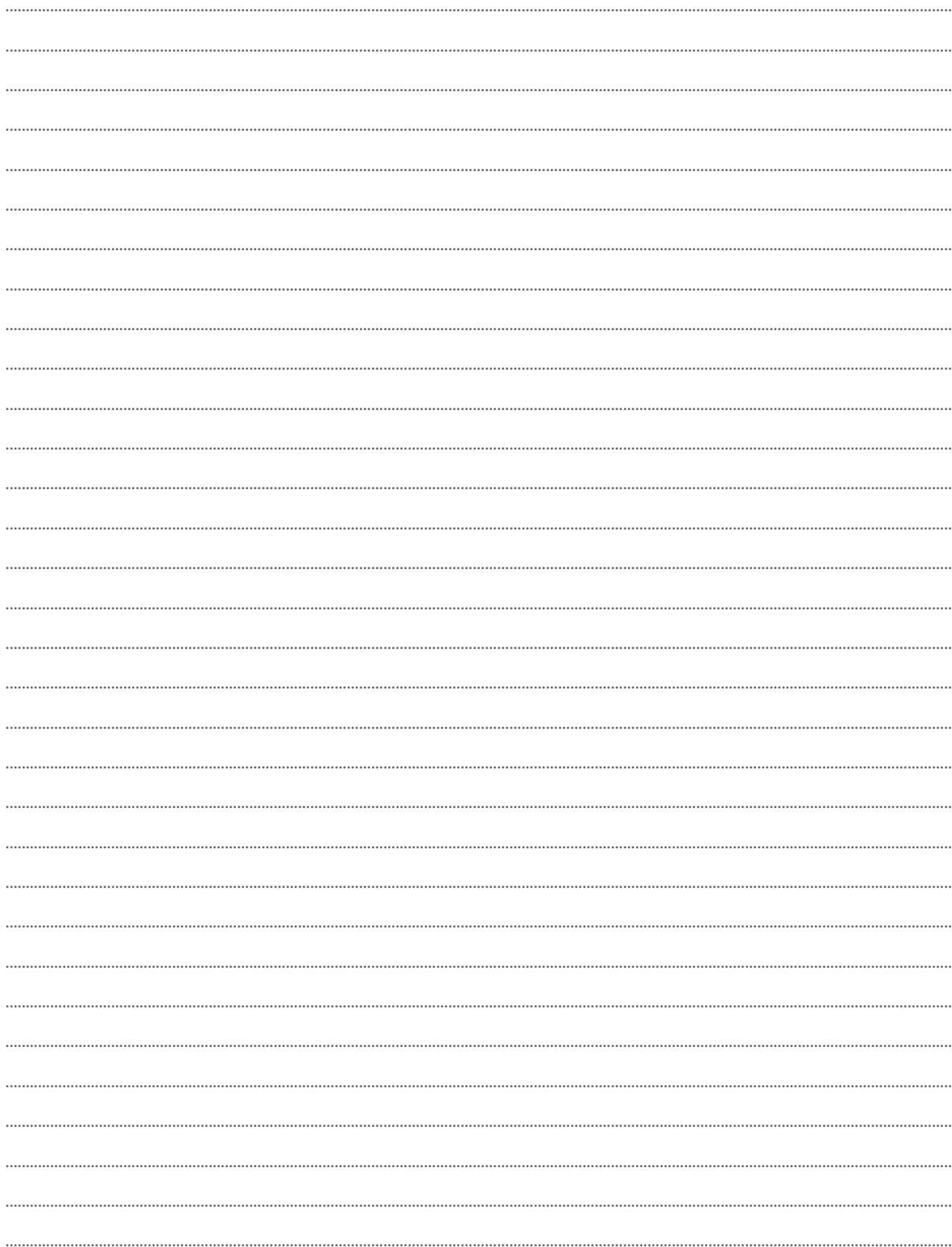
Millî Eğitim Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı (2022). *2023 MEB Bütçe Raporu*, Aralık 2022, Ankara.

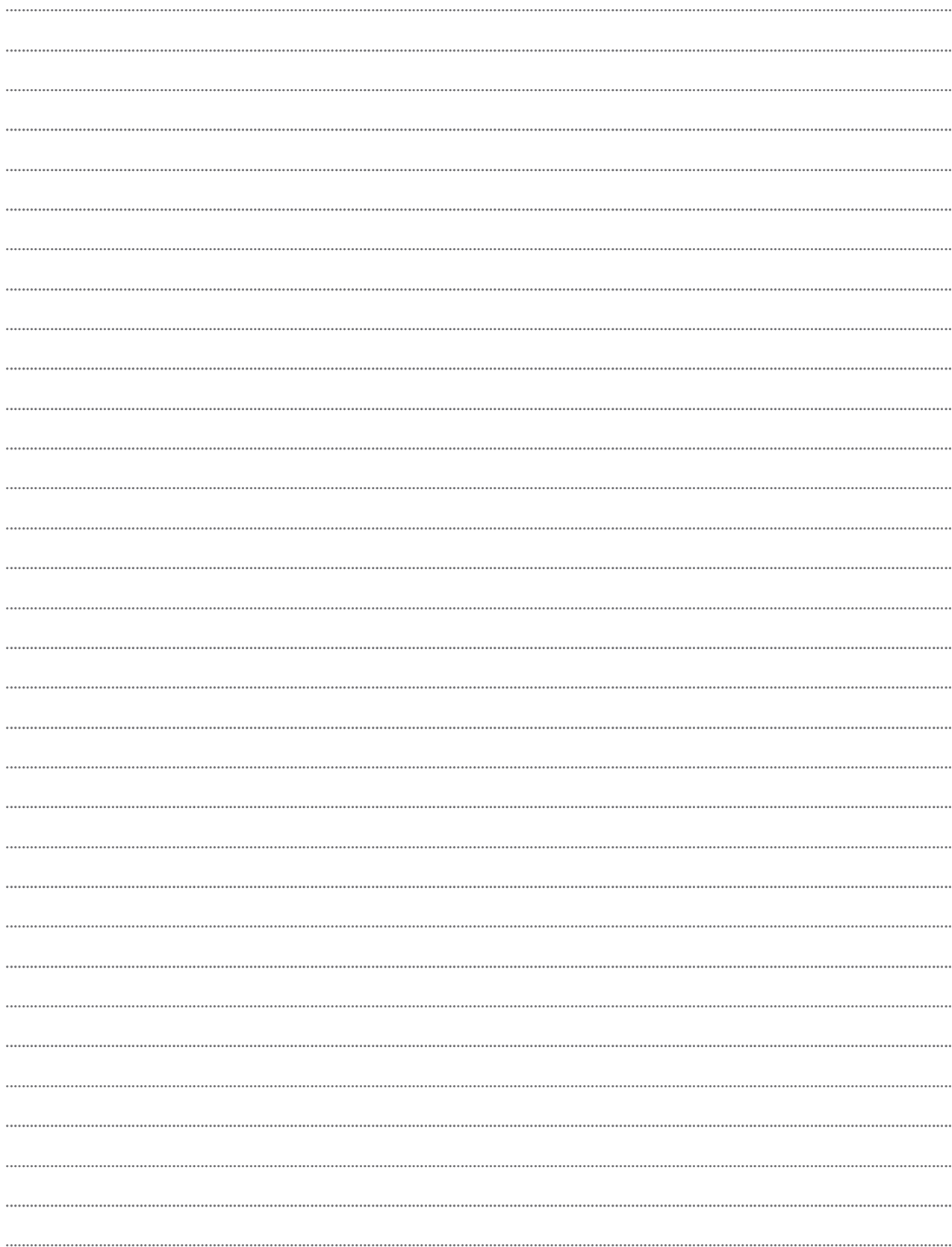
Millî Eğitim Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı (2023). *2023 Yılı Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporu*, Aralık 2022, Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı (2023). *Bütçe, Eğitim ve Öğretim, Yatırım 2002-2023*, Ağustos 2023, Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı (2023). *2002-2003/2022-2023 Sosyal Yardımlar Raporu*, 2023, Ankara.

- Millî Eğitim Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı (2023). *Millî Eğitim Bakanlığının Kuruluşu ve Tarihsel Gelişimi*, 2023, Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Gündüz, M. (2023). *Türkiye’de Ders Kitapları Tarihi*, Ankara 2023. ISBN 978-975-11-6643-2
- Millî Eğitim Bakanlığı, Strateji Geliştirme Başkanlığı (2023). *Millî Eğitim Bakanlığı 2024 Bütçe Sunuş Metni*, 2023, Ankara.
- İstatistiklerle Çocuk, (2022). <https://Data.Tuik.Gov.Tr/Bulten/Index?P=Istatistiklerle-Cocuk-2022-49674>
- Kütüphane İstatistikleri, (2022). <https://Data.Tuik.Gov.Tr/Bulten/Index?P=Kutuphane-Istatistikleri-2022-49355>
- 2001-2023 Yıllarında Planlanan Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri Bilgileri, (2023) https://oygm.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=28
- Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Sosyal Etkinlik Modülü (2019). https://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_05/03152132_SOSYAL_ETKI77SNLI77SK_MODU776LU776_SUNUMU.pdf
- K12 Beceri Geliştirme Programının Çalışmaları Başladı, (2022). <https://Www.Meb.Gov.Tr/K12-Beceri-Gelistirme-Programinin-Calismalari-Basladi/Haber/25766/Tr>
- Meslekî Eğitim Kurumları, Firmalarca Satın Alınan 74 Patent, Tasarım ve Markasıyla Seri Üretime Geçmeye Hazırlanıyor, (2022). <https://www.meb.gov.tr/mesleki-egitim-kurumlari-firmalarca-satin-alinan-74-patent-tasarim-ve-markasiyla-seri-uretime-gecmeye-hazirlaniyor/haber/26676/tr>
- Millî Eğitim Bakanlığı, Veliler İçin Öğretim Programlarını İzleme ve Değerlendirme Sistemi (2023). <https://mufredat.meb.gov.tr/Veliler.aspx>
- Engeli Olan Çocuklar İçin Kapsayıcı Erken Çocukluk Eğitimi Projesi, Kapsayıcı Eğitim, (2023). <https://egitimdebirlikteyiz.meb.gov.tr/ContentPage/KapsayiciEgitim>
- Çerçeve Öğretim Programları, (2023). <http://meslek.eba.gov.tr/?p=Ogretim-Programi>

123

H₂O